Došlo 15.IX. 1932
kraj, prilog.

Poštnina plačana v gotovini | Leto LX | V Ljubljani, v četrtek 15. septembra 1932 | Štev. 211. | Cena 1 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563, Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Delo in plačilo

Vožnja po slavonski ravnini je enolična in utrudljiva. S sopotnikom se oba dolgočasiva, zato znova pričneva prekinjeni razgovor. O čem drugem kakor o krizi. »Se gotovo tudi v vaši zdravniški praksi pozna kriza?«, ga vprašam. »Kako da ne! Pred nekaj leti še, ko sem prišel na sedanje mesto, sem dnevno zaslužil 600, 800 Din, toda danes komaj polovico tega. Ljudje nimajo denarja, pa ne kličejo zdravnika, ali le v najnujnejših slučajih...«

Tako se je pletel pogovor dalje z mladim, inteligentnim srbskim zdravnikom, ki si je za nekaj tednov vzel dopust, da ga preživi v Sloveniji. Najin razgovor je tekel monotono, kakor naš vlak. V misli pa so se mi vedno povračale one številke. Ta mladi mož, ki bo imel nekaj čez trideset, služi torej mesečno sredi siromašnega prebivalstva, kakor ga sam popisuje, vendarle nad deset tisoč dinarjev. Da. Precej je moral študirati. Mnogo je izdal za potrebne inštrumente. Njegov poklic je socialno zelo koristen in tudi za izvrševalca samega večkrat nevaren. Medicinska znanost hitro napreduje. Zdravnik, ki hoče napredovati, mora zasledovati vse, kar je novega v medicinski vedi. Treba je kupovati in naročati knjige in revije. Duševno delo je treba primerno honorirati in zdravnik mora drugače služiti ko brivec.

Vse to je čisto res. Poleg tega šteje ravno zdravniški stan brez števila velikih človekoljubov, ki sploh ne gledajo na denar. Ki pomagajo, kjer je pomoči treba, ki od reveža nočejo niti dinarja, pač pa delajo ponoči in ob vsakem vremenu težka in nevarna pota. Plemeniti možje, ki žive sredi siromakov v največji skromnosti in si v desetletjih naporne službe niso pridobili materijelnega bogastva, pač pa globoko hvaležnost tisočev in tisočev najbednejših trpinov. Če govorimo o zdravnikih, takoj vsak uvidi, da bi vsaka splošna sodba o nesorazmerju med izvršenim delom in plačilom bila razžaljiva in krivična.

Seveda so tudi med zdravniki izjeme. A pustimo naše vrle zdravnike, ki nam res da ne morejo služiti za primer neprimernega zaslužka in pomislimo rajši na druge svobodne poklice. Kakšen je ljudski dojem? Splošna sodba ljudstva je, da nekateri stanovi in poklici, svobodni poklici seveda, prejemajo previsoke plače za svoje delo. Dejansko gre tu za velik in važen socialni problem, ki ogroža ravnovesje sodobne družbe. Kljub obči gospodarski krizi še vedno opazujemo primere hitrega obogatenja, ki ni v nikakem razmerju z izvršenim delom. Ne gre v tem primeru niti za rentnike in sinekuriste. Gre za poklicno delo, ki pa zahteva zase tolikšno plačilo, da nikakor ni več v skladu s sodobnimi, tako zelo poslabšanimi socialnimi prilikami. Niso izmišljeni slučaji, če omenimo, da še tudi v današnjih razmerah mnogi »zaslužijo« letno po več stotisočev, ne da bi kaj posebnega riskirali, ne da bi posebno naporno delali. Kako naj družba o tem sodi? Da bi imel kdo pravico do takih dohodkov je zato, ker je imel srečo, da je bil dobro vzgojen in so mu drugi oskrbeli boljšo izobrazbo — to bi vsekakor bilo malo preveč staromodno naziranje. Prav je, da družba sposobnim utare pot kvišku, da jim preskrbi sredstva, četudi draga sredstva, za njihovo delo v korist občestvenosti. Toda ni v redu, da leti, potem ko jim je družba omogočila ugoden položaj, skušajo brezobzirno obogateti na račun drugih ljudi. Kakor hitro pridejo »na položaj«, imajo pred očmi samo še osebne in družinske koristi. Pač so pripravljeni služiti ljudstvu s svojimi talenti, toda le pod pogojem, da se jim odstopi izbran prostor, ki omogoča vsakovrstno uživanje, bogastvo in luksuz, poleg tega pa še češčeno ime. Meščanska civilizacija nam vzgaja vedno več takih tipov, od katerih ljudstvo v resnici nima nikakih koristi. Velik del tega, kar oni pridobe, ne gre v prid občestva, temveč njih samih, oziroma njihovega ožjega družinskega kroga. Pri vsej objektivnosti, ki jo je treba ohraniti do družbe, ki mora nositi težka bremena in jo tarejo hude skrbi, mirno lahko rečemo, ne da bi postali nelojalni, da si nekateri v svobodnih poklicih dajo predobro plačati ljudstvu storjene usluge. Morda socialni davek, ki ga zase zahteva sodobna buržuazija, ni tolikšen, kakor ga je svoje dni pobiralo graščinsko plemstvo, je pa vsekakor še vedno previsok, da bi bil v skladu s pravičnostjo.

Priznamo, da je regulacija silno težka, ker je direktna intervencija v času, ko se tako hitro menjajo vrednote, lahko samo iluzorna. Pri stvari ne gre ne za tatvino ne za prevaro. Sicer je naša sodobna miselnost tako pokvarjena, da nam tudi legalna tatvina ni več drugega kakor normalna finančna operacija. Kaj ni po vsem svetu tako, da se nepoštenjaki poslužijo par konkurzov, da pridejo do premoženja? Torej ne gre ne za tatvino, ne goljufijo, gre za zaslužek, ki ni zaslužek. Tu pa odločuje samo človekova vest. V gospodarsko tako negotovem času, kakor je naš, bi težko bilo s paragrafom razmejiti med tem, kaj je legitimno in kaj je pretirano. Za človeka v svobodnem poklicu, n. pr. trgovca, če nima vesti, je prav za prav edina omejitev bojazen pred neuspehom. Vesten človek bo seveda drugače postopal. Zato je treba vzgajati stanovsko in poklicno vest. Vsekakor težka in delikatna naloga za moraliste. Bogastvo, pravijo, naredi človeka sebičnega in često tudi slepega. Velik uspeh religiozne misli v teh krogih je že to, ako se jim vzbude dvomi o pravilnosti njihovega ravnanja in želja po resnični reformi. Kdor bo hotel biti strog z njimi, bo preje moral biti pravičen in upoštevati, kako neizmerno težko se je poedincu iztrgati iz milieuja, v katerem je giblje njegov stan. Saj je marsikomu način življenja in pridobivanja, kakor mu je bilo privzgojeno, kakor hodulja otroku, brez katere misli, da ne bo mogel hoditi.

Izven vsakega dvoma je, da je treba v vseh krogih ustvariti novo socialno atmosfero. Brez te nujne reforme bo prepad med stanovi vedno bolj rastel in pripravljal z nujnostjo ono socialno katastrofo, katere si noben človekoljub in patrijot ne more želeti.

drin.

Pete letošnje volitve v Nemčiji

Konec debate

Pariz, 14. septembra. AA. Havas poroča iz Berlina: Predsednik razpuščenega državnega zbora Göring je poslal predsedniku republike pismo, v katerem izraža nado, da bo Hindenburg na podlagi izida ponedeljkovega glasovanja odtegnil svoje zaupanje vladi. Vlada ima proti sebi 85 odstotkov nemškega naroda, pravi Göring, in zato ne more več voditi notranje politike in tudi ne zastopati Nemčije pred tujino v teh okoliščinah. Vtis imam, nadaljuje Göring, da hoče vlada v prvi vrsti zakriti pred vašimi očmi, pred očmi nemškega naroda in tujine, na kako strašno ozkih temeljih stoji, in da je zato hotela preprečiti glasovanje v parlamentu.

V krogih vlade živahno komentirajo Göringovo pismo, ki je stilizirano brez uvodne vljudnostne formule in tudi brez pozdrava na koncu, ter naglašajo, da se je to pot prvič zgodilo, da je predsednik republike dobil tako pismo.

Berlin, 14. septembra. tg. Predsednik republike Hindenburg je danes prav na kratko končal včerajšnje obširno dopisovanje o dogodkih pri razpustitvi državnega zbora. Hindenburg je po svojem državnem tajniku Meissnerju odgovoril predsedniku državnega zbora Göringu s par vrsticami, da so sklepi državnega zbora, ki so bili sklenjeni po izročitvi razpustivenega dekreta, protiustavni in zato brezpredmetni.

Priprava na odločilno borbo

Čeprav vlada še ni razpisala novih volitev, je volivna borba že zelo živahna. Izdane so obširne resolucije, ki v zelo ostrem tonu napadajo von Papenovo vlado. Od strani vlade se edino le izjavlja, da bodo volitve izvršene ustavnim potom. Med tem pa se splošno pričakuje, da bo vlada izdala naredbo o političnem premirju (Burgfriede), tako da se bo omejil čas volivne borbe. Volitve v novembru bodo že pete tekom tega leta, kar predstavlja rekord. Do sedaj so se vršile dvakrat predsedniške in dvakrat parlamentarne volitve. Jasno je, da so blagajne vseh strank že zelo prazne in da le težko prenašajo volivno borbo. Ravno zaradi tega bodo vse stranke rade pristale na politično premirje. Nadalje se zatrjuje, da namerava vlada razpustiti pruski deželni zbor, da na ta način dobi v svoje roke policijsko oblast. To pa seveda ne bo šlo brez kršitve ustave, ker pruski zbor lahko razpusti edinole pravni odbor z večino treh članov. V tem odboru pa se nahajajo narodni socialisti in centrum, ki imajo večino. Kako se bo končala ta formalna borba med vlado in nadzorstvenim odborom, je stranskega pomena, vendar pa vse kaže, da se je pričela odločilna borba. Z druge strani pa je malo verjetno, da bodo volitve same prinesle kako stvarno rešitev.

Prve volilne proklamacije

Berlin, 14. sept. tg. Danes je izšla prva volivna proklamacija centruma, ki ugotavlja, da si je izposlovala razpust državnega zbora državna vlada, ki se ne briga za narod in ki ne uživa zaupanja od parlamenta. Dalje pravi proklamacija, da je državni kancler svoja pogajanja z zastopniki narodnih socialistov in centruma porabil za dvojno igro in izigral skupino proti skupini. »Germania« pripominja k temu, da razpustitev parlamenta in Papenov govor kažeta vse znake stanja, ki ni več ustavno. Ta list obsoja diktaturo one brezimenske stranke, ki ima sedaj oblast.

Berlin, 14. sept. AA. Prvi je začel volivno kampanjo Hugenberg. Objavil je apel na nemško prebivalstvo, v katerem oznanja, da bo nacionalistična stranka vodila volivno borbo ne kot politična stranka, nego kot »politična armada nove države, po kateri hrepene milijoni in milijoni ljudstva, doslej zasužnjenega od strank«.

Berlin, 14. sept. tg. Nemško delegacijo za plenarno sejo Zveze narodov, ki se bo začela 26. septembra v Ženevi, bo vodil nemški zunanji minister baron Neurath.

„Kuratorij za mladinsko vzgojo"

Obstoječe mladinske zveze ostanejo

Berlin, 14. sept. tg. Danes se je z naredbo državnega predsednika Hindenburga uresničil načrt organizacije državne vzgoje mladine, ki ga je že svoječasno nameraval v Brüningovem kabinetu takratni notranji in vojni minister Grönner, in ki je imel predvsem ta politični namen, da bi mladino iztrgal strankam. S to naredbo se ima namreč sklicati tako zvani »kuratorij za mladinsko vzgojo« (Jugenderzüchtigung). Predsednik kuratorija je državni notranji minister von Gayl, poslovodeči predsednik pa bivši general Stülpnagel. Vlada je izdala pojasnilo, v katerem izjavlja, da se s to novo organizacijo ne namerava omejevati svoboda že obstoječih mladinskih zvez. Ta kuratorij bo skrbel, da se bodo splošno gojile telesne vaje, posebno pa sport na terenu. Naredba pozivlja vse tozadevne zveze, razen komunističnih, torej Reichsbanner, Stahlhelm, narodno socialistične S. A. oddelke, dalje Jungdeutscherorden in številne organizacije centruma, naj svoje člane pošiljajo v državno vzgojo, ki se bo vršila v 20 sportnih taborih. Vzgoja bo trajala tri tedne. V posameznih taborih mladina ne bo smela biti ločena po strankah. Uniforme in znaki strank so med vzgojo prepovedani. Za vse bodo na razpolago enotni kroji. Iz raznih zvez hoče vlada pridobiti one moči, ki bi potem lahko tako državno vzgojo nadaljevale. Na ta način hoče vlada tekom prihodnjih mesecev pridobiti več tisoč mladih ljudi, da jih odvrne od strankarsko-političnega delovanja. Za kritje stroškov je na razpolago en in pol milijona mark.

Pariz, 14. septembra. AA. Iz Berlina poročajo, da v tamkajšnjih vladnih krogih resno razmišljajo o tem, da razpuste Hitlerjevo vojsko, njegove sekcije in organizacije. Do tega bi prišlo tedaj, če bi nacionalni socialisti s svojim nastopom proti vladi izzvali tak sklep vlade. Vodilne osebnosti hitlerjeve stranke so o tej nameri vlade obveščeni in pravijo, da jih ne preseneča.

Mesto 11 miljard - 1 miljarda

Angleški načrt za likvidacijo medzavezniških dolgov

Pariz, 14. septembra. tg. Tudi Radio-Agentura poroča iz Londona, da se angleška vlada sedaj bavi s tem, da sestavi načrt za končno likvidacijo medzavezniških vojnih dolgov. Temeljna misel angleškega načrta je ta, da bi se razpisalo veliko mednarodno posojilo za eno milijardo dolarjev, ki bi se obrestovalo po 4 in pol odstotka. Agentura javlja nadalje, da ameriški senator Reed, ki se nahaja sedaj v Londonu in je imel včeraj sestanek z MacDonaldom in sirom Johnom Simonom, temu načrtu ni protiven. Poluradna francoska izjava sporoča, da francoska vlada ni zahtevala nobenega moratorija za svoja plačila, ki jih ima plačati Ameriki 15. decembra, ker zapadejo takrat samo obresti za francoski dolg. Na podlagi dogovora Mellon-Beranguer pa sme Francija proglasiti na podlagi garancijske klavzule samo moratorij za vračilo glavnice, tako da ta klavzula za francoska plačila, ki se imajo izvršiti 15. decembra, ostaja brezpredmetna.

Newyork, 14. septembra. tg. Hearstovi listi poročajo iz autoritativnih londonskih virov, da evropski finančni strokovnjaki sestavljajo ponudbo na Ameriko radi ureditve vojnih dolgov. Čuje se, da ponujajo eno milijardo dolarjev namesto 11 milijard za vojne dolgove. Ta znesek se namerava pridobiti potom mednarodnega 4 in pol odstotnega posojila. Guverner angleške narodne banke Norman, je ta načrt pojasnil ameriškim bankirjem ter je tudi vlada v Washingtonu o tem informirana.

Anglija na strani Francije

Odločno pisanje angleškega tiska

London, 14. sept. ž. Današnji uvodnik »Morning Post« odločno zagovarja francosko stališče v razorožitvenem vprašanju. Konservativni list zatrjuje, da ima Herriot popolnoma prav, da smatra Zvezo narodov kot edinega odločujočega činitelja za reševanje tega vprašanja. Ta problem se lahko reši edinole s splošnim sporazumom, in sicer le v etapah. V slučaju, da Nemčija enostavno odpove versaillsko pogodbo, je verjetno, da bo izgubil istočasno svojo veljavnost tudi locarnski dogovor, ki bi bil nadomeščen s francosko-angleško defenzivno zvezo. Za Mussolinija bi bilo dobro, če bi malo bolj natančno preučil stališče Italije. Kajti če se Nemčija s pomočjo Italije ne bo čutila nič več vezane na versaillsko pogodbo, potem sme Avstrija upati, da bo našla francoske in angleške simpatije za vrnitev Trsta in južne Tirolske. Uvodni članek »New Chronicle-a« naglaša zmeren ton francoskega odgovora in pričakuje od angleške vlade, da bo posredovala med Francijo in Nemčijo.

Pariz, 14. sept. ž. Glavni organ radikalne stranke »La Republique« poziva v uvodniku vlado, da umakne Tardieujev razorožitveni načrt, ki je bil predložen razorožitveni konferenci ter da ga zamenja z novim, ki bo v skladu z doktrinami, katere zastopa sedanja francoska vlada. Čim se razorožitvena konferenca ponovno sestane, morajo francoski predstavniki napraviti veliko gesto, katero že od zdavnaj pričakuje od Francije ves svet. Nov francoski načrt bi moral vzeti za bazo one principe, ki jih je francoska vlada poudarila v svojem odgovoru na nemško spomenico o enakopravnosti v oboroževanju. Ta princip vsebuje v glavnem praktično razorožitev pod mednarodno kontrolo. S tem, pravi list, Francija lahko uspešno sodeluje z veliko demokracijo Anglije in Amerike pri vzpostavljanju znosnega stanja v svetu in na obrambi in utrditvi miru.

Pariz, 14. septembra. tg. »Echo de Paris« poroča, da je MacDonald zahteval pristanek Francije za odgoditev seje predsedstva razorožitvene konference, ki je določena na dan 21. t. m., da bi se medtem vendarle še moglo pregovoriti Nemčijo, da se udeleži seje. List pravi dalje, da je Herriot odklonil tako odgoditev, vendar pa naglasil, da je pripravljen, razpravljati o vsaki točki nemških vojaških zahtev.

Amerika se nagiba k demokratom

Newyork, 14. sept. ž. Volitve v Maini so povzročile v Združenih državah Severne Amerike velikansko iznenadenje in se splošno smatrajo kot barometer za predsedniške volitve. Ta barometer potrjuje, da se simpatije volivcev nagibajo k demokratom. Od treh kandidatov so dobili pri volitvah demokratje dva, medtem ko so do sedaj imeli vse tri mandate republikanci. Takega uspeha demokratje ne beležijo že od leta 1900. V republikanskih vrstah je poraz v državi Maini povzročil splošno presenečenje. Predsednik Hoover je poslal glavnemu odboru stranke brzojavko ter izrazil svoje razočaranje. Nasprotno pa je pri demokratih povzročila zmaga veliko veselje in predsednik narodno-demokratskega komiteja je izjavil, da ne more biti več nobenega dvoma, da bo za predsednika izvoljen z večino 10 milijonov glasov demokratski kandidat Roosevelt.

Tifus v Rusiji

Varšava, 14. sept. AA. Poljska telegrafska agencija sporoča, da je izbruhnila silna epidemija tifusa na sovjetskih tleh blizu poljske meje v okolici Zaslawa, Kodjanyja in Ostrozycka. Oblasti so vse ukrenile, da zaščitijo prebivalstvo, vojaštvo in mejne straže. Poljske oblasti so prepovedale vsem, ki prihajajo iz krajev, kjer vlada epidemija, dostop na poljsko ozemlje.

Stresa pred novimi problemi

Kako organizirati pomoč Podonavju

Stresa, 14. septembra. ž. Pododbor nakupovalcev in prodajalcev je sprejel načrt o revalorizaciji žita ter pri tem stavil naslednja tri vprašanja: 1. Katere kategorije živil spadajo pod revalorizacijo. 2. Odrediti je treba točno višino fonda. 3. Kakšne protiusluge naj napravijo države, ki izvažajo žito. V zunanjem odboru je francoski delegat predložil načrt o ustanovitvi skupnega mobilizacijskega fonda v korist vzhodnih in srednjeevropskih držav. Ta fond bi se popolnoma razlikoval od fonda za revalorizacijo žita.

Rim, 14. septembra. AA. Agencija Stefani poroča iz Strese: V svojem ekspozeju o načrtu za valorizacijo poljskih pridelkov držav srednje in vzhodne Evrope je italijanski delegat De Michelis naglasil, da določa načrt to valorizacijo s finančnimi subvencijami iz fonda za valutno obnovo, tako da bi sodelovale pri ustanovitvi tega fonda vse evropske države. Te subvencije bi se razdelile med države - izvoznice žitne hrane. Nadalje je De Michelis podčrtal potrebo ureditve vprašanja srednjeevropskih hdržav ne samo glede valorizacije poljskih pridelkov, nego tudi glede likvidacije dolgov, da se obnovi kreditna sposobnost in sploh zagotovi gospodarska obnova teh držav. Brez tega ne bi načrt o valorizaciji poljskih pridelkov imel nikake vrednosti.

Ker so nekatere delegacije prosile za naknadne instrukcije svoje vlade, se bo diskusija o teh vprašanjih nadaljevala na prihodnji seji.

Finančni odbor je odgodil svoje seje do petka.

Revolucija v Čile

Santiago de Chile, 14. sept. ž. Uradno poročajo, da je provizorični predsednik Carlos Davila demisijoniral. Demisijo je podal na pritisk letalcev, mornarice in garnizona v Valparaizu, ki so se uprli in zagrozili, da bodo bombardirali predsedniško palačo. Vojaška junta, ki je sestavljena iz generala Otere, polkovnika Merina in admirala Joane, je prevzela ponovno vladne posle. Junta je postavila za predsednika republike poveljnika vojske, generala Lanca. Dosedanji predsednik je pobegnil v ameriško poslaništvo.

London, 14. septembra. AA. Bolivijsko poslaništvo je objavilo komunike glede nasprotujočih si vesti o zavzetju utrdbe Boqueron. Komunike navaja tole poročilo bolivijskega generalnega štaba: Poveljnik paragvajskih čet je preuranjeno razglasil, da so njegove čete zmagale. To poročilo je povzročilo navdušene manifestacije v Asuncionu. Ko pa se je pokazalo, da so Paragvajci izgubili bitko, si je poveljnik sam vzel življenje.

Komunike nadalje poroča, da so bolivijske čete kljub ojačenjem, ki so jih dobile paragvajske čete, odbile novi napad. Utrdba je trdno v rokah Bolivijcev. Boji se nadaljujejo.

Za decentralizacijo socialnega zavarovanja

Vse kaže, da je vprašanje reforme socialnega zavarovanja stopilo v aktualen stadij. Zlasti se vidi tendenca k rešitvi tega vprašanja pri novoimenovanem ravnateljstvu Osrednjega urada za zavarovanje delavcev, ki že menda izdeluje tozadevni predlog za ministrstvo socialne politike. Poleg tega se tudi razne gospodarske korporacije in strokovne organizacije bavijo na svojih zborovanjih s temi vprašanji in podajajo svoja mnenja.

Zadnje čase je prišlo v javnost tudi mnogo kritik o poslovanju SUZORa, ki pa so nam bile znane tudi pred poročilom sedanjega nadzorstva. Vse te kritike so bile več ali manj upravičene in so še poudarjale potrebo reforme.

Ni danes naš namen spregovoriti meritorno sploh o reformi socialnega zavarovanja, pač pa se nam zdi potrebno poudrtati zahtevo po decentralizaciji socialnega zavarovanja.

Kakor je znano, je stopil zakon o zavarovanju delavcev v veljavo leta 1922. Kdor se spominja tedanjih časov, ve, da je bila tedaj doba, ko je bilo zakonodajno delo zelo pod vplivom popolnoma centralističnih tendenc. Vse te znake centralističnega naziranja nosi tudi zakon o zavarovanju delavcev. Že tedaj pa so nekateri slovenski krogi naglašali, da je potrebna samouprava zavarovanja. Ta zahteva je vedno bolj prodirala in danes dobiva vedno bolj na terenu. Slovenski gospodarski krogi, ki so bili zastopani v Zbornici za TOI, so se vsi brez izjeme izjavljali vedno za samoupravo socialnega zavarovanja. Tudi veliko slovensko trgovsko zborovanje v Mariboru, ki se je vršilo pretekli mesec, je ponovno podrtalo potrebo reforme socialne zakonodaje posebno v organizacijskem oziru.

Kolikor nam je znano, se tudi velik del delavskih organizacij zavzema za avtonomijo. Edini nasprotniki avtonomije so naši socialisti. Saj smo nedavno v njih glasilih čitali, da je avtonomiziranje socialnega zavarovanja po »plemenskih« vidikih kvarno, škodljivo interesom zavarovanja in interesom splošnega napredka. To je pa popolnoma napačno stališče in čudimo se, kako se more najti delavski list, ki nastopa danes za centralizacijo.

O zahtevi gospodarskih krogov po avtonomiji posameznih strok v okviru banovin, se da govoriti in debatirati, nesporno pa je, da se naj zavarovanje uredi po banovinah. Če bi bili naši socialisti dosledni, bi morali reči, da je bila tudi razdelitev države na banovine izvršena po »plemenskih« vidikih, kar pa je gotovo nesmiselno.

Današnji birokratizem v socialnem zavarovanju je v veliki meri pogojen po sedanji organizaciji socialnega zavarovanja in ta birokratizem je treba vsekakor odpraviti. Mislimo tudi, da so posamezni organi socialnega zavarovanja, posebno če bi bili organizirani po banovinah, dovolj veliki, da jim ni treba še posebnega upravljanja po osrednjem uradu. Najbolj razumljivo bi bilo, če bi se funkcija osrednjega urada za zavarovanje delavcev omejila na nadzorstvo banovinskih organov ter na statistično službo, kakor pravilno poudarjajo slovenski gospodarski krogi. Sploh zahteva vsaka centralizacija kompliciran upravni aparat, ki je seveda tudi drago in težko breme za poslojemalce in poslodajalce.

Najvažnejše načelo, ki ga je pri reformi socialnega zavarovanja vpoštevati, pa je pravična razdelitev bremen in dohodkov na posamezne pokrajine. Nikakor ne gre, da bi se v nekaterih predelih države prispevki plačevali redno, drugod pa bi zaostanki šli v desetine milijonov. Tako vzdržujejo redno plačujoči člani, odnosno pokrajine one člane in pokrajine, ki neredno plačujejo. Tu se da najlaže napraviti remedura, če se izvede decentralizacija socialnega zavarovanja po banovinah. Predvsem se mora uveljaviti načelo, da naj denar ostane tam, kjer je bil zbran, da oploja gospodarstvo v oni pokrajini, odkoder je prišel. To načelo je na primer lepo izvedeno pri pokojninskem zavarovanju nameščencev in doslej še nismo slišali iz naših krajev pritožb glede teritorialne porazdelitve sredstev pokojninskega zavarovanja. To načelo bi bilo uveljaviti povsod drugod, predvsem pa v socialnem zavarovanju, pa bi tudi v Ljubljani imeli palačo socialnega zavarovanja, kot jo imajo v Zagrebu, kjer so zazidani tudi milijoni slovenskega denarja, pa ne samo gospodarjev, ampak tudi delavcev.

Poleg tega vidimo, kako se drugod v državi le polagoma izboljšujejo razmere v socialnem zavarovanju, kajti dokler bomo imeli ta način zavarovalne organizacije, ne bo nihče mislil na reformo doma, ko vendar prihaja kritje deficitov od drugod.

Pri nas so dani vsi predpogoji, da se izvede decentralizacija socialnega zavarovanja po banovinah. Pomislimo, kako velik je ljubljanski OUZD. Pri tolikem številu zavarovancev je že lahko misliti na samostojnost tega urada, ki je danes za toliko malenkosti odvisen od zagrebškega osrednjega urada. Kdor pozna tehniko organizacije socialnega zavarovanja, ve, kako velika cokla je marsikdaj birokracija, ki je sama sebi cilj, ne vpošteva pa svojega smotra.

Uprava socialnega zavarovanja bo postala z decentralizacijo gibčnejša, enostavnejša in cenejša, kar je najvažnejše. Le tako bo lahko zadovoljevala vedno večje zahteve, ki se stavljajo nanjo.

Lokalni faktorji, tako delavski kot delodajalski, bodo imeli na socialno zavarovanje veliko večji vpliv, kot ga imajo sedaj, kar bo le koristilo interesom zavarovancev. S tem bo odpravljeno mnogo nedostatkov, ki se sedaj ne dajo odpraviti radi interesov drugih pokrajin države. Seveda je potrebno, da se tudi volijo zastopniki delavcev in delodajalcev v upravo socialnega zavarovanja, kar je menda skupna zahteva vseh delavskih zastopnikov.

Iz vsega tega je razvidno, kako velike koristi bi lahko imeli Slovenci od decentralizacije socialnega zavarovanja. Zato mora biti splošna zahteva: avtonomija socialnega zavarovanja po banovinah!

Indski problem se bliža rešitvi

Ali bo Gandhi prostovoljno umrl za svoj narod ali pa sodeloval z Anglijo?

London, 14. septembra. Ghandi, ki je bil pred dvema letoma začel svoj sloviti pohod do morja, da v protest zoper monopolizacijo soli pridobiva svobodno sol ob morski obali in s tem povzroči splošen pokret Indije za neodvisnost od Anglije, je zdaj že več mesecev zaprt. Ker se namreč indijski nacionalisti niso hoteli sporazumeti z Anglijo glede ustave za Indijo, je novi angleški podkralj lord Willingdon začel v Indiji vlado močne roke, razpustil zastopstvo indijskih nacionalistov, tako zvani kongres, zaprl Ghandija in vse glavne voditelje nacionalizma in popolnoma potlačil vsako ljudsko gibanje. Tekom svojega skoro dveletnega vladanja je ločil od Indije severozapadne province in jim dal lastno upravo, nato pa je pristopil k ustavi za Indijo samo.

MacDonald je sporočil indijskim nacionalistom, da jim hoče Anglija dati slejkoprej priložnost, da pri sestavi nove ustave za Indijo sodelujejo. Ker je Ghandi, ki sedi v arestu v Pooni, to odklonil, je angleška vlada kratkomalo oktroirala volilni red za muslimansko manjšino, ki bo imela svoje kurialno zastopstvo tako v osrednjem federalnem parlamentu Indije, kakor v deželnih zborih in v posameznih občinah. To je zelo vznemirilo indijske nacionaliste, ki se pa kljub temu niso mogli odločiti za to, da opustijo svojo pasivno resistenco. Nato je angleška uprava pristopila k problemu ostalih manjšin in je po brezuspešnem pismu, ki ga je indijski minister sir Samuel Hoare 11. marca tega leta naslovil na Ghandija v zaporu, naj sodeluje pri nadaljnem reševanju indijskega ustavnega problema, oktroirala volilni red in parlamentarno zastopstvo parijev ali tako zvanih »nedotakljivih«, to je one kaste, kateri indijski bramani ne pripoznavajo nobenih ne političnih ne socialnih pravic. Angleška vlada je tem 60 milijonov dovolila kurialno zastopstvo v vseh zakonodajnih zborih kakor muslimanom, čeprav v zelo omejenem številu, da preveč ne razdraži bramanskih predsodkov.

Začuda je sedaj Ghandi, ki se smatra za zastopnika vseh tlačenih, napravil iz tega veliko vprašanje in se postavil na stran Bramanov. Ghandi opravičuje svoje stališče s tem, da bi posebno politično zastopstvo parijev imelo za posledico še večji razkol med kastami, dočim bi na primer v slučaju ako bi Braman zastopal parije, nastopilo sčasoma pomirjenje in sprava med kastami. Tudi smatra Ghandi korak Anglije za politično emancipacijo parijev samo kot lokav poizkus razcepiti Indijce in tako oslabiti njihov nacionalni pokret. Na vsak način gre tu za posebno psihologijo in čisto svojevrsten način mišljenja Indijcev in Ghandija samega, ki ga Evropec težko razume.

Naj bo temu kakor že koli, Ghandi je podkralju naznanil, da se bo od prihodnjega torka dalje, to je počenši z 20. septembrom tega leta, začel postiti ob sami soljeni ali nesoljeni vodi do smrti, ako Anglija ne bo umaknila svojega ustavnega načrta, zlasti kar se tiče »nedotakljivih«. Ta napoved Ghandija je spravila angleško vlado v jako resen položaj. Kajti če bi Ghandi res izvršil to svojo grožnjo, bi v očeh Indcev zrastel do največjega mučenika svojega naroda, kar bi gotovo angleško vladstvo v Indiji spravilo v neprimerno večjo zadrego, nego so bile vse dosedanje Ghandijeve akcije. Zdi se pa, da angleška vlada ne bo odnehala, čeprav od vseh strani pritiskajo nanjo, naj se vda, da prepreči prostovoljno smrt indijskega narodnega voditelja. Angleški podkralj je sklenil, da bo Ghandija izpustil iz zapora, ker dvomi, da bi v tem slučaju izpolnil svojo grožnjo. Ghandi je sicer sedaj izjavil, da se bo kljub temu tudi v svobodi postil do smrti, vendar pa angleška vlada tega ne jemlje za resno.

V vsakem slučaju je nastopil važen moment, ko se ima odločiti vprašanje, ali opuste indski nacionalisti svoj pasivni odpor in sodelujejo z angleško vlado, da se sklene ustava federativne Indije, ali pa dvignejo zastavo skrajnega upora za popolno osvoboditev od angleškega gospodstva.

Življenje za življenje

Gorgulov je bil usmrčen včeraj zjutraj

Pariz, 14. septembra. AA. Gorgulov je poplačal svoj zločin ob prvem svitu davi ob 6. Okoli morišča se je zbralo toliko ljudi, kakor jih novinarji ob takih prilikah še ne pomnijo. Ljudje so čakali vso noč za ograjami kakih 500 metrov od morišča, toda videti niso mogli ničesar. Sodijo, da je bilo radovednežev okoli 1500.

Že ob 2 zjutraj so rabelj in njegova dva pomočnika, oblečeni v suknjič in hlače iz belega platna, pripravili oder. Nekaj metrov od njega je stal voz, v katerem bodo pripeljali obsojenca. Noč je bila hladna in jasna.

Gorgulov je prebil poslednje ure svojega življenja na ozki postelji z zvezanimi rokami. Ječarji so vso noč stražili pred njegovo celico in pazili skozi odprto lino nanj.

Še preden je solnce vzšlo, so prišli v ječo kaznilniški zdravnik, generalni prokurator in oba zagovornika Geraud in Roget. Preden sta zagovornika stopila v celico, je Geraud izjavil novinarjem, da zahteva Gorgulova žena truplo svojega moža.

Obsojenca so takoj zbudili, ko je rabelj sporočil, da je vse pripravljeno za usmrtitev. Gorgulova so oblekli v obsojensko obleko, to je v ohlapno srajco z globoko izrezanim ovratnikom. Nato so ga zvezali čez prsi, da se ni mogel ganiti z rokami. Republikanske straže pred ječo so korakale ves čas gor in dol z golimi sabljami v rokah. Medtem se je približal voz.

Okoli giljotine na Aragojevi aveniji so ugasili vse cestne svetiljke. Rabelj je stopil k giljotini; oblečen je zdaj v črno in na glavi ima trd klobuk. Enako sta oblečena njegova dva glavna pomočnika.

Ko sta zagovornika stopila v celico, kjer je Gorgulov prebil poslednjo noč, se je obsojenec zbudil; prvi trenutek se ni zdelo, da bi bil kaj vznemirjen. Toda pozneje je postal nervozen in je nezvezno in hlastno nekaj govoril pred se. Na vprašanje pravoslavnega popa, ali sprejme poslednjo versko tolažbo, je pritrdilno odgovoril, nakar je pop odslužil kratko mašo in nato obsojenca obhajal. Po teh cerkvenih obredih je Gorgulov izjavil: Nisem ne monarhist ne komunist in umrem za svojo idejo, kakor so umrli vsi ruski kmetje, ki so jih rdeči zatirali.

Obsojenec je nato izpil dve čaši ruma, odklonil pa je tradicionalno cigareto in potem stopil v voz, kamor so prisedli tudi pop in njegova dva zagovornika. Med vožnjo je Gorgulov govoril o svoji ženi in dejal: Recite ji, da sem jo zelo ljubil, in da jo prosim, naj mi oprosti, kar sem ji storil. Naj misli na mojega otroka in naj ga vzgoji v dobrih idejah, v mojih idejah, ki zanje umrem.

Voz je zavil na ograjeni prostor, kjer se je vzpenjal morilni stroj. Trioglata jeklena sekira med dvema pokončnima lesenima brunoma se je edina svetlikala iz teme. Solnce še ni vzšlo.

Rabljev pomočnik je odprl oboja vratca voza. Prvi je izstopil pop, nato oba zagovornika, naposled pa Gorgulov v beli srajci, široko izrezani, da so se videle njegove atletske prsi.

Ko je stopil obsojenec na tla, je za hip njegov obraz trznil od groze. Rabljeva pomočnika sta ga morala podpirati, ker so mu kolena klecala. Gorgulov ni gledal proti giljotini, kakor se navadno opaža pri obsojencih, temveč naravnost pred se. Bil je še dosti miren in razločno je zamrmral: Prosim vse oproščenja.

Pop je ogrnil obsojenčevo glavo s širokim rokavom svoje duhovniške halje, da mu je zakril pretresljivi pogled na morilni stroj; nato ga je objel in poljubil. Za njim je Gorgulova v poslednje slovo poljubil tudi njegov zagovornik Geraud.

Rabljeva pomočnika sta tedaj vzela obsojenca v svojo sredo in ga odvedla pod giljotino. Gorgulov je še zamrmral: Rusija, Rusija, o domovina! Nato se je začul zamolkel glas: sekira je padla.

Usmrtitev se je izvršila tako naglo, da so se začudili celo tisti izmed prisotnih, ki so vajeni takih prizorov. Minulo ni niti 10 sekund od trenutka, ko je Gorgulov stopil iz voza in do usmrtitve.

Gorgulov je poplačal svoj zločin ob 6.05.

Rabljevi pomočniki so nato očistili tisti del Aragonijeve avenije, kjer je stalo morišče, in podrli ograje. Ljudje, ki so čakali vso noč, da bi videli usmrtitev, so nato planili proti morišču, toda samo nedotaknjen pesek jim je pokazal, kje je še malo prej stala giljotina.

Zasluge društva tobačnih upokojencev

Neka znana oseba je napisala pod naslovom: »K položaju tobačnih vpokojencev in vpokojenk« v »Slovenskem Narodu«, št. 190 in št. 196 dve notici, v katerih polemizira z objektivnim člankom strokovnega društva tobačnih vpokojencev in vpokojenk, ki je bil priobčen v »Slovencu« št. 176. Ti notici trdita, da se društvo ni prav nič brigalo za vpokojence, da nima za povišanje pokojnine prav nobenih zaslug, pravtako ne za prevedbe kronskih v dinarske pokojnine. Notici trdita, da je društvo grešilo, ker ni doseglo tega, da bi prišli upokojenci do polnih prejemkov, kakor jim jih je zagotavljala avstrijska zakonodaja in da je celo krivo, če se to vprašanje že ni poprej rešilo v prid tobačnim upokojencem. Iz notic sploh zveni, da je škoda denarja, ki so ga upokojenci in upokojenke plačevale društvu s članarino, češ, da so se za izboljšanje položaja brigali predvsem drugi.

Ti notici sta tako tendenčni in neutemeljeni, da jima nihče, kdor količkaj pozna pravo stanje, ne more verjeti. Iz obširne zgodovine te borbe za pravice tobačnih delavcev in upokojencev, ki nam je na razpolago, je razvidno vse ogromno delo, ki ga je strokovno društvo tobačnih upokojencev in upokojenk napravilo in vsi uspehi, ki jih je doseglo. Seveda sedaj, ko je po večini delo že doseglo uspehe, sedaj je lahko priti in zabavljati: »Nič niste napravili. Škoda je denarja, ki ste ga dobili od upokojencev.« V resnici pa so tobačni upokojenci že od leta 1919 pod okriljem Jugoslovanske strokovne zveze in od leta 1923, ko so osnovali samostojno društvo, včlanjeno v tej zvezi, vodili odločno borbo za izboljšanje svojega položaja. Nešteto je bilo intervencij, spomenic, deputacij in drugega težkega dela za zboljšanje položaja. Pri tem so šli društvu na roko z vsemi močmi poslanci bivše SLS, zlasti gg. Smodej, Gostinčar, dr. Gosar in drugi. Društvo je imelo tedaj in ima še sedaj absolutno večino tobačnih upokojencev in upokojenk. Leta 1919 so decembra meseca zahtevali 50% zboljšanje temeljnih in 50% zvišanje draginjskih doklad. Prvič so dosegli 25%. Društvo pa je že čez en mesec ponovno vložilo vlogo in obnovilo svojo zahtevo. Uprava monopolov je priznala 50—60 kron temeljne pokojnine in 750 K draginjske doklade. Ponovno je zahtevalo društvo leta 1921 zvišanje doklad, prav tako leta 1923. Ni društvo krivo, če je imelo tedaj bolj šibke uspehe. Leta 1924 je ponovno zahtevalo, da se tobačni upokojenci uvrste v položaj državnih upokojencev in sicer v enako kategorijo službene pragmatike. Zahtevalo je prevedbo kronskih v dinarske pokojnine, zahtevalo je enake stanarinske doklade. Društvo pa niti odgovora ni dobilo na svoje zahteve. Leta 1926, 23. avgusta, je izšel v »Slovencu« daljši članek, v katerem je društvo ponovno poudarjalo vse zahteve tobačnih upokojencev. Pa že tedaj se je pojavil v »Jutru« napad na društvo. In društvo je tedaj odgovorilo v »Slovencu«, da so se zahteve tobačnih upokojencev razbile na nedostopnosti monopolske uprave, v kateri je bil član sam dr. Gregor Žerjav, v čigar glasilu je izšel napad na društvo tobačnih upokojencev.

Dne 1. julija 1927 je ministrski svet sprejel uredbo o prevedbi kronskih v dinarske pokojnine vseh državnih kronskih upokojencev. Te prevedbe pa niso veljale za tobačne upokojence, ki so bili po mnenju odločujočih upokojenci monopolske uprave. 28. januarja 1930 pa je društvo prejelo po tobačni tovarni v Ljubljani odgovor monopolske uprave, v katerem zahteva, naj predlože vse ustanove prošnje za prevedbo po uredbi od 27. 7. 1927, ker je finančni minister že 9. avgusta pooblastil finančnega direktorja, da izvrši prevedbe. To pooblastilo je monopolska uprava zahtevala že januarja 1928. Ko bi se društvo ne brigalo za to stvar, bi monopolska uprava ne imela povoda o tem obveščati društvo tobačnih upokojencev. To je vendar jasno, ko beli dan!

Izplačilo prevedb pa se je izvršilo šele v letu 1931 za tekoče leto in šele leta 1932 za čas od avgusta 1927 dalje. Prevedbe pa gotovo tudi letos ne bi bile izplačane, ako ne bi bilo zopet društvo tobačnih upokojencev in upokojenk na odločujočih mestih, bodisi pismeno bodisi pa osebno po svojem delegatu v februarju in maju 1932, interveniralo na monopolski upravi, zlasti pa pri finančnem ministrstvu, ki je odločujoče za odobrenje kredita, potrebnega za izplačilo prevedb. Res je bila tudi neka druga oseba v Belgradu, toda šele tedaj, ko je bila zadeva po zaslugi društva že urejena! Nikoli ni bil v tem glavni namen društva, da tu in tam pribori upokojencem kak priboljšek, temveč v tem, da pribori upokojencem in upokojenkam take pokojnine, ki bodo primerne njihovim pravicam in potrebam. Zato je društvo od svoje ustanovitve dalje vztrajno delalo za dosego tega cilja, dokler ni končno monopolska uprava pričela z definitivno rešitvijo tega vprašanja. Izdelala je načrt pravilnika, s katerim bo urejeno vprašanje pokojnin tobačnih upokojencev in upokojenk na način, kakor smo ga navedli v 179. številki »Slovenca«. Da je ta zadeva do sedaj sploh tako daleč prišla, je predvsem zasluga Društva tobačnih upokojencev in upokojenk, ki že vsa leta dela na tem, deloma samo, deloma pa skupno z društvom aktivnih tobačnih delavcev. Nikoli ne bi tobačni upokojenci dosegli tega, kar so, ako se ne bi s tako vztrajnostjo oklenili svojega društva, kateremu tudi zaupajo. Polena je lahko metati društvu pod noge, delati pa je mnogo težje. Tobačni upokojenci in upokojenke vedo, komu morajo biti hvaležni. Osebi, ki je napisala napad v »Narodu«, gotovo ne, pač pa svojemu društvu, ki se ga bodo v bodoče še bolj tesno oklenili! Kdor pa meče polena pod noge društvu, ki je tako vestno delalo za koristi vseh upokojencev, ta razbija njihovo enotnost in je njihov škodljivec! (Op. uredništva: Ta članek nam je bil poslan že pred več dnevi, pa je zaradi tehničnih težkoč moral priti v list šele danes. To ugotavljamo zato, da ne bo kdo mislil, da društvo tobačnih upokojencev ni pravočasno odgovorilo.)

Lunin mrk

Ljubljana, 14. sept.

Čeprav ni bilo nebo nocoj preveč jasno, vendar je bil lunin mrk dobro viden. Mrk se je pričel ob 20.18, ko se je zemeljska senca prvič dotaknila polne lune, in se je končal ob 23.45. Razen pri nas so ga videli še v Severni in Južni Ameriki, na Atlantskem oceanu, v Afriki, Aziji, Indijskem oceanu in Avstraliji.

Med mestnim prebivalstvom je lepi nebeški pojav vzbudil le malo pozornosti, ker je pač skoraj vsak pozabil, da je danes ščip in ne — prvi krajec, kakor je luno spremenil mrk.

Belgrad, 14. sept. l. Patriarh Varnava je znova daroval ljubljanski pravoslavni cerkveni občini Din 10.000 za zgraditev pravoslavne cerkve sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Belgrad, 14. sept. l. Na eni izmed prihodnjih sej arhierejskega sabora se bo popolnilo mesto pravoslavnega metropolita v Zagrebu.

Belgrad, 14. septembra. AA. Danes se je od 11 do 13 vršila seja ministrskega sveta pod predsedstvom predsednika ministrskega sveta dr. Milana Srskića.

Plačevanje davka na poslovni promet

Belgrad, 14. sept. AA. Na podlagi § 6. zakona o skupnem davku na poslovni promet z dne 12. avg. 1930 in v zvezi s členom 17 uredbe o skupnem davku na poslovni promet z dne 18. marca 1931, je davčni oddelek finančnega ministrstva v svrho enotnega postopanja podal sledeče pojasnilo:

1. Osebe, katerih brutto promet na leto presega 500.000 Din in se ta promet nanaša deloma na predmete, ki so podvrženi skupnemu davku na poslovni promet, deloma pa na predmete, podvržene splošnemu davku na poslovni promet, morajo voditi eno knjigo o izvršenem prometu za vse predmete obeh vrst davka.

2. Te osebe morajo plačati tudi splošni davek na poslovni promet po odredbah, ki veljajo za skupni davek na poslovni promet, v mesečnih in letnih prijavah pa morajo posebej označiti predmete, ki so podvrženi 2% nemu splošnemu davku na poslovni promet.

3. Odmera splošnega davka na poslovni promet se mora v teh primerih prav tako izvršiti po odredbah zakona o skupnem davku na poslovni promet.

Nemci manj pijejo

Berlin, 14. sept. AA. Nemško prebivalstvo popije letos dosti manj piva kakor lani. Temu so vzrok večji davki, konkurenca renskih vin in pa zmanjšani dohodki delavskega stanu. V primeri z lanskim letom so Nemci popili za 25% manj piva.

Herriot obišče Spanijo

Pariz, 14. sept. AA. V Herriotovi okolici izjavljajo, da ima predsednik vlade že dolgo časa namen potovati v Španijo in pri tej priliki obiskati Zamoro. V načelu je to potovanje že sklenjena stvar, le podrobnosti še niso določene. Mislijo, da odpotuje Herriot v prvi polovici oktobra, če se med tem ne zgodi kaj nepričakovanega, da bi moral ostati v Parizu.

Dunajska vremenska napoved: Temperatura se bo počasi zvišala, negotova pa je še oblačnost, morda bo še obilna.

Izvirna nemška propaganda

Berlin, 14. septembra. AA. Prihodnjo pomlad odpluje v Južno Ameriko posebna ladja, ki bo urejena kot plavajoči vzorčni sejem. Ladja se bo odpravila na pot za to, da bo propagirala prodajo nemških izdelkov. Za Južno Ameriko bo obiskala Kitajsko in Japonsko nato pa še druge države. Po programu se bo ustavila v 70 tujih lukah. Ladja bo na potovanju 18 mesecev.

Zagrebške vesti

Zagreb, 14. sept. l. Danes je prispel v Zagreb iz Dalmacije urednik lista »Documentation Catholique«, g. Kalist Boulestex v spremstvu belgrajskega asumpcionista in župnika p. Belar Privana, ter posetil razne katoliške kulturne institucije. Iz Zagreba namerava odpotovati v Ljubljano.

Doberlin, 14. sept. l. Tu v središču nekdanje Steinbeissove lesne industrije, ki se danes nahaja v rokah državne uprave, je bil preteklo nedeljo položen in blagoslovljen temeljni kamen za katoliško cerkev. Zgraditev cerkve je podprl z večkratnimi denarnimi prispevki tudi ljubljanski knezoškof dr. Gregor Rožman.

Zagreb, 14. sept. l. Tukaj se je ustanovilo društvo prijateljev gradiščanskih Hrvatov z nalogo, da vprvi vrsti moralno podpirajo svoje brate v Avstriji in da za njihovo usodo zainteresira najširše plasti hrvatskega naroda. Drugo leto bo društvo svečano proslavilo 40 letnico, odkar so se gradiščanski Hrvati naselili na sedanjem ozemlju. Za predsednika društva je bil izvoljen Rudolf Hercog, za podpredsednika pa dr. Deželič sin.

Zagreb, 14. sept. ž. Danes dopoldne je v navzočnosti predstavnikov civilnih in cerkvenih oblasti otvorjeno novo šolsko poslopje, v katerem bo nameščena II. moška realka, II. ženska realka in I. humanistična gimnazija.

Zagreb, 14. sept. ž. V četrtek pride iz Bleda ameriški poslanik na našem dvoru g. dr. Prince, ki ostane v Zagrebu do sobote, nato pa se vrne nazaj v Belgrad.

Zagreb, 14. sept. ž. Te dni je bila v Zagrebu odkrita velika tihotapska afera s saharinom. Zaplenjeno je okrog 200 kg saharina, ki predstavlja vrednost nad 300.000 Din. Carinske oblasti so tihotapce kaznovale z denarno globoko 6 milj. Din.

Zagrebška vremenska napoved: Oblačno, počasi se bo zjasnilo, temperature zmerne in precej stalno.

Kriza in slovenske organizacije v Ameriki

(Od našega stalnega dopisnika.)

Splošna svetovna gospodarska kriza je zadala tudi Združenim državam silen udarec. Poročila raznih uradov poročajo, da je okrog 12 milijonov delavcev brez dela in zaslužka. Več ko polovica teh ne dela že nad dve leti in več. Posebno so prizadete sledeče industrije: rudarska, jeklarska in stavbinska. V teh industrijah je služila večina slovenskih izseljencev v tej zemlji svoj kruh.

Mnoge rudarske naselbine po državah Pensylvanija, Ohio, Indiana, Michigan, Minnesota, Illinois, Kansas in Colorado so danes kar opuščene. Pred 30 ali 25 leti so v vsaki naselbini obratovali s polno paro. Našel si po teh naselbinah močna društva in močno razvito slovensko življenje. Danes so te naselbine mrtve. Večina stanovanj je praznih, ostali so v njih le še taki, ki drugam za delom ne morejo, ali so drugače privezani in primorani živeti v teh naselbinah. Ko je bil obrat normalen, so bila posestva draga in gradbe hiš in poslopij jih je veliko stalo. Ko je prišel v zastoj, je seveda prišla v zastoj tudi veljava zemljišč in hiš. Danes po takih naselbinah ne more nihče prodati hiše ali zemljišča, tudi če bi dal zastonj.

Ker je starejša generacija po gospodarski depresiji tako silno prizadeta, je razumljivo, da so s tem zelo občutno prizadete tudi slovenske podporne organizacije, v katere je starejša generacija nosila svoje prispevke, kakor marljive čebelice. — Vsled slabih gospodarskih razmer in vsesplošne brezposelnosti premnogi naši rojaki ne morejo plačevati določenih prispevkov svojim jednotam in zvezam, v katerih so včlanjeni za razne bolniške in smrtne podpore. Pravila pa govore, da člani, ki ne morejo plačevati, kakor predpisujejo pravila, zapadejo suspendaciji, če si kako drugače ne pomagajo.

Nekatere organizacije so ustanovile poseben pasiven razred za take člane, ki ne morejo plačevati svojih prispevkov. Taki pasivni člani pa zgube tudi vse pravice do podpore, le to priložnost imajo, da kadar se priglasijo za pasivne, ostanejo v jednoti, toda brez pravic do podpore, razun pri par organizacijah dobijo le delno smrtno podporo, bolniške pa ne, ter da potem, ko zopet postanejo zmožni plačevati svoje prispevke, da ostanejo v istem starostnem razredu, kakor so bili pred pasivnostjo.

Iz podanih vzrokov pada zadnje čase število članstva pri vseh naših organizacijah. Tako n. pr. poroča Glasilo KSKJ v svoji 30 številki t. l., da je KSKJ nazadovala v prvi polovici leta 1932. za 668 udov v aktivnem oddelku in za 576 udov v mladinskem oddelku, kar znese skupaj 1244 udov. SNPJ pa je glasom poročila njenega tajnika pridobila v prvi polovici leta 1932. le 1119 novih udov, zgubila pa jih je 6324 udov v obeh, to je v aktivnem in mladinskem oddelku, kar znaša čiste zgube 5205 udov. Te dve organizaciji sta največji organizaciji med Slovenci v Ameriki. SNPJ šteje 53.262 udov in KSKJ 33.408 udov. Koliko zgubo trpijo druge organizacije na članstvu, njih poročila ne omenjajo.

Veliko občutno zgubo trpijo letos tudi vse organizacije pri svojih investicijah. Večina denarja slovenskih organizacij v Ameriki je investiranega v razne obveznice »bonde«. Te pa je gospodarska kriza pritisnila k tlom. Cene mestnih občinskih in drugih bondov so nekatere padle od 10 do 60%. Koliko natančno znašajo te zgube, se ne ve. Glasilo KSKJ v svoji 30. številki t. l. poroča, da ima jednota investiranega nad 2 milijona dolarjev v raznih bondih, ter se zadovoljivo izraža, da je razlika pri padli veljavi le 10.500 dolarjev. Kako stoje druge organizacije v tem oziru, se za enkrat ne ve, vsaj javno ne. — Tako je torej stanje slovenskih organizacij v Ameriki, katere so si ustanovili slovenski izseljenci z velikimi žrtvami za medsebojno bratsko pomoč.

Smrtna kosa. V Clewelandu je umrl te dni Jakob Skubic, star 52 let, rodom iz Škerjančega pri Zatični. — Umrla je v Clevelandu rojakinja Josipina Peterlin, stara 50 let, doma iz vasi Zavratel, fara Studenec pri Krškem. — V Greenboro, Pa., se je smrtno ponesrečil Mihael Lipovec, star 49 let, rodom iz vasi Podpeč, fara Preserje. — V Pittsburghu, Pa., je umrl [illegible]k Ant. Dekleva, ki je bolehal nad 12 let. — V Rock Sprigsu, Wyo., se je smrtno ponesrečil rojak Franc Rahunc. Xx

Sestanek slovanskih žel. uradnikov

V Belgradu je predvčerajšnjim zborovala v čehoslovaškem domu v Belgradu liga slovanskih železniških uradnikov. Sestanku so prisostvovali češkoslovaški poslanik dr. **Flieder**, poljski poslanik **Günther-Schwarzburg**, pomočnik prometnega ministra **Senjanovič**, zastopnik glavnega železniškega ravnatelja inž. **Jojič** in drugi. V ligi so včlanjeni železniški uradniki Poljske, Češkoslovaške, Jugoslavije in Bolgarije. Predsedstvo lige dobe za Čehoslovaki in Poljaki l. 1934. Jugoslovani, za tem pa Bolgari.

Sestanku je sedaj predsedoval poljski delegat Češnjovski. Pomočnik prometnega ministra Senjanovič je želel sestanku uspešno delo, nato pa je poudarjal, da so železničarji že zaradi svojega poklica izbrani, da delajo za zbližanje narodov, odstranjujejo ovire in ustvarjajo zveze med ljudstvi. Seveda je treba najprej delati za zbližanje slovanskih narodov. Značilno je, da pionirji kulturnega napredka delajo med Slovani, ne da bi se obotavljali, temveč dajejo še drugim zgled. Slovanski železničarji ne delajo samo s srcem, temveč tudi z razumom. Zahvalil se je, ker so posvetili posebno pozornost Jadranu, ki je slovanski. Ko bo znano, da je Jadran prirastel k srcu vseh Slovanov in da pripada vsem Slovanom, potem se bodo omejile mnoge skomine drugih. S tem je bil dnevni red zaključen za dopoldne, nakar je predstavnike lige sprejel prometni minister.

Opoldne je bil v češkoslovaškem domu svečan banket, ki so mu prisostvovali tudi zastopniki naše vlade, češkoslovaškega in poljskega poslaništva. Po banketu so se delegati odpeljali na Avalo, kjer so položili na grob neznanega vojaka krasen venec z barvami Jugoslavije, Bolgarije, Češkoslovaške in Poljske.

Nato je kongres nadaljeval svoje strokovno delo.

Kaj nam priča en sam sejem

Šmartno pri Litiji, 14. septembra.

V torek, 13. t. m. se je vršil sejem v znamenju krize. Na sejmu je bilo 299 goved. Prodanega ni bilo veliko, pa še za to je bila slaba cena. Cena za vole je bila namreč 2—2.50 Din. Zato so pa tudi kramarji slabo prodajali, pa tudi trgovine in gostilne so bile kar prazne. Največ obiskovalcev si za kosilo kupi en hlebček za 1 Din; vsak pa še tega ne zmore več.

Pripeljala je neka žena od daleč češplje na prodaj, pa tudi ni nič prodala. Ponujala je na trgu in po hišah. Pripovedovala je: Vdova sem, imam tri otroke. Lahko bi češplje pojedli doma, pa sem jih kakih 50 kg pripeljala z 12 letnim sinom samotež, da bi kak dinar dobila za živež. Ob 4 sva šla od doma, tri ure je do sem. Spila sva malo kave. Prodala nisva niti za 1 dinar, pa je ura že 11. Saj radi slabosti niti domov ne bova prišla. Prosim, vsaj en dinar podarite, da bom lačnemu otroku kruha kupila.

Imela je res še polno košaro in je vsa utrujena in lačna komaj govorila in hodila. Tak slučaj, ki gotovo ni osamljen, vpije, v kakšnem pomanjkanju so danes ljudje že na kmetih. Kmetje ne bodo mogli na zimo družine obleči ne obuti, ker cene teh stvari ne padajo sorazmerno s pridelki.

Belokranjska letina

Metlika, 13. septembra.

Res so prišli slabi časi. Beda prihaja v deželo, leto za letom huje in kar nič se ne ustavi. Z nekako topo resignacijo hodijo ljudje na svoje delo in se vračajo zvečer domov, ne, kakor bi želeli, s polnimi vozovi. Skrb gleda gospodarju in gospodinji iz oči in takole se potolažijo: Bo že kako. Saj so že bili slabi časi, pa so tudi minili.

Krompir je glavna hrana našega ljudstva. Lani ga je bilo malo, letos ga imajo mnogi še manj. Nekateri pač povedo, da jim je še dosti lep in bogat, toda veliko, in več je takih, ki so dobili komaj eno četrtino pričakovanega pridelka ali pa še toliko ne. Za 10 košev v dobrem letu sta letos le dva. Strn, pa naj si bo pšenica ali rž, se tudi ni obnesla, tako da bodo kašče kar kmalu prazne. Ječmen tudi ne zaleže dosti, ovsa pa sploh ne sejejo toliko, da bi bilo imena vredno. Fižol je edini pridelek, ki je doprinesel pravi delež, pa tudi temu je mestoma škodila suša.

Koruza je pa, kakor pravijo, jalova. Res je prav veliko stebel, ki nimajo nobenega klasa. Če tudi koruza lepo zori, pa bo vendarle pridelek zmanjšan.

Grozdje sedaj lepo zori in nam lepa jesen vtegne dati prav dober pridelek, toda tudi ta bo precej skromen. Razne bolezni so veliko grozdja uničile, tembolj ker ljudje niso imeli denarja za galico. Ob zadnji nevihti je pa padala mestoma tudi toča in to je odprlo pot gnilobi. Koder ni bilo toče, je pa grozdje prav lepo in tudi lepo zori.

Po vsem tem bo na marsikatera vrata trkal glad, pa tudi mraz, ker ne bo s čim kupiti obleke.

Nevaren požar v Slovenjgradcu

Slovenjgradec, 13. septembra.

Gori! Gori! Gori! Tako se je davi zarana okrog pol 4 razlegal gasilski rog in udarjal plat zvona, ki sta budila mirne Slovenjgrađčane iz jutranjega spanja ter naznanjala, da si je nenasitni ognjeni element zbral svojo žrtev v sredini mesta. Ljudje najprvo niso vedeli, kje prav za prav gori in so ugibali, kdo je tisti nesrečnež, ki ga je v tako nenavadni uri zadela bridka nesreča. Le ko so stopili na cesto in se bližali kraju nesreče, kjer je mogočni ognjeni zubelj sikal visoko v zrak ter razsvetljeval vse ozračje, so spoznali da gori sredi mesta precej veliko okrog 12 metrov dolgo in skoro ravno tako široko gospodarsko poslopje v Cankarjevi ulici, last posestnika in gostilničarja Ivana Debelaka v Kraljeviča Andreja cesti 15. Ogenj je izbruhnil na zadnji strani pod streho. Ker je bilo na skednju polno sena in slame, se je bliskovito razširil po vsem poslopju. Prva je ogenj opazila domača najstarejša hčerka, ki je zbudila starše in ti druge stanovalce, ki so hiteli reševat kar se je dalo, ter klicat na pomoč. Med tem je pa ogenj opazil gasilski trobentač, pekovski pomočnik pri sosednem peku, ki je takoj prijel za rog in alarmiral gasilce.

Domači gasilci so v petih minutah že bili na mestu nesreče z obema motornima brizgalnama ter tudi imeli cevi napeljane iz potoka Suhadolnica. Močni vodeni curki iz treh cevi so začeli krotiti uničujoči ogenj ter ga zajezili in lokalizirali tako, da se ni razširil na tik zraven stoječe gospodarsko poslopje trgovca Topolnika na eni strani, dvorišče stanovanjsko hišo klobučarja Debelaka na drugi strani in domačega stanovanjskega poslopja na tretji strani, katerih vseh treh zgradb se je ogenj že oprijemal. Takoj za mestnimi gasilci so prihiteli tudi gasilci iz Starega trga s svojo motorko, katero so postavili na trg k rezervarju, odkoder so potegnili cevi skozi lokal čevljarja Šmida na dvorišče ter tako zajezili ogenj od druge strani.

Tako se je po enournem trudapolnem delu posrečilo požar lokalizirati samo na eno poslopje. K sreči je prej močno deževalo in bilo mirno ozračje, kar je tudi mnogo pripomoglo, da je bilo mogoče ogenj hitro in uspešno omejiti. Živino in svinje so pravočasno rešili, tako tudi pohištvo in posteljnino iz dveh stanovanj pri gospodarskem poslopju. Zgorela pa je vsa krma, slama, slamoreznica in veliko drugega orodja. Zavarovano je bilo poslopje za zelo nizko ceno 12.000 Din, dočim znaša škoda nad 30 do 40 tisoč Din. Kako je ogenj nastal v tako nenavadni uri, je popolnoma neznano. Sklepa se, da je moral nekdo podtakniti ogenj iz sovraštva in zlobnega namena, ali pa da je kakšen potnik brez vednosti domačih zlezel odzadaj na skedenj, da bi prenočil, ponoči pa je prižigal mogoče cigareto ali kaj drugega in po neprevidnosti povzročil požar.

Fotoamaterji!
Povečave Vaših negativov Vam lepo in poceni napravi
fotooddelek Jugoslov. knjigarne Ljubljana Zahtevajte cenik!

Poklukar Janez - 80letnik umrl

Ko smo se dne 19. junija t. l. v »Slovencu« spominjali njegove 80 letnice in mu k izrednemu jubileju prav iskreno čestitali, želeč mu: »Naj ga Bog ohrani še mnogo let čilega in zdravega med nami,« pač ni nihče mogel niti slutiti, da bo ta krepka gorjanska korenina čez dva, tri mesece se morala vdati neizprosni kosi. Pa je, žal, res: včeraj 14. septembra je ob 16 umrl v Krnici pri Gorjah Poklukarjev Janez, pd. Žagarjev stric. Bil je gorenjska korenina častitljive rodbine Poklukarjev, ki je dala našemu narodu kanonika Janeza, strica umrlemu Janezu, drugi stric Jože je bil župnik v Št. Vidu na Dolenjskem, njegov brat Jože je bil pa znani politik in deželni glavar. Seveda je življenje v sredi takih sorodnikov vplivalo tudi na umrlega. Bil je izredno inteligenten. Čtivo mu je bilo vsakdanja potreba, od prvega dne je bil naročnik »Slovenca«, »Domoljuba« in skoraj vseh naših poljudno verskih listov in lističev, saj je bil do zadnjega njihov poverjenik in vnet agitator. Njegova vedoželjnost in verski čut ga je gnal na razna popotovanja: obiskal je sveto deželo, bil dvakrat v Lurdu, videl dvakrat večno mesto Rim, šel na Dunaj in kdove, kam še vse.

Svojih duševnih zakladov pa ni hranil zase, temveč je bil ves vnet za duševni, prosvetni in gospodarski napredek svojega kraja. Gorjanci mu ne bodo nikdar pozabili zaslug, ki si jih je pridobil pri Kmet. zadrugi, Hranilnici in posojilnici, Prosvetnem in gasilnem društvu.

Ob njegovi smrti se ga bodo hvaležno spomnili vsi oni neštevilni gostje, ki so bili vedno dobrodošli pod njegovo streho — bili sprejeti s čudovito iskrenostjo in gostoljubnostjo.

Pokopali ga bodo v petek 16. septembra ob 9 v Gornjih Gorjah pri Bledu.

Žalostne iz Ljutomera

Ljutomer, 14. septembra.

Smrtna kosa. Na Stari cesti je umrl ugledni posestnik, bivši župan g. Šoštarič. V soboto proti večeru se je z vozom in konji vračal proti domu. Najbrž je padel z voza naprej na tla, pri tej priliki pa ga je konj brcnil ravno v glavo, da je obležal na cesti mrtev. Rodbini naše sožalje!

Nesreča. Dragica, hči zobarja g. Reicha, učenka ljutomerske meščanske šole, si je pri igri na domačem dvorišču po nesreči zlomila roko nad zapestjem. Prepeljali so jo v ormoško bolnišnico.

Hudoben človek je v nedeljo ponoči zažgal motorno mlatilnico g. Mirka Babiča, posestnika na Podgradju. Mlatilnica se je nahajala na travniku pri Rakovcu, kjer je drugi dan hotel mlatiti proso. Mlatilnica je popolnoma zgorela. K sreči ni bilo nevarnosti za večji požar.

Tatovi so izropali celo sobo pri posestniku Babiču na G. Krapju. Izdrli so križe pri oknu in iz sobe odnesli vse perilo in opravo, pa jako previdno, da jih v sosednji sobi speči domači niso slišali. Ni pravega sledu.

Letalec Oskar Rebolj v grobu

Kranj, 14. septembra.

Zavihtela je smrt svojo koso in padlo je mlado življenje, katerega ne obudiš več in ne prikličeš več nazaj. Žalost in potrtost sta stisnili v nepojmljivem občutku tesnobe in črnega obupa srca staršev, bratov, sestra, prijateljev in znancev, katerim je bil Oskar drag in ljub. Zaplakali so, kot joče mati za sinom edincem, ki umira v tujini, in mu ne more stisniti roke v poslednji pozdrav, ne more ujeti poslednji pogled v očeh v slovo, ne more mu napraviti križa na hladno, belo čelo. Smrt v tujini, daleč od staršev in domačih sredi neznanih ljudi povečuje žalost domačim, ki mu niso mogli stati ob strani, ko je umiral.

Prostorna banaška ravan je bila Oskarju mrtvaška postelja. Da se izpolni želja, ki je bila draga pokojniku in staršem, je bilo določeno, da Oskarjevo truplo prepeljejo v Kranj, na domače pokopališče. Njegovo slovo od Novega Sada je bilo pravi triumf. Neštevilne množice Novosadčanov in vojakov z godbo na čelu so spremile pogrebni sprevod do kolodvora, odkoder ga je vlak

pripeljal v Kranj v torek opoldne. Prebivalstvo Novega Sada časti in spoštuje svoje junake pilote, ki se ponosno in drzno vzpenjajo vsak dan pod nebo, nad njihovim mestom.

V Kranju se je že v soboto zvečer raznesla vest, da se je Oskar Rebolj ponesrečil na letališču v Novem Sadu. Nesreča se je dogodila v soboto 10. septembra ob pol 8 zjutraj. Z Oskarjem se je ponesrečil tudi njegov tovariš. Ob težki uri nesreče je ves Kranj sočuvstvoval s težko prizadeto Reboljevo družino. Ko so truplo položili na mrtvaški oder v domači hiši, so krsto obsuli z venci in rožami, ljudje pa so prihajali kropit. Popoldne ob 5 pa se je vršil lep in velik pogrebni sprevod na domače pokopališče. Pokojni Oskar Rebolj je bil star 25 let in je pred 6 leti odšel k vojakom z najboljšimi nadami in upi. Bil je dober in priden mladenič, katerega bodo domači težko pozabili. Naj sniva v miru!

Vlom v farni cerkvi

Škofja Loka, 14. septembra.

Danes dopoldne med 9 in 10 je neznan tat vlomil v puščico (hranilnik) pri kipcu sv. Antona Padovanskega. Ko se je mestni cerkovnik g. Tone Okorn vrnil s pokopališča in stopil v cerkev, je dobil pri omenjenem kipu odprt in prazen hranilnik, zraven pa neko pripravo, s katero ga je vlomilec odprl. Obenem je poskušal tudi hranilnik pri Mali Tereziki, a ga najbrž ni bilo več časa odpreti. Cerkovnik je nesel pripravo orožnikom in jim tatvino naznanil. To je že druga tatvina na posvečenem kraju. Pred kratkim je bil sličen vlom izvršen na pokopališču v kapeli. Upajmo, da bodo orožniki imeli srečo in našli vlomilca ter ga izročili pravici.

Ljubljana

Regulacija Ljubljanice gre h koncu

Ljubljana, 14. septembra.

Zlasti prebivalci ob Ljubljaničini strugi si bodo brez dvoma globoko oddehnili, ko preneha že končno neznosen smrad iz Ljubljanice. To se bo tudi najbrž kmalu zgodilo, ker gredo glavna regulacijska dela v Ljubljaničini strugi že h koncu. Izkop struge je že skoraj končan. Večjih plasti zemlje in grušča v strugi ni več. Delavci sicer še kopljejo tu pa tam vzdolž cele struge, v malih skupinah natovarjajo lesene vozičke, s kompresorji še zmerom vrtajo in razbijajo večje skalnate gmote, vsak dan tudi še razstreljujejo v strugi, toda človek, ki gleda to delo v Ljubljanici, dobiva vendarle vtis, da so glavna dela končana in da je vse to, kar se še v strugi vrši, samo še nekako čiščenje, končno uravnavanje, olepšavanje.

Saj pa je tudi že čas! Vse poletje, v najlepših mesecih, ko bi morala v stanovanje prihajati le solnce in zrak — so bili ljudje, ki stanujejo ob strugi, čeprav sicer v sredini mesta, prikrajšani za zrak in solnce, ko so okna morala biti po cele dneve zaprta zaradi neznosnega smradu.

Zdaj izvaža iz Ljubljanice grušč ena sama lokomotiva. Druga počiva v baraki. Delavcev je v strugi zdaj veliko manj, kakor prejšnje tedne, ko je ljudi v strugi kar mrgolelo. Nasproti bolnišnice je levi breg popolnoma izravnan; tudi desni breg, ki so ga morali deloma še izravnati, je nedokončan samo še ob novem železnem mostu ob bolnišnici. Zdaj nametavajo grušč iz struge tudi tam in v par dneh bosta oba bregova popolnoma končana. Seveda pride potem na vrsto najzamudnejše delo, obkladanje levega bregu z obklesanim kamnom, toda to delo bodo lahko opravljali, čeprav bo Ljubljanica po strugi nekoliko tekla, vsaj po eni strani. Morda bi to delo že bolj napredovalo, pa kamnosekom v strugi vedno primanjkuje kamenja, čeprav ga dovažajo s Podpeči s čolni po Ljubljanici vsako jutro pa tudi po železnici. Zaposlenih pa je pri pokladanju kamenite škarpe veliko število kamnosekov. Škarpa je položena deloma že do železnega mostu ob bolnišnici, skozi ob bolnišnici pa jo bo treba še položiti.

Zanimivosti s trga

Pogled na ljubljanski živilski trg nam v marsičem podaja precej točno sliko življenjskih razmer, v katerih živimo. Na trgu lahko opazujemo tudi gibanje cen, ki nam precej točno napovedujejo življenjski standard povprečnega meščanskega človeka. Glavna dneva za ugotavljanje prometa na Vodnikovem trgu sta sobota in sreda. Ob sobotah je navadno trg popolnoma natrpan, ob sredah pa je večinoma bolj slabo založen. Včeraj je bilo na trgu izredno malo jajc in perutnine. Jajca so se podražila na 1 Din ter na 1.50 par. Piščanci pa so sploh že vse leto dragi. Zelo se je podražila tudi vsa zelenjava, kar spričo velike suše pač ni čudno. Strečji lizol, kolikor ga je na trgu sploh mogoče dobiti, je po 4, tudi 5 Din kilogram. Endivija ter druge solate so po 1 Din kos ali glavica. Malo perišče motovilca velja 1.50 Din. Karfijole je letos na trgu sploh malo, pridelek je bil slab, posamezne karfijolne glavice so od 4 Din navzgor. Zeljnatih glav je malo, prodajajo jih najceneje po dinarju.

Pač pa se je pocenilo sadje, ki ga prihaja vedno več na trg. Iz Tunjic nad Kamnikom pripeljejo cela koše lepih jabolk. Tožijo, da letos sploh ni kupcev, ki bi sadje pokupili že na drevju ali loma v večjih množinah, kakor druga leta. Zato morajo Tunjičani sadje sami voziti na trg v Ljubljano. Slabše vrste jabolk prodajajo celo po 1.50 Din kilogram, boljša jabolka so po 2—4 Din; fina štajerska jabolka so po 4.50 Din kilogram. Hrušk maslenk so prinesli včeraj na trg nekoliko več, dajali so jih po 4—4.50 Din. Sliv je bilo malo, bosanskih sploh nič. Zadnjič jih je bilo prišlo preveč v Ljubljano, da so jih morali trgovci na debelo razprodati po vsaki ceni. Zdaj so z večjimi pošiljatvami bolj previdni. Včeraj vagonskih pošiljk sadja sploh ni bilo v Ljubljano.

Močno se je pocenilo tudi že grozdje; smederevsko so prodajali boljše po 5, slabše po 4 Din kilogram. Belokranjci in Hrvatje iz okolice Karlovca so prinesli stotine košar grozdja na trg, toda ceno so držali trdno na 4—5 Din kilogram. Celo ob 2 popoldne so stali še s polnimi košarami grozdja za Jugoslovansko knjigarno ter skušali razprodati blago po omenjenih cenah. Nihče skoraj ni hotel popustiti. — Toda znamenja so, ki kažejo, da bomo zobali letošnje grozdje še ceneje!

Po dolgih tednih, ko gob na trgu sploh nismo videli, je prinesla včeraj ženska z Gorenjskega zvrhano košaro jurčkov, ki jih je prodajala po 5 Din merico.

Koliko mesa sne Ljubljana

Ljubljana, 14. sept.

V prvi polovici tega leta je Ljubljana uvozila in konzumirala 3181 glav goveje živine, težke nad 350 kg. Telet je bilo v Ljubljani zaklanih, oziroma že zaklanih uvoženih 9747, konj je bilo zaklanih samo 75. (Konjski mesarji prodajo torej le malo konjskega mesa, kar ni čudno, ko je že goveje meso poceni.) Koštrunov je Ljubljana snedla 510, janjčkov in kozličkov 3088, prešičkov oddojkov 395, srednje velikih prešičev 2932, pitanih prešičev 11.113. Dalje pa je Ljubljana uvozila še 83.042 kg prekajenega in svežega mesa raznih vrst. Približno moremo računati, da je ljubljanski konzument plačal v prvi polovici leta kakšnih 15 do 20 milijonov dinarjev za meso.

*

⊙ **Otroški vrtec pri uršulinkah v Ljubljani.** Vpisane učenke in učenke naj blagovolijo pripeljati starši v soboto 17. septembra ob 9. Sicer se pa novi učenci lahko še do oktobra vpišejo.

⊙ **Začetek dramske sezone.** Sezona 1932/33 se začne v soboto dne 17. t. m. v dramskem gledališču s premijero Bratko Kreftove drame »Celjski grofje«. Zgodovina Celjanov je za naše dramatike izredno vabljiva snov, saj imamo v naši literaturi že lahko rečemo, vrsto dramatskih del, ki so napisana na osnovi zgodovine znamenitih Celjanov. Kreft je popolnoma na svoj način obdelal ta del slovenske zgodovine. Za vprizoritev se vrše intenzivne priprave in po skušnjah sodeč bo delo v vsakem pogledu izvrstno uspelo. Danes pa že opozarjamo na to otvoritveno predstavo. Druga premijera po tem bo v nedeljo zvečer. Vprizori se Barry-Connosova komedija »Roksy«. Obe predstavi sta izven abonmana in veljajo običajne dramske cene.

⊙ **Tečaj za amaterje fotografe.** V ponedeljek, dne 19. septembra se prične ob pol 9 zv. zopet brezplačni tečaj za fotografe amaterje, ki ga priredi drogerija Gregorič v Prešernovi ulici 5. Tečaj je po svojem učnem načrtu primeren zlasti za tiste, ki se bore z začetniškimi težavami v fotografiranju. Tečaj bo vodil g prof. Hrovat, ki je že lansko leto žel kar najlepše uspehe v prvem tečaju. Prepričani smo, da nam bodo ti tečaji vzgojili četo amaterjev, ki bodo s svojimi uspelimi fotografijami omogočili kar najbolj učinkovito tujsko-prometno propagando.

⊙ **Nalezljive bolezni v Ljubljani.** Uradni izkaz mestnega fizikata navaja za mesec avgust naslednje primere nalezljivih bolezni: 1 primer tifoznih bolezni, 1 primer griže, 4 primere škrlatinke, 3 primere davice in 1 primer šena.

⊙ **Rojstva in smrti v avgustu.** V mesecu avgustu je bilo v Ljubljani rojenih 179 otrok, od teh 92 fantkov in 87 punčk. Mrtvorojeni so bili: 1 deček in 4 deklice. Umrlo pa je skupno 99 ljudi, in sicer 55 moških in 44 žensk. Domačinov je bilo vmes 30 moških in 21 žensk, tujcev pa 25 moških in 23 žensk. V zavodih so umrli: 40 moških in 36 žensk. Smrtni vzroki so bili: jetika na sopilih 11 primerov, jetika možgan 1, rak 9, vnetje možganske mrene 6, bolezni srca 4, pljučnica 3, driska 4, vnetje slepiča 2, kila 2, krčenje jeter 2, prirojena slabost 6, starost 10, nezgode 6, samoumor 1, druge bolezni 31, neznana bolezen 1. V starosti do 20 let je umrlo 19 dečkov in mladeničev ter 17 deklic, v starosti 20 do 40 let je umrlo 22 moških in 9 žensk, v starosti 40 do 60 let je umrlo 9 moških in 7 žensk, v starosti 60 do 70 let sta umrla dva moška in 6 žensk, v starosti nad 70 let je umrlo 11 moških in 10 žensk.

⊙ **Nesreča v tovarni.** V nekdanji Samassovi tovarni, ki je sedaj last Strojnih tovarn in livarn, v Zvonarski ulici, se je pripetila včeraj pri delu resna nesreča. Okoli 10 dopoldne je brusil 72 letni delavec Henrik Plavec, stanujoč v Hrenovi ulici 5, težak medeninast izdelek, ki mu je naenkrat odletel v obraz. Plavec se je zgrudil z veliko rano na obrazu. Potolčena mu je nosna kost, močno poškodovana pa mu je tudi čelna kost. Malo je manjkalo, pa bi mu pokvarilo tudi oči, kar pa se k sreči ni zgodilo. Poklican je bil reševalni avto, ki je prepeljal Plavca v bolnišnico.

⊙ **Razni ponesrečenci.** Pri gradbenih delih v Ljubljanici se je ponesrečil 18 letni delavec Mumir Prizič. Eden izmed tovarišev ga je pri nabijanju skal udaril po roki z orodjem in mu jo poškodoval. — V Zgornji Šiški je padel 39 letni delavec Ivan Škof in si zlomil desno nogo. — V Zagorju ob Savi se je ponesrečila 70 letna steklarjeva žena Marija Lebanova. Padla je tako nesrečno, da si je zlomila levo nogo. — Pri gašenju gozdnega požara se je opekel po obrazu 55 letni posestnik Peter Smolnikar iz Raven 9. — Vsi ponesrečenci so poiskali pomoči v ljubljanski bolnišnici.

⊙ **Od doma pobegnil.** Ga. Ivana Ravnihar iz Verstovškove ulice 8 je prijavila policiji, da je pobegnil od doma njen 13 letni sin Ernst, učenec I. razreda meščanske šole. Ernst se je oblekel v svojo novo obleko, vzel s seboj svojo zlato uro in nekaj denarja ter odšel neznano kam. Mati je prosila, naj ji dečka, ki je za svoja leta močne postave, poiščejo in vrnejo domov. To bo pa težko, ker nihče ne ve, kam se je deček obrnil.

⊙ **Razne tatvine.** Uslužbenca cestne železnice Cirila Jenka je te dni pri kopanju na Gruberjevem prekopu okradel neznan tat. Vzel mu je iz obleke lepo nikelnasto uro znamke »Omega«, vredno 550 Din. — Ga. Franja Tratnikova v Zrinjskega ul. 5 je prijavila tatvino 400 Din vrednega novega suknjiča, ki ji je izginil iz predsobe. — Uradnica Olga Perhavc je bila okradena ter ji je izginila pletena jopica, vredna 400 Din.

⊙ **Mestna zastavljalnica** bo imela redni dražbi februarja zastavljenih predmetov, in sicer za dragocenosti 6., za efekte pa 12. oktobra t. l. od 15 dalje. Dne 20. septembra ob 15 pa se bo vršila dražba prostovoljno na dražbo danih predmetov (perilo, obleke in drugo).

⊙ **Dijaki! Podlage točnega konstruktivnega risanja so:** precizno, če tudi ceneno, risalno orodje, zanesljiva risalna deska, fin risalen papir, brezhibno priložno ravnilo, dober svinčnik, čista radirka in neizperljiv tuš. Kupujte pri tvrdki Iv. Bonač, Ljubljana, nasproti glavne pošte. Postrežba hitra in točna. Ne pozabite na točno računalo in na polnilno pero!

⊙ **Podla obrekovanja.** Ljubljanska policija je zadnje dni prejela več nepodpisanih pisem, v katerih je kar mrgolelo najgrših obdolžitev in sramotitev nekaterih poštenih deklet, zlasti natakaric in služkinj. Policija je te anonimno prijavljene primere preiskala, zakaj mislila si je: »Morda bo pa le nekaj resnice na tem.« Toda vse obdolžitve so bile tako podlo iz trte zvite, da je bila resnica prav nasprotna tistemu, kar so anonimna pisma trdila o teh dekletih. Policija je se seveda opravičila pred dekleti, ki so tako dobila vsaj delno zadoščenje. Pač pa je policija uvedla preiskavo, kdo je ta pisma pisal. V enem primeru je že izsledila anonimnega obrekovalca. Izkazalo se je, da je šlo v tem primeru za užaljenega in zavrnjenega mladeniča, ki si je iz maščevanja izmislil tako podlo laž. Najbrže gre tudi v drugih primerih anonimnih pisem za take podobne slučaje. Sodišče pa v takih primerih obrekovanja ne pozna šale in jo bo prijeti obrekovalec pošteno skupil, prav tako tudi drugi, če jih policija le izsledi.

Nočno službo imata lekarni: dr. Piccoli, Dunajska cesta 6 in mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9.

⊙ **Bluze,** damsko perilo, torbice, rokavice in nogavice, ima v krasni izbiri tvrdka Miloš Karničnik, Stari trg 8.

⊙ **Pumparce, obleke, trenchcoat najceneje A. Presker,** Sv. Petra cesta 14.

Maribor

□ **Slomškova proslava** bo dne 24. septembra v spomin 70 letnice smrti A. M. Slomška v tukajšnjem Narodnem gledališču. Spored akademije je sledeč: Godba (Kat. mladina); S. Sardenko, Slomšek (recitacija, Ljudski oder); Slomšek, Preljubo veselje (poje »Maribor«, igra Ljudski oder); spominski govor; godba; Slomšek, Predice (poje in igra zbor mladenk); S. Sardenko, Slomšek, Lepa smrt (recitacija, Ljudski oder); godba; Slomšek, Večerna idila (deklamuje in igra zbor otrok); godba; Slomšek, Večernica (poje »Maribor«, igra Ljudski oder).

□ **V zakonski pristan...** V zadnjem času so se poročili v Mariboru: hotelski sluga Franc Spingler in sobarica Elizabeta Rošker; krojaški pomočnik Ivan Kacjan in posestniška hči Ljudmila Stern, krojaški pomočnik Leopold Hönigman in šivilja Antonija Vranetič, ključavničar drž. žel. Karel Neubauer in gospodinja Antonija Tacer. Bilo srečno!

□ **Svojega tasta ubil.** V Obrežu se je zgodila letos 11. julija rodbinska žaoligra, katere zadnje dejanje se je zaključilo včeraj pred okrožnim sodiščem. Zagovarjal se je posestnik Anton Ribič iz Obreža, ker je usmrtil lastnega tasta Alojza Škrinjarja. Obtoženec se je k Škrinjarjevim priženil. Upal je, da mu bo tast, ki je bil star in betežen, prepustil posestvo, da bo lahko sam gospodaril po mili volji. Starec, ki je dosegel že 70 let, pa se je trdno oklepal svoje zemlje ter ni mislil na to, da bi jo prepustil zetu. Nastali so radi tega prepiri, ki so se čimdalje bolj stopnjevali in končno je prišlo že tako daleč, da je zet odkrito grozil tastu z zločinom. Dne 11. julija so bili pri Škrinjarjevih vsi na polju, le sivolasi gospodar je ostal doma. Vlegel se je v shrambi za orodje, da se nekoliko odpočije. Takrat je prišel zet, ki je delal pri sosedu, ter vdrl v shrambo, v katero se je stari Škrinjar zaprl. Nastalo je med obema prerekanje, v katerem je tast udaril zeta. Ta mu je vrnil s kolom; zamahnil je trikrat. Prvi udarec je padel na roko, drugi čez prsi s tako silo, da so počila rebra, tretji pa je priletel na glavo, da je počila lobanja. Škrinjar je umrl, ko so ga sosedje prenesli v hišo. Zet se je nato sam javil orožnikom. Pri zaslišanju je izpovedal, da je udaril tasta v silobranu, ker ga je ogrožal z bajonetom. Razpravo je vodil v. s. s. Lenart, prisedniki dr. Tombak, Zemljič, dr. Čemer in Kolšek. Obtožbo je zastopal državni tožilec dr. Hojnik. Obtoženi Ribič je bil obsojen na dvanajst let robije in trajno izgubo častnih pravic. Obsojenec kazni ni sprejel.

□ **Pol dlani v cirkularki.** Strašna nesreča se je dogodila v Tomšičevi ulici. Pri žaganju drv je bil zaposlen 66 letni tesar Anton Terš. V neprevidnosti je zadel z roko v cirkularko, ki je bila v pogonu; posledice so bile strašne. V hipu mu je odrezalo celo polovico dlani s štirimi prsti, da je ostal na okrnjeni roki le palec. Ponesrečenca so prepeljali v bolnišnico.

□ **Za možem v smrt.** V jetnišnici mariborskega okrožnega sodišča je vladalo predvčerajšnjim veliko razburjenje. V celici preiskovalnega zapora je poskušala izvršiti samoumor jetnica Antonija Raner, žena na Pobrežju ubitega posestnika Ranerja. Pobreški zločin, katerega je osumljena Antonija Ranerjeva, je vsem še dobro v spominu. Poskušala je sedaj še sama na isti način v smrt, kakor je zadel njenega moža. Odlomila je kos od svoje železne jetniške žlice ter ga zbrusila na cementnem podu. Nato si je skušala s to ostrino prerezati vrat. Zadala si je že globoko rano, ko so opazili njeno početje ter preprečili, da si ni prerezala še žile. Ranjenko so spravili v bolniško sobo jetnišnice, kjer ji je zdravnik obvezal rano.

□ **Tatinske kolesarje imajo.** V roke pravice sta padla dva drzna tatova, ki sta napravila mariborskim kolesarjem nemalo škode in jeze. Franc in Vinko iz Ruš sta se posvetila posebnemu sportu — kradla sta po Mariboru kolesa, ki so čakala pred lokali na lastnike, ter jih prodajala na deželo. Izdalo je oba ukradeno kolo, katero so našli pri Francetu. Dosedaj so jima dokazali že tri take tatvine. Vinko se je hitro skesal ter je priznal dokazane mu pregrehe, dočim je ostal Franc trdovraten ter taji kljub dokazom.

□ **Na bikovih rogovih.** Dva nenavadna slučaja nesreče sta se pripetila skoraj istočasno v mariborski okolici. V Spodnji Senarski je gnal 25 letni hlapec Erih Mendaš bika na vodo. Naenkrat je popadla žival jeza ter je nabodla hlapca na rogove. Dobil je hude notranje poškodbe. — Slična nesreča je doletela 11 letnega Tončka Habnerja, ki je pasel v predmestju domačo kravo. Žival ga je stisnila z rogovi k plotu ter mu prizadela več občutljivih ran. Oba se zdravita v bolnišnici.

Naznanila

Krekova družina Sv. Peter v Ljubljani. Naša družina priredi v petek, dne 16. t. m. v svojih društvenih prostorih zanimivo skioptično predavanje o sodobni Franciji. Predavanje bo pojasnjevalo nad 90 krasnih slik. Začetek ob 8 zvečer. Vabljeni člani in prijatelji naše delavske mladine. — Odbor.

Zadnja poročila

Anglija za pogajanja z Nemčijo

Pariz, 14. sept. tg. Razgovori med Parizom in Londonom o nemških vojaških zahtevah se prav pridno nadaljujejo. Kakor izjavljajo v tukajšnjih diplomatskih krogih, polaga angleška vlada posebno važnost na to, da se razprave razorožitvene konference nadaljujejo vsekakor v prisotnosti Nemčije. V tem smislu je angleška vlada predlagala francoski, naj se odborova seja, ki je bila določena na te dni, odgodi na poznejši čas. Francija pa je ta predlog odklonila, kakor se zdi zato, da ne bi napravila vtisa, kakor da hočejo bivši zavezniki popuščati ob vsaki grožnji Nemčije. Anglija pa ni popustila in je predlagala naj se odborova seja razorožitvene konference po prvi formalni seji odgodi za dalj časa, da se bodo mogla medtem začeti pogajanja z Nemčijo. Ta pogajanja naj bi se vršila izven Zveze narodov v preliminarni konferenci med zastopniki Nemčije, Anglije, Francije, Belgije, Italije in Združenih držav.

Pred splošno stavko v Španiji

Madrid, 14. sept. tg. V industrijskem okolišu Bilbao je izbruhnila splošna stavka. Nastali so nemiri v katerih je bil ustreljen en policijski uradnik. Večina trgovin je zaprtih, cestna železnica ne vozi. Tudi v Sevili in drugih krajih pozivljajo sindikalisti h generalni stavki proti novemu sindikatnemu zakonu, po katerem se morajo vsi spori med delodajalci in delojemalci reševati pri posebnih državnih posredovalnicah, česar pa sindikalisti nočejo priznati.

Revolucija v Chile

Newyork, 14. sept. tg. V Santiagu de Chile so izbruhnili novi nemiri. General Blanco je odstopil kot predsednik parlamenta. Polkovnik Benitez, vrhovni poveljnik letalskih čet in voditelj torkove ustaje, je zbežal iz glavnega mesta na letališče El Bosque. Vseh 70 vojaških letal z vsemi letalskimi kadeti, ki so udani Benitezu, je odletelo z letali neznano kam. Polkovnik Lagos je s četo pešcev zasedel letališče. Vsa država Chile je od davi brez vlade. Videti je, da hočejo pristaši Daville s silo zopet priboriti oblast.

50 vojakov ubitih pri žel. nesreči

Oran, 14. sept. tg. Iz Alžira poročajo o hudi železniški nesreči. Prevrnil se je vlak, ki je prevažal vojaštvo. Ubitih je bilo 50 vojakov, ranjenih pa 80. Podrobnosti še niso znane.

Kulturni obzornik

Monografija o Božidaru Jakcu

Knjigo je uredil in napisal uvod dr. Karl Dobida. — Tretje izdanje Umetniške Matice — Ljubljana, 1932.

Za kiparjem Tinetom Rozmanom ter slikarjema Hegenom in Jakcem Vidmarjem je dobil po prizadevanju Umetniške Matice v Ljubljani svojo monografijo Božidar Jakac. Prvi dve monografiji zlasti po obsegu in razkošju daleč zaostaja za to novo publikacijo Umetniške Matice. Delo za uredniev in za izbiranje slikarjeve osebnosti je bilo poverjeno priznanemu strokovnjaku dr. Karlu Dobidi, ki je izvršil svojo nalogo z njemu lastno vestnostjo in veščino, tako, da pomeni Jakčeva monografija ne le kot taka, marveč tudi kot vzorec za izdajanje monografij živečih likovnih umetnikov sploh naravnost presenetljivo in razveseljivo obogatenje naših umetnostnih edicij.

Med našimi likovnimi umetniki »povojne« generacije zavzema Božidar Jakac čisto samosvoje mesto. Že po svoji naturi se močno razlikuje od njih. Vcepljena mu je neka divja strast popotovanja po svetu, mediem ko drugi naši umetniki delujejo doma in napravijo od časa do časa kakšen izlet — najdalje v Pariz. Jakac pa je prepotoval Evropo že v prvih povojnih letih in zgodaj ga je gnalo, da bi doživel druge kontinente. Kakor je pač znal in mogel, se je prebil v Afriko, a kmalu za tem je odpotoval v Združene države Severne Amerike, po katerih je križem romal skoraj dve leti. Prav o tem popotovanju po Ameriki izide v kratkem obširen njegov potopis v zbirki »Kosmos« Jugoslovanske knjigarne. — Tej strasti popotniški primerno je tudi njegovo umetniško oblikovanje življenja ljudi in krajev. Po večini bežna skica, vmes pastel in — grafika, grafika. Nedvomno je Jakac najmočnejši grafik, kar smo jih kdaj imeli. Redkokdaj postaja pri oljnati sliki, navadno ob portretu. — Odlične kvalitete je njegovo delo, njegovo obzorje, ki se vedno bolj širi, je veliko in — zaprt je vplivom. Samoraslost njegova, ki se živi od nepopisne njegove dolenjske nežnosti, je morda kdaj šibkejša po tehtnosti za splošnost, nikdar pa ni opustila kontrole nad njegovim delom. Tako je Jakac pri nas edini, ki prav za prav ne pripada nobeni struji, nobeni šoli in ne prisega na nobene programe. Iz njega vre in vre — kakor iz kakšnega Verdija neizčrpna invenčioznost melodije — neizčrpna invencioznost linij in barev.

Monografija, ki vsebuje poleg Dobidovega uvoda zares bogato število reprodukcij, je mišljena kot nekak kažipot po umetnostnih pokrajinah, ki jih je Jakac do danes prehodil. Iz ogromne njegove produkcije so izbrane najznačilnejše podobe in grafike, ki naj pregledno prikažejo njegov dosedanji razvoj. S te strani — to je treba reči — se je knjiga izredno posrečila. Reprodukcije na umetniškem papirju so dosti dobro izvršene, zlasti njegova grafična dela. Odločno slabša je pa trobarvna reprodukcija njegovega pastela »Novo Mesto«, ki niti približno ne podaja barvnega nastroja originala.

V svojem uvodu je dr. Dobida napisal poleg lepo nanizanih biografskih podatkov še tolmačenje Jakčevega umetniškega razvoja v zgoščenih, zadetih stavkih.

Lepa knjiga je vredna pozornosti. Umetniška Matica je z njo zopet dokumentirala svojo življenjsko upravičenost. s. š.

Knut Hamsun: Potepuhi

Roman. — 1932. Založba Modra Ptica, Ljubljana. — Poslovenil Oton Župančič. — Načrt za platnice izdelal Ivo Spinčič. — 408 strani. —

Četrta Hamsunova knjiga v slovenskem prevodu. Najprej smo čitali »Glad« (v Splošni knjižnici), nato veliki roman »Blagoslov zemlje« in kratko povest »Pan« (oboje v založbi Modre ptice). »Potepuhi« je Hamsunov predzadnji roman — zadnji, »Avguste«, je nadaljevanje »Potepuhov« — torej bi bilo pričakovati, da imamo v roki prvi del najzrelejšega Hamsunovega dela. V resnici je tako, čeprav se rado dogaja, da sloviti pisatelji v starosti pešajo. — V »Potepuhih« enotnega dejanja ali fabule v tradicionalnem pomenu besede ni. Zato pa je v tem romanu prišlo do najprečiščenejše oblike, kar je utemeljitelj naturalizma, Emil Zola, položil v organizem slovstva: čim vernejše opazovanje in opisovanje od zunaj dojemljivih stvari, dejanj, ljudi. Ta način je ohranil tudi Hamsun v svojem delu, toda oplodil ga je s tisto magijo, ki je skrivnostno, a nezgrešljivo znamenje prave in pristne umetnosti. V kritiko Hamsunovega dela s slovstvenega vidika se ni moči spuščati, zakaj njegova tvorba je nedvomno vrhunec pripovedne umetnosti na osnovi naturalizma, težko, da bi kdo Hamsuna presegel. Obzorje in lastnosti ljudi, ki jih postavlja v svoj roman, so tako jasno in popolno narisane, da se dejanje zmerom izcimi iz organične nujnosti. Ogromna koncepcija romana, katero avtor suvereno obvlada, je brezhibna in popolna. Treba je pa imeti pred očmi avtorjevo stališče do življenja. Hamsunu življenje ni ne dobro ne slabo, marveč dobro in slabo, kakor pač nanese. To — kakor pač nanese, je osnova umetniškega čara, v čigar toploti se greje Hamsunovo pripovedovanje. On sam stoji ob strani in opazuje, hladno in neosebno. Morda je zato nešteto prizorov zabavnih, a nobenega resnično veselega, nešteto žalostnih, a nobenega resnično tragičnega. Zmeraj so nekje še odprta vratca, da avtorju ni treba izreči kakšne sodbe, marveč se odstrani, ko je konec zanimivega procesa, ki ga je spremljal zvesto od prvega zametka pa do razpleta. — Po vsakem Hamsunovem romanu ostane čitatelju še težka naloga, da mu določi smisel. Tista naloga pač, ki čaka vsakega opazovavca življenja: da pride temu in takemu življenju v okom. Avtor sam ti ga prikaže, tolmači v toliko, v kolikor moraš poznati njegovo organično in splošno strukturo vobče, zapusti te pa, ko ga vprašaš o drugih stvareh. — Na Norveškem, kjer je Hamsun doma, živi pisateljica Sigrid Undset. Njena umetnost v pripovedovanju, kolikor je do zdaj dozorela, ima marsikatero podobno potezo s Hamsunom, v pogledu mojstrstva se danes že resno meri ž njim. Undsetova se pa ne zadovolji z opisovanjem, marveč skuša tudi tolmačiti smisel življenja — in to gotovo ne v škodo svojemu delu. Ob Undsetovi je Hamsun še zmeraj velikan, ampak — kako bi dejal? — podoben kakšnemu Polifemu, z enim samim očesom. — Slovenski prevod »Potepuhov« je Župančičev. Odveč bi bilo hvaliti Župančičev jezik — občudovati moramo le, da je znal obvladati tudi Hamsuna, ki je sicer iz čisto drugega sveta nego Župančič. s. š.

Dnevna kronika

Žalostna usoda

Ljubljana, 13. septembra.

»Živčno sem popolnoma razruvan. Mislim, da nisem prišel pred sodnike, ki delajo le po suhih paragrafih, marveč pred sodnike, ki socijalno čutijo.« Tako je koncem razprave pripomnil 53 letni oženjeni Janko. Obtožen je bil, da je lani in letos osleparil najprej vinarsko zadrugo na Krku za okoli 11.800 Din in pozneje mnogo ljubljanskih, zagrebških in drugih veletrgovcev za približno 45.000 Din. Izmislil si je pri svojih trgovskih manipulacijah poseben trik. Nabavil si je veliko trgovsko štampiljko z naslovom »F. M. Homan«. Tvrdka s tem imenom ima svoj sedež v Radovljici in slovi v trgovskem svetu kot ena najsolidnejših trgovin. Pred malim senatom se je moral danes Janko zagovarjati zaradi teh sleparij, ker je to izvajal »obrtoma«, kakor to označuje kazenski zakon. Naročil je pri trgovcih najrazličnejše kolonijalno in drugo blago, moko, kavo, koruzo, sadje, vino, mast, makarone itd. Osleparil je 25 trgovcev, za večje in manjše zneske. Blago je potem naprej prodajal. Skrival ga je pri dveh posestnikih, ki se bosta morala pred sodniki zagovarjati zaradi soudeležbe. Janko se je zagovarjal, da je bil brez posla, da je nesrečen, ker mu je zgorel avto in se je sam ponesrečil. Na ta način si je hotel nekoliko pomagati.

Janko je bil obsojen zaradi omenjenih sleparij na 19 mesecev robije in v izgubo častnih državljanskih pravic za 3 leta.

Otročička neso v Slovensko Krajino

Ljubljana, 14. sept.

Trinajst mesecev je že tega, kar je prinesla v ljubljansko bolnišnico mlada služkinja svojega komaj rojenega otroka. Mlada mati je povedala svoje ime in da je pristojna v Dokležovje v Slovenski Krajini. Mati je odšla iz bolnišnice in se ni potem več zglasila, mislila si je pač, da je otrok na varnem, sama pa nima dovolj sredstev, da bi otroka preživljala, saj komaj še sebe. Vsa poizvedovanja za materjo so bila zaman, nihče ni vedel, kje životari, kje si služi bridki kruh razočarane služkinje.

Otrok pa je med tem okreval in v bolnišnici, kjer ni dovolj prostora niti za bolne otroke, so pričeli premišljevati, kam z ozdravljenim otročičkom? Pisali so v Dokležovje na županstvo, vendar odtam ni bilo nobenega odgovora. Končno se je bolnišnica obrnila na mestni socialni urad s prošnjo, naj odpravijo otročička v pristojno občino. Mestni socialni urad je sedaj najel zanesljivo žensko, ki je v bolnišnici prevzela otročička in se z njim odpeljala v Slovensko Krajino.

Kako so gg. župan in občinski očetje v Dokležovju sprejeli žensko z otročičkom, seveda ni znano, najbrže pa novega bremena niso bili preveč veseli. Ubogi otročiček pa je vreden usmiljenja in dolžnost družbe je, da zanj skrbi. V takih primerih pride ta dolžnost na pristojno občino.

Po preteku dolgih let
stric v Ljubljani bil je spet,
Zdaj navdušen pravi nam:
„Jutri v „Daj-Dam" vse peljam"!

Koledar

Četrtek, *15. septembra:* Marija Devica sedem žalosti. — Nikomed, mučenec.

Novi grobovi

✝ V Idriji je umrl, v starosti 68 let, g. Štefan Pečirer, stavbni risar v pokoju in posestnik. Blagemu pokojniku naj sveti večna luč! Žalujočim svojcem in sorodnikom izrekamo svoje sožalje!

Visoko aktivno podjetje sprejme

kompanjona

z večjo vsoto. Posredovalci in spekulantje izključeni. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod značko »Zelo rentabilno« št. 13.392.

Ostale vesti

— **Za proslavo 70 letnice Slomškove smrti.** Nabožni list »Kraljestvo božje« je letos posebno širil zanimanje za proslavo škofa Slomška in za pospeševanje njegove beatifikacije. Prelat dr. Kovačič, najboljši sedanji poznavalec Slomškovega življenje in delovanja, je v njem objavil vrsto člankov, ki obsegajo toliko važnega in novega, da bi jih moral čitati vsak zaveden Slovenec. Ti članki so: 1. Priprave za Slomškovo beatifikacijo (1. štev.); 2. Slomšek v sluhu svetosti (2. štev.); 3. Pridiga na Slomškovi novi maši (3. štev.); 4. Slomšek kot novomašnik (7—8 štev.); 6. Slavnostni članek ob 70 letnici (10. štev.). Slovensko javnost opozarjamo na to dragoceno gradivo.

— **Vsem veroučiteljem!** »Podrobni učni in vzgojni načrt« nam glede maše naroča, »naj se mladina usposobi, da z mašnikom daruje, da mašo moli«; v ta namen je izšla z dovoljenjem preč. kn. šk. lavantinskega ordinarijata »Sveta maša šolske mladine (s skupno molitvijo in petjem)«. Vsem veroučiteljem priporočamo, da to zborno mašo uvedejo pri skupnih mašah šolske mladine. Cena izvodu 2 Din. Naročila sprejema župnijski urad Sv. Urban pri Ptuju.

— **Gostje v Rogaški Slatini.** Statistika tujskega prometa zdravilišča Rogaška Slatina nam pove, da je posetilo zdravilišče tekom avgusta 1932 novih gostov z 31.009 prenočninami. Največ gostov je dala Savska banovina z Zagrebom na čelu. Od inozemcev je največ Avstrijcev, dočim so Madžari precej nazadovali. Znatno je zaostal dotok gostov tudi iz severnih krajev, pa tudi iz Grčije in Italije. Obisk zdravilišča je narastel ob 200 letnici strokovnega zajetja vrelcev mineralne vode vsled istočasnega znižanja cen zdravilnim sredstvom in taksi. Novo nadaljnje znižanje cen se je izvršilo — uvažuje sedanje težke gospodarske razmere — s 1. septembrom, ko prične posezona. — Zdravljenje ali bivanje v Rogaški Slatini jeseni prekaša po svoji udobnosti, cenosti in prijetnosti vse druge periode sezone.

— **Obletnica koče na Mrzlici** (1119 m) bo v nedeljo 18. t. m. Neumorna trboveljska podružnica SPD se je potrudila, da ustreže vsem planincem in izletnikom ter privabi na savinjski Triglav tudi one naše »gorolazce«, ki poznajo vse vrhove po Sloveniji — le Mrzlica jim je predaleč. — Pripelješ se do Trbovelj, oziroma Hrastnika in si v 2½ na vrhu. Razume se, da so pota dobro markirana in ne prestrma. (Plezalnih variant žal ni!) Od kolodvorov vozijo udobni avtobusi do pod hriba. V nedeljo bodo vozili še celo do Sv. Katarine nad Trbovljami, odkoder je le še 1½ do vrha. Povrneš se lahko skozi Šmohor na Laško ali skozi Griže v Žalec. Na predvečer slavnosti bo zažarel daleč v Zasavju in po Savinjski dolini velik kres. V nedeljo ob 10 dopoldne bo na prostem sv. maša, katero spremlja polnoštevilna delavska godba iz Trbovelj. Popoldne koncert te godbe. Nadležen nahrbtnik pustiš doma, ker sta klet in kuhinja založeni do vrha — vse pa dobiš po zmernih, dolinskih cenah! V slučaju slabega vremena se vrši vsa slovesnost prihodnjo nedeljo 25. t. m.

— **5 letnica orgnizacije praktičnih elektro- in strojnih tehnikov (Opest) v Ljubljani.** Ustanovitelji raznih strokovnih šol niso videli samo posameznih drobcev naroda, ampak jim je bil pred očmi ves narod. Če imamo absolventi strokovnih šol to pred očmi potem bo naša pot v življenje že določena, naše smernice in ideje enotne. Člani Opest so se že pred leti zavedali svojega poslanstva in ustanovili stanovsko organizacijo, katera naj združuje absolvente delovodskih šol elektro- in strojne stroke.

Minulo je pet let, kar se je ustanovila naša sedanja skupna organizacija. Opest se je odločila, da ob svojem petletnem jubileju postavi nekak mejnik v svojem delovanju, kjer bomo postali, pogledali nazaj in pretehtali svoje delo ter pogledali v bodočnost. Za to je potrebno sodelovanje prav vseh članov in naših prijateljev. Ta naš mejnik pa ne sme interesirati samo članov Opest, ampak naj bo to mejnik dosedanjega postopanja vseh absolventov elektro in strojne delovodske šole v Ljubljani in njej enako vrednih šol. V zadnjih letih se je za našo stroko napravilo toliko in tako važnih stvari, da ne smemo mimo njih. Opest je skušala pri raznih zakonih doseči pravo upoštevanje absolventov, kar se ji je deloma posrečilo. Je pa treba že marsikaj popraviti, kar je delo naše bodočnosti. Da bo pa uspeh popoln, je treba sodelovanja vseh absolventov, radi tega je dolžnost vsakega, da se našega zborovanja 2. oktobra t. l. v Celju udeleži. Priglasiti se je do 20. t. m. na naslov Opest, Borštnikov trg 1, kjer se dobe tudi potrebne informacije.

— **Razpisane zdravniške službe.** Razpisana služba primarija ali pa služba šefa oddelka s kvalifikacijo v javni bolnišnici v Murski Soboti, V javni bolnišnic v Slovenjgradcu služba prmarija (internista). V splošni bolnišnici v Mariboru služba zdravnika uradniškega pripravnika z mesečno plačo 1275 Din. — Prošnje s predpisanimi prilogami je poslati kr. banski upravi dravske banovine v Ljubljani do 25. septembra 1932.

Lutz peči kopirane a ne dosežene!

— **Prošnje akademikov za sprejem v Oražnov dijaški dom in za podelitev brezplačne hrane.** Po sklepu upravnega odbora Oražnovega dijaškega doma v Ljubljani dobi tudi v zimskem semestru šol. leta 1932-33 večje število revnih akademikov tukajšnje univerze brezplačno prehrano (kosilo in večerjo) v Akademskem kolegiju. V prvi vrsti bi prišli pri tem oni akademiki v poštev, ki bi zaradi pomanjkanja prostorov ne mogli biti sprejeti v dom, vendar pa prosto stanovanje ne izključuje brezplačne hrane v Akademskem kolegiju, če so gmotne razmere dotičnega akademika zelo neugodne. Prednost imajo v vsem medicinci in nezakonski-rojeni. Za obe ugodnosti (brezplačno stanovanje in prehrano) se prosi v eni prošnji, podčrtati pa je treba ugodnost, ki jo prosilec v prvi vrsti želi. Prošnje morajo biti opremlj. s spričevali o položenih poslednjih izpitih (kolokvijih), pri začetnikih z izpričevalom o višjem tečajnem izpitu, pri vseh z ne nad eno leto starim in po pristojni davčni upravi potrjenim ubožnim izpričevalom (premoženjskim izkazom) ter s krstnim in rojstnim listom. Oziralo se bo le na ubožna spričevala (premoženjske izkaze), ki vsebujejo vse za presojo siromašnosti potrebne podatke. Pomanjkljivo opremljenih prošenj uprava ne bo uvaževala. Zaradi lažje preglednosti naj bodo sestavljene prošnje po enotnem obrazcu. V levem robu prošnje naj označi prosilec svoj priimek in ime, pod tem fakulteto in dovršeni semester, v desnem robu pa ugodnosti, ki jih je užival v preteklem semestru. Poudariti je treba okolnosti, ki sprejem posebno priporočajo, n. pr.: nezakonski sin, izredna ubožnost, odličen uspeh v studiju itd., navesti pa tudi event. podpore (stipendije), ki jih uživa prosilec bodisi od kake druge ustanove, bodisi od države ali samouprave. Nekolkovane prošnje naj bodo naslovljene na: Upravni odbor Oražnovega dijaškega doma v Ljubljani (univerza), ki jih bo sprejemal **do 1. okt.** t. l. (in ne od 1. oktobra, kakor smo po pomoti poročali). Nezadostno kolkovanih prošenj uprava ne bo sprejemala.

— **Esperanto in katoliciizem.** Esperanto je imel v začetku precej nasprotnikov v katoliških krogih. Danes jih nima več. Esperanto v službi katoliške cerkve lahko veliko pripomore k razširjenju katoliške vere. To so uvideli katoliški škofje, zato toplo priporočajo esperanto ter ga podpirajo. Katoliški esperantisti so si že pred desetletji ustanovili mednarodno ligo, ki ima člane malone v vseh delih sveta. Jugoslavija pa je zelo slabo zastopana, čeprav je esperanto tudi pri nas že precej razširjen. Zato vabim vse, ki se zanimajo za esperanto, da se temu jeziku priuče in potem pridružijo Mednarodni ligi katoliških esperantistov (IKUE). Vsa tozadevna pojasnila dobite pri: Golobič Peter, šol. uprav., Jesenice-Fužine, Gorenjsko. Priložite znamko za odgovor!

— **Pri išiasu** sledi na kozarec naravne **»Franz-Josef«-grenčice,** zavžite na tešče, izdatno izpraznjenje črevesa brez vseh težav, pridruži pa se navadno prijetno ugodje olajšanja. Zdravniški strokovni listi omenjajo, da učinkuje zanesljivo in prijetno **»Franz-Josef«-voda** tudi pri pritisku na jetra in debelo črevo kakor tudi pri zabreklih žilah, haemorrhoidah, prostatalnih boleznih in katarju v mehurju. **»Franz-Josef«-grenčica** se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

— **Pet vlomov v Rajhenburgu.** V Rajhenburgu in v Senovem je bilo včeraj izvršenih pet drznih vlomov. V Delavskem domu v Senovem so odnesli vlomilci 8000 Din gotovine. Štirje vlomi so ostali brezuspešni, ker so bili vlomilci pravočasno prepodeni. Storilce zasleduje orožništvo.

— **V Službenem listu** kraljevske banske uprave dravske banovine št. 73 od 14. t. m. je objavljena »Uredba o ocenjevanju sodnikov rednih sodišč in šerijatskih sodnikov« in »Pravilnik o povračilu stroškov za prenos in prevoz državnih stvari (instrumentov) uslužbencem po stroki kontrole mer«.

— **Pridelovalce sadnega vina opozarjamo** na Humekovo knjigo: »Sadno vino ali sadjevec«. Potrebna je ta knjiga vsakemu, kdor prideluje sadno vino. Obsega bogata navodila in nasvete, kako je ravnati s sadjevcem, da ostane okusen, stanoviten in zdrav. Knjiga se peča tudi z izdelavo kisa in uporabo sadnih tropin, da pridejo nam v prid. Opremljena je z 42 podobami in velja 10 Din. — Dobi se v Jugoslov. knjigarni v Ljubljani.

— **Prvi vtis ostane** — in ta zavisi od nege Vaših zob. Samo negovani zobje Vas store simpatične in samo čist vonj Vaših ust omogoča prijetno občevanje z Vami. Za nego Vaših zob rabite Odol. Le Odol vsebuje dvojni učinek: on olajša prijeten vonj in desinficira usta in zobe.

Celje

⁂ **V Gradcu je umrl** v bolnišnici daleč na okrog znani celjski hotelir Friderik Skoberne v najlepši moški dobi 45 let. Pokojni je že dalje časa bolehal, iskal utehe svoji bolezni v Gradcu, kjer je pa ni našel. Bil je v Celju in okolici znan mož poštenjak, značaj, ki je živel z vsemi v najlepšem miru. Sicer nemškega mišljenja, je bil vedno koncilijanten do Slovencev. Posebno priljubljen je bil med kmečkim prebivalstvom. Na glasu je bil izvrsten konjerejec in posebno še dirkač. Njegov hotel slovi daleč na okrog za solidno podjetje, kjer se posebno radi ustavljajo kmetje. Bil je z eno besedo povedano, kavalir. Truplo pokojnega prepeljejo iz Gradca v Celje, kjer se vrši pogreb na mestno pokopališče v petek, dne 16. t. m. ob pol 5 popoldne. Pokojniku želimo, da bi se v domači zemlji mirno odpočil, svojcem pa izrekamo naše najglobje sožalje.

⁂ **Žrtev materinstva.** V celjski javni bolnišnici je umrla kot žrtev materinstva 34 letna posestnikova žena Čebular Terezija iz Gabrovlja, v konjiški okolici. Naj počiva v miru!

⁂ **Nesreče.** V celjsko javno bolnišnico so pripeljali 45 letno posestnico Rozo Hohnjec iz Žahenberca pri Rogatcu. V torek 13. t. m. je padla z voza in si zlomila levo nogo.

⁂ **Društvo jugoslovanskih obrtnikov** za Dravsko banovino v Ljubljani, podružnica v Celju bo imelo v soboto, dne 17. t. m. ob 8 zvečer v zgornjih prostorih Narodnega doma ustanovni občni zbor.

⁂ **Ukraden denar.** V noči od ponedeljka na torek je popivala neka družba v gostilni v Gubčevi ulici. V isti gostilni se je nahajal tudi rudar Zdolšek Franc, ki je prišel pred kratkim iz inozemstva. Imel je pri sebi okrog 600 Din. Kmalu sta se mu pridružila 24 letni Alojzij iz Podplata in 21 letni Leopold iz Podčetrtka. Iz gostilne so odšli v kavarno. Ker pa je Zdolšek malo zadremal, mu je že večkrat predkaznovani Alojzij izmaknil iz žepa listnico. Trojica se je podala nato še v neko drugo kavarno, kjer je družba naročila šampanjca in na bahaški način trosila denar. Nato je eden iz te družbe pozval natakarja, da pokliče policijo, kar se je takoj zgodilo. Družba je že precej denarja zapravila, Alojzija in tovariša je celjska policija spravila na varno. Tako je ubogi rudar zaradi svoje neprevidnosti prišel ob velik del zaslužka.

Ptuj

Igra narave. Zanimiv prirodni pojav se nudi v sadonosnikih v Mestnem vrhu in Janežovcih. Češnje in mlajše jablane so v polnem cvetu kakor spomladi. Ta čuden pojav si ljudstvo tolmači tako, da je toča pri zadnjem neurju načela popke, ki so pripravljeni že za prihodnje leto. Pobiti oziroma načeti popki so se zaradi tega razvili, da so sedaj v polnem cvetu. Žal, da zaradi bližajoče se nizke temperature ne bo cvetje uspelo.

S smrtnonevarnimi poškodbami po vsem telesu so prepeljali v tukajšnjo bolnišnico Janeza Njivarja, posestniškega sina iz Oblačka pri Sakušku. Janez Njivar ima pljuča čisto razmesarjena in je njegovo stanje obupno. Zadeva je prijavljena oblastvu.

Denar in les. Posestniku Francu Vojsku iz Muretincev so ukradli 400 Din izpod zglavja. V gozdovih v Doleni, ki so last mariborskega bankovnega društva, pa so kradli večje količine lesa. Za krivci poizvedujejo orožniki.

Kranj

Osebna vest. Na tukajšnjo realno gimnazijo sta bila dodeljena suplenta Gorše Miroslav (franc. in slov.) in Ognjanović Andjelina (srbohrv.). Sedaj pa je Gorše prestavljen na I. real. gimnazijo v Ljubljani, Ognjanović pa službe radi bolezenskega dopusta še ni nastopila. — Kranjska gimnazija rabi minimalno še 4 učne moči.

Sejem bil je živ. V ponedeljkih se v Kranju trguje vsepovsod. Na Glavnem trgu, na živinskem, po trgovinah. Konjski mešetarji so se v ponedeljek spravili v ozko ulico, ki med Ručigajevo in Nackovo hišo vodi v šolo v času, ko so otroci šli iz šole. Poleg tega je bila ulica polna voz in konj. Možakarji zaverovani v »kšeft« se niso umaknili, da so otroci morali lezti trdo mimo konj. — Čeprav je to stara navada, vendar povzroča nevarnost, ker šolska ulica prav za prav ni kraj za kupčije, konje in voze.

Kočevje

Koncert. Kakor smo že poročali, se je v soboto zvečer vršil koncert, ki sta nam ga priredila koncertna pevka ga. dr. **Räthlova** in dunajski operni pevec g. **H. Schuster.** Moramo reči, da nam je bil ta večer solo in dvospevov, poln užitka. Spored je bil nadvse pester in vse točke prav srečno izbrane. Slišali smo odlomke iz najlepših oper: iz Tosce, Madame Butterfly, Treh mladenk, kompozicije od Strausa, Puccinija, Leharja, Schuberta in dr. Obema pevcema se pozna dolgoletna in prvovrstna pevsak izobrazba in sta s svojima glasovoma namah osvojita poslušalstvo. Za ta krasen pevski večer smo jima nadvse hvaležni. Čudimo se, da je bil koncert primeroma slabo obiskan, dasi sta oba peveca znana in je šel čisti dobiček v korist pogorelcem iz vasi Onek.

Cankarjevi »Hlapci«. Neumorno kočevsko akademsko društvo se nam bo v letošnji gledališki sezoni predstavilo z najboljšim Cankarjevim dramatskih delom: Hlapci. Predstava se bo vršila v petek zvečer ob 8 v dvorani hotela »Trst«. Cene običajne.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

Sobota, 17. septembra: CELJSKI GROFJE. Premijera. Izven.

Nedelja, 18. septembra: ROKSY. Premijera. Izven.

Tri zadnje Slomškove poti

Pot na Ptujsko goro.

Z romarsko palico v roki sicer, vendar ne peš, marveč z izmučenim telesom na vozu se je Slomšek napotil na Ptujsko goro. Ptujska gora je bila takrat in je še danes zelo čislano Marijino svetišče. Podoba v oltarju je ena izmed najznačilnejših in najprikupljivejših Marijinih podob, h katerim se zatekajo verna romarska srca, ko pojo: »Usmiljena Mati, usmili se nas, in s svojim plaščem pokrivaj tl nas!« Marija na Ptujski gori v podobi in v resnici široko razgrinja svoj plašč nad mnogovrstnimi in mnogoštevilnimi varovanci. Kdor se je kakor Slomšek še kot deček zagledal v Črnogorsko Marijo, je ne bo nikoli pozabil; če bo le mogel, bo še zadnjikrat v življenju poromal k njej po slovo.

Neumno in predrzno bi bilo misliti, da bodo kdaj vstali novi rodovi, ki bodo našli nove nadnaravne studence višjega in večnega življenja. »Kdor mene najde, najde življenje in prejme zveličanje od Gospoda,« tako šumi izrek Modrosti o Mariji skozi tisočlelja in bo šumel kakor neusahljiv mogočen slap na veke.

Slomšek je zgodaj našel Marijo. Sprejel jo je kot dete po svoji materi, ki ji je bilo ime Marija, kar za verno žensko srce ni brez ozira in brez pomena. »Anton, na tem svetu nimaš več matere!« je sporočil Prašnikar svojemu 16 letnemu gojencu Slomšku žalostno vest o rani smrti njegove matere, ki je zapustila Slom v 36. letu svoje starosti. Slomšek se je takoj ozrl po Materi na onem svetu. Povsod jo je nosil v mislih s seboj. Stopil je v bogoslovje in vneto proučaval spise cerkvenih očetov, ki so največ pisali o Mariji od sv. Avguština do sv. Bernarda. Na Marijin praznik, dne 8. septembra, je bil Slomšek posvečen v mašnika. Pred Marijinim oltarjem v Olimju je daroval svojo prvo daritev sv. maše. Sloveč Marijin govornik Jakob Prašnikar je bil njegov novomašni pridigar. Po njem se je navzel Slomšek svoje zgovornosti o Mariji. Govoril je o njej ganljivo, stvarno in domače, ne v nanešenih oblikah, besedah in sklepih, ki komaj trenutno dvignejo kakšen sestanek in shod, ali širših ljudskih krogov ne zajamejo nikoli, ker niso iz ljudstva za ljudstvo. Množice so rekle o Slomškovem nepozabnem govoru 1835 v cerkvi Sv. Križa nad Celovcem: »Tukaj še ni bilo nikdar slišati tako lepo pridigovati.« Govoril jim je o Žalostni Materi božji. Povsod ob potih je srečaval njegov pogled Dolorozo pod križem. Taka so večinoma še danes sveta razpela na potih v šmarskem in rogaškem okraju.

Marija je spremljala in sprejela Slomška tudi na njegovem zadnjem potu, ko je romal na Ptujsko goro. Povsod po holmih ga je pozdravljala Marijina cerkev. Ali naj jih naštejemo? Marija na Tržišču, Marija na Ložnem, Marija na Taboru, Marija v Žetalah! Ni mogoče, da bi mimo Sv. Križa pri Rogaški Slatini romal na Ptujsko goro in se ne bi vsak čas spomnil Marije.

Kdaj je stal slovenski romar z večjo ljubeznijo do Marije in njega ljudstva pred Gospodovim oltarjem ko Slomšek v svetišču na Ptujski gori? Tisti dan je bila sobota. Sobote so v slovenskem ljudstvu že od nekdaj posvečene Mariji. Tista sobota na Ptujski gori je bila za nas Slovence velika sobota, ko je Slomšek naš apostol položil žrtev svojega življenja na Marijin oltar. Prav je, da prebivalci Ptujske gore Slomšku v spomin in zahvalo poromajo vsako leto s svojim župnikom k Poljski Mariji v Kostrivnico, kamor je s Ptujske gore odšel Slomšek na svojo zadnjo pastirsko pot. Vidimo, da se tudi sedaj, ko so gospodarske stiske najsilnejše, ta romanja po svojih udeležencih ne zmanjšajo, marveč prav zato še povečajo. Pomožnica kristjanov jih vabi.

Tudi Slomška je privabila k sebi na Ptujsko goro. Zaslišal je mili glas romarskih zvonov. Zadnjikrat so mu zazvonili v pozdrav. »Tri reči se« po Slomšku »Slovencem najbolj prikupijo: zvona glas, orglavca milj glas in mašnikova zgovornost.« Kolikokrat je segel po podobi zvonov, da bi pojasnil, kar mu je bilo na srcu! »Kar je krščanski občini zvona mili glas, to je narodu materin jezik. Kakor se povzdiga po lepših zvonovih čast in hvala svete matere cerkve, naj se povzdiga tudi slava našega jezika, za katero nam je toliko skrbeti kakor za čast svoje predrage neveste.«

Dvojno ljubezen naj podeduje vsak Slovenec po svoji materi: ljubezen do Marije in do materine besede. Katere pesmi se še kje tako zaupno zatekajo k Mariji kakor slovenske romarske pesmi? Kdo je kdaj med Slovenci mladini pripovedoval o prijateljstvu lepše in prepričevalneje ko Slomšek mladeniču v knjigi »Življenja srečen pot« o prijateljici nebeški: o Mariji? Slomška bi smeli imenovati: slovenskega Bernarda. Celo njegova pisana beseda še sedaj pridobiva dušo za Marijo. Berite v Drobtinicah 1857 njegove Marijine govore! Kako je mogla vneti šele živa beseda?

Slomšek ni bil nikoli toliko onostranski, da bi prezrl in pozabil tostranske vrednote. Dobro je videl in vedel, da so Marijine cerkve po naših gričih, kakor v narodnih taborih, ohranile slovenski rod in jezik. Brez tega varstva bi bila slovenska knjiga izginila z belega dne.

Slomškova molitev na Ptujski gori ne bi bila Slomškova, če se ne bi v svojih prošnjah spomnil slovenskega rodu in jezika, naj ga Devica mogočna očuva pred nevarnostjo vsakršnih napadov in odpadov. Ob misli na ljubljeno ljudstvo ni bilo časa in prostora za malenkostno razmišljanje lastnih križev. Pred Marijo se mu je vnemala nova ljubezen do njegovega ljudstva. Vedno ljubeznivejši in milejši je bil z njim v svojih sodbah in nastopih. »Ravnam se po izreku sv. Frančiška Saleškega, da bo na sodnji dan lažje dajati račun o preveliki dobrotljivosti kakor pa o preveliki strogosti.«

Pogled na bogovdano in dobrotljivo obličje Doloroze pod križem je Slomška dvigal in ožarjal v zadnjih dneh njegovega življenja. Ali se je šel za ta dar priporočit ali zahvalit Mariji na Ptujski gori? Zadnja romarska pot apostola Slomška naj stori, da ohranijo Slovenci svoj dom in rod na Marijinih potih!

(Dalje.)

Kako je v srcu zemlje?

Ena najbolj obravnavanih zagonetk v naravi je — notranjost zemlje. Z več strani so se že poskušali učenjaki temu problemu približati. Delovanje potresnih in radio-valov nudi že marsikako interesantno pojasnitev; še zanimivejši pa je velikopotezni eksperiment, ki ga je nemški profesor Simon preizkusil, da bi dognal, ali je sodobno mnenje o trdem jedru v zemeljski sredini resnično.

Predstavimo si najprej, da iz lastnih izkustev o notranjosti zemlje ne vemo ničesar. Saj vendar sežejo udori, ki jih je tehnika izsekala, komaj v trikilometrsko globino. Sicer se je znanstvenikom posrečilo marsikaj dognati potom spektroanalize o drugih ozvezdjih, ki so bilijone kilometrov v prostorju oddaljeni od nas, a za raziskavanje sredine našega lastnega planeta pa ne najdejo nikake metode, ki bi bila trdna. — Pot od zemljinega površja do njenega centra je dolga 6372 km. Debelina ohlajene skorje, na kateri živimo mi, pa znaša komaj 60 km. Kaj je pod to trdo skorjo, pa se križajo razne bolj ali manj duhovite domneve; nekateri učenjaki trdijo, da je vse v plinovitem stanju, drugi, da je v tekočem, tretji, da je v trdem. Eno pa je gotovo: vrtanja so pokazala, da se za vsakih triintrideset metrov v globino zveča temperatura za eno stopinjo Celzija. Če bi se pa temperatura v enakomernem stopnjevanju dvigala, bi bila že pri sto kilometrih strašna vročina z nad 3000° C. Pri dvesto kilometrih že 6000° C, torej približno ista temperatura kot na površini sončne krogle.

Da bi tako fantastično visoke vročine ne mogel vzdržati noben zemeljski predmet v prvotnem stanju, je jasno; moremo torej domnevati, da vladajo v centru zemlje le kuhajoči, žareči plini ..

Ta domneva pa se zruši ob sledečem premisleku:

Z rastočo globino ne raste le temperatura, marveč se viša radi neizmernih kamenitih skladov tudi pritisk. In čim silnejši je pritisk, tem višja mora biti tudi temperatura, da more kovine in kamenita skalovja raztopiti. Na poti s površine do srca zemlje mora divjati potemtakem gigantska borba med dvema enakima nasprotnikoma: med pritiskom in temperaturo.

Ako je pritisk dovolj močan, potem ohrani kljub fantastični temperaturi metale v sredini zemlje v trdem stanju. Tu pa se začne eksperiment berlinskega profesorja Franca Simona. Rešitev vprašanja — ali je jedro zemlje v žarečem plinu ali lavi ali trdem stanju — ne morejo rešiti le gole domneve. Edina gotova pot je eksperiment! Profesor Simon si je izbral za svoj poskus helij, ki je za podobne reči posebno pripraven radi izredne vzdržljivosti napram temperaturi. In dognal je, da zavisi samo od višine pritiska, da se helij ob vsaki temperaturi pretvori v trdo stanje in da se potemtakem tudi kovine v središču zemlje pri temperaturi 4000° C pod gigantskim pritiskom ne raztope in izhlape...

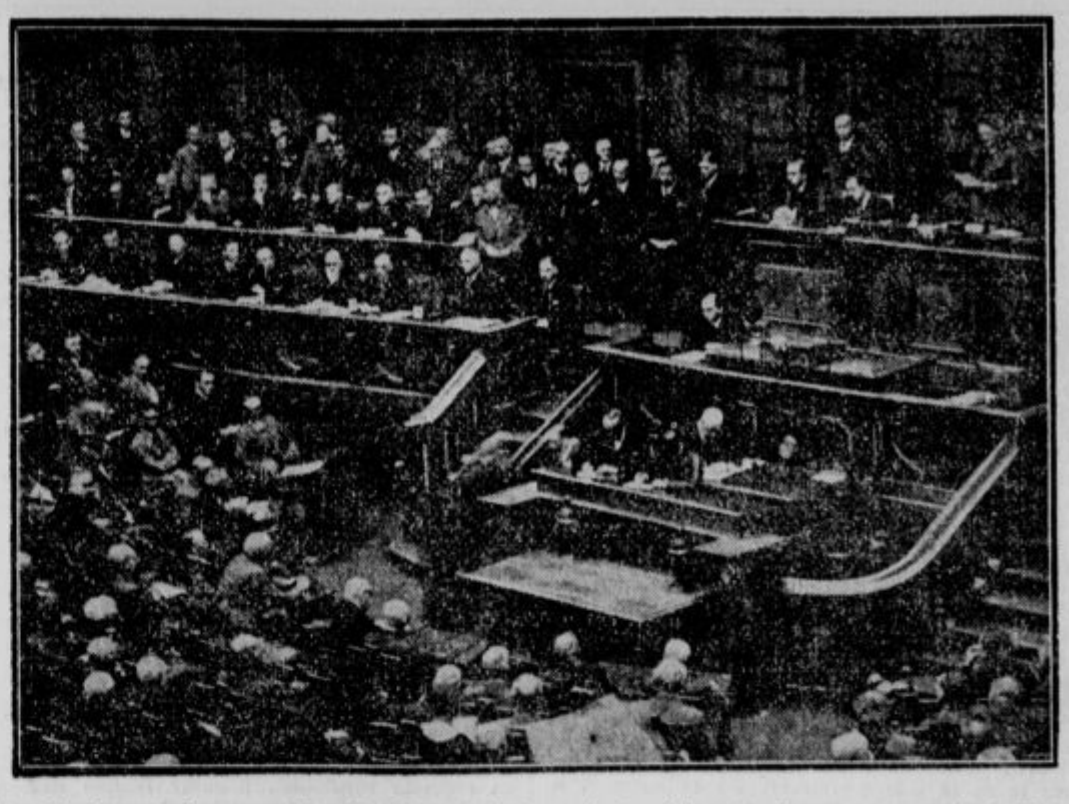

Nemški državni zbor razpuščen. Pogled na zadnje zasedanje državnega zbora — na predsedniškem mestu državnozborni predsednik Goering, ki je zaman skušal preprečiti razpust. Zadaj popolnoma zasedena klop ministrov, prav zunaj na desni državni kancler von Pappen, ki je dosegel podpis Hindenburgov za razpust državnega zbora.

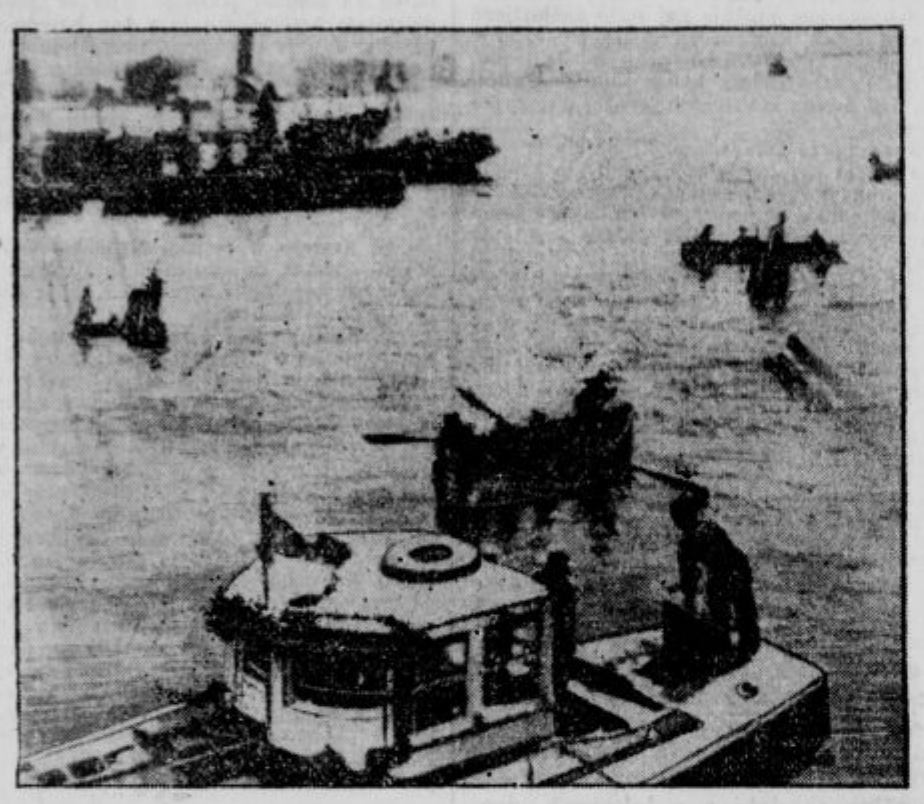

Radio-slika eksplozije v Newyorku. Čolni zaman iščejo ponesrečencev z ladje »Observation«, ki je radi eksplozije zletela v zrak in se na mestu potopila.

Zavod za zajedavce

Od leta 1880. so ameriška sadna drevesa in iglovci v nevarnosti. Takrat je namreč Amerika prejela za revanš za trtno in rdečo uš evropskega gobovca. Ta se je naravnost gigantsko pomnožil, saj je svoje naravne nasprotnike, parazite, daleč prehitel. Iz Amerike so bili poslani strokovnjaki v Evropo in tu so odkrili zajedavce, ki so v kratkem bolje pokončali odrejene gobovce kakor vsa moderna kemija. — Za rejo teh zajedavcev je bil ustanovljen v Gradišču velik laboratorij. Tu gojijo za pot sposobne zajedavce po vseh pravilih znanosti. Trenutno je sezona gobovcev, zato pošiljajo prav zdaj na debelo v Ameriko zajedavce. Zanimivo je, kako se spravi dva centimetra dolga ličinka na gobovca pa ga požre s kožo vred.. To leto je Amerika naročila 76.000 zajedavcev proti svojim gobovcem, ki jih je laboratorij v Gradiški odposlal. Dajejo jih navadno v škatlje, prevlečene s prozorno tkanino, in vsak dan jim nastlo po en voz hrastovega lubja.

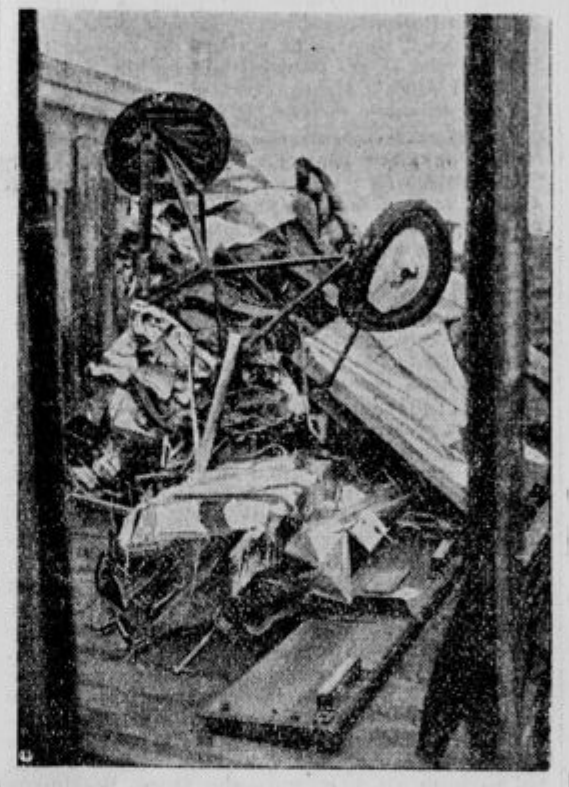

Strašna letalska nesreča v Berlinu. V bližini postaje Tempelhof v Berlinu je strmoglavilo letalo berlinskega trgovca. Padlo je sredi ceste na tir cestne električne železnice. Izpod razbitega dvokrovnika so potegnili težko ranjenega trgovca in njegovo ženo, ki je kmalu nato umrla.

7 letalcev strmoglavilo

Sovjetska zrakoplovna družba je prejela radio-sporočilo, da so člani ekspedicije na severni tečaj strmoglavili v Karsko morje. Trije vodniki in dva spremljevalca so bili na mestu mrtvi, dva ostala člana ekspedicije pa so pobrali smrtno ranjena.

»Leteča rodbina« rešena. Davi je iz Angsmasalika (vzhodna Grönlandija) dospel radiogram, da je ladja »Talbot« ob dveh po polnoči našla na obali ne daleč od Iternsaka vseh osem oseb s ponesrečenega vodnega letala. Letalo je popolnoma uničeno, dočim so vsi člani leteče rodbine in njihovi sopotniki živi in zdravi. Ladja »Talbot« je vkrcala Hutschinsonove, da jih prepelje v Fungbo, kamor dospe v kratkem.

Kipec iz kamene dobe

V Čehoslovaški so odkrili moško figurico, le 62 mm visoko, ki jo je predpotopni človek iz mamutovih kosti z ostrim kamenom izklesal. Datira baje iz petindvajsettisočih let pred Kristusom. Ima dolgo brado. Arheolog Čupik je ugotovil, da je figurica iz mlade paleolitne dobe in kot moški predstavlja edino najdbo iz te dobe. Pristnost so dognali potom ultravijoličnih žarkov. Je pa za enkrat lastnina nekega privatnika.

Brezsrčna mati

V Bretagni so zaprli žensko, morilko sedmerih otrok. Nečloveška mati je priznala, da je zadnja leta sedemkrat povila, a slehernega otroka takoj po rojstvu zadavila in zagrebla. Vsa trupelca so že odkopali.

Tragična smrt slavnega poljskega letalca Zwirka. Na poletu v Prago, kjer se je nameraval udeležiti letalskega dneva, se je nepričakovano slavni poljski letalec Fr. Zwirko, ki ima za seboj celo vrsto prvih nagrad (med drugimi je tudi prvak v krožnem poletu nad Evropo) v družbi z inženirjem Wiguro smrtno ponesrečil. Na sliki stoji na levi Zwirko, ki ima komaj 35 let in zapušča vdovo in sinčka, na desni pa njegov konstrukter Wigura, ki so ga komaj spoznali, tako strašno ga je razmesarilo. — Vzrok je bilo vihrovito vreme, v katero sta zašla

Gusarji na Črnem morju

Po skrivališčih ob Črnem morju so se zadnje čase razpasli morski roparji, ki v nočeh preže na ladje, ki vozijo tod. Zaman pa so do danes romunske oblasti skušale dognati njih poreklo in skrivališča. — Te dni je bil oplenjen znani nizozemski parnik, založen z dragocenostmi. Tiho so priveslali na lahnih čolnih sredi noči, zvezali stražo, zaprli v kabine vse moštvo (seveda z napetimi samokresi), pobrali vse zaboje in omare, jih zmetali s svoje čolne in zopet zginili v gluho noč...

Proga zaprta

V bližini Harbina so znova navalili kitajski banditi na osebni vlak, kjer je prišlo do silovitega boja. Mnogo potnikov je ubitih, mnogo težko ranjenih, še več pa so jih banditi odvlekli s seboj. Radi podobnih napadov so železniške proge v Mandžuriji do nadaljnega zaprte.

Riba v nočeh

Da bi razrešil že mnogokrati načeto vprašanje, če ribe ponoči spe kakor druga živa bitja, se je spravil voditelj londonskega živalskega vrta nad akvarij in začel s poizkusi. V ta namen je sredi noči nenadno užgal luč ob posodah, da bi videl, če bodo v hipu osvetlitve ribe mirovale ali se pregibale. Tu je odkril, da nekatere ribe počivajo, druge pa švigajo po vodi kakor podnevi.

Pri naslednjih eksperimentih je dognal, da so tudi med ribami dnevne in nočne živali; živali, ki čez dan ždijo, a šele proti večeru oživijo in take, ki ponoči spe. Pa še je odkril, da si ribe nikakor ne poiščejo kjerkoli prostora za počitek, marveč smukajo tako dolgo po ribniku, dokler si ne najdejo primernega mesta, ki jim je kot nekak podzglavnik, sicer trd, toda po njihovem okusu izbran. Tudi je videl, da imajo tudi ribe kakor ostale živali svoj izvestni življenjski red; zakaj tudi v takih urah, ko je bil akvarij za obiskovalce odprt in potemtakem razsvetljen, so se odpravile ribe kakor navadno v »posteljico« — in sicer na isto mesto kot zmerom: položile so glavice na »podzglavnik« in zaspale, ne da bi jih luč ali obiskovalci motili.

*

»Povejte mi, kaj berete in povem vam, kdo ste!«

»Berem Ovida, Vergila, Demostena in Homerja...«

»Vi ste velik lažnik...«

Tudi tostran velike luže

Neki budapeštanski bančni ravnatelj je prejel pismo s podpisom: »Budapeštanski zastopnik Al Capone-ja«. V pismu preti ravnatelju s smrtjo, ako mu izvestne vsote denarja na dogovorjeno mesto ne nastavi. Ker so podobna pisma prejele tudi druge osebe, je policija uvedla preiskavo.

Anekdota

Mark Twain je je bil nekaj časa Kotičkov štiček pri nekem amerikanskem časopisu. Nekoč dobi sledeče vprašanje: »Čul sem, da je ribje meso radi svoje fosforne sestave primerno za okrepitev možganov. Koliko rib naj pojem?«

»V vaše namene bi zadostoval srednjevelik kit...«

»Pa so res čudne te presnete kokoši! Sedaj, ko so jajca najdražja, se nobena ne spomni, da bi legla jajca!«

»Ali ne veste, da se moja ordinacijska ura ob štirih konča?«

»Da, gospod doktor... toda pes, ki me je ob pol petih ugriznil, ne ve.«

*

»Praviš, da se ti je prikazal Beethoven? Kaj pa ti je povedal?«

»Prosil je mojo ženo, naj nikar več njegovih sonat ne igra.«

Prvi mednarodni ženski turnir na konjih, ki se vrši v Düsseldorfu, bo obsegal razne jahalne in skakalne vaje. Sodelujejo Holandija, Avstrija, Mad-jarska in Nemčija. Slika nam kaže vprav vstop udeleženk v stadion, ko jih pozdravlja v imenu mesta düsseldorfski nadžupan. — Kak smisel ima tovrsten šport za žensko, je kajpa drugo vprašanje.

Jubilej Ljudske posojilnice v Celju

najmočnejšega celjskega denarnega zavoda

Celje, 13. septembra.

Ločitev duhov se je izvršila na Štajerskem veliko pozneje kakor na Kranjskem in Goriškem. Tako pripoveduje celjski zgodovinar J. Orožen v brošurici »Celje, avtonomno mesto Dravske banovine« na strani 7. dobesedno sledeče: »Slovenci so v Celju in na bivšem Štajerskem sploh korakali v skupni fronti do leta 1905, ko so se razdelili v katoliško-konservativno in napredno stranko. — Celjska društva in gospodarski zavodi so poslej ostali deloma skupni, deloma pa so si jih ohranili naprednjaki, dočim si je druga stranka jela ustvarjati lastno kulturno in gospodarsko organizacijo.« Tako je že s tem dovolj utemeljen vzrok, zakaj so se začeli gibati tudi celjski katoliški krogi in zakaj je prišlo do ustanovitve »Ljudske posojilnice« v Celju.

Dne 4. julija 1907 se je vršil ob 8 zvečer v gostilni pri Pišeku v Črelu ustanovni občni zbor Ljudske posojilnice. Iz Ljubljane je prišel ravnatelj Zadružne zveze Rašica. Prečitana in sprejeta so bila pravila nove posojilnice. V prvo načelstvo so bili izvoljeni: Prof. Cestnik, prof. Fon, trgovec Kostič, krojač Kmecl, posestnik v Gaberju Karba, posestnik v Medlogu Lipovšek, posestnik Kač v Teharjih, posestnik Rebov v Črelu in posestnik in gostilničar na Ložnici Samec. V prvo nadzorstvo pa: opat Ogradi, novocerkovški kanonik dr. Gregorec, odvetnik dr. Filipič, odvetnik dr. Benkovič, posestnik Niedorfer iz Vrbja pri Žalcu, Glinšek, župan celjske okoliške občine in Zdolšek, župnik v Sv. Juriju ob Taboru. S tem je bil položen temelj novi posojilnici.

Dne 2. septembra 1907 se je vršila ob 8 zjutraj pri Sv. Jožefu sv. maša, katero je daroval načelnik prof. Cestnik s prošnjo, da bi nebo razlilo svoj blagoslov nad novo snujoči se denarni zavod. Po sv. maši je posojilnica začela z delovanjem. Prve prostore je imela posojilnica na Glavnem trgu v hiši, kjer se sedaj nahaja Stigerjeva trgovina. Leta 1908 pa je posojilnica kupila hišo pri »Belem volu« in se tja tudi preselila s poslovnimi prostori. Tu je ostala posojilnica do leta 1925, ko je kupila novo hišo v Čankarjevi ulici, kjer se nahaja sedaj odvetniška pisarna dr. Ogrizka. Ker je promet vedno naraščal, zato je morala posojilnica misliti na povečanje urádnih prostorov, kar je tudi storila leta 1929, ko je sezidala sedanjo mogočno stavbo, ki ni ponos samo posojilnici, temveč tudi v okras mesta Celja.

Promet ljudske posojilnice je od leta do leta naraščal in dosegel v zadnjem poslovnem letu (1931) svoj višek, ko so prekoračile vloge 100 milijonov dinarjev in je kot tak najmočnejši denarni zavod v Celju. Posebno hitro so hranilne vloge naraščale v letih dobre hmeljske konjunkture. — Posojilnica velja kot zelo soliden denarni zavod; pomagala je v teku 25 let kmetom, trgovcem in obrtnikom s tem, da jim je dajala obresti vedno po najugodnejši meri. Veliko je storila posojilnica v tem času za prosveto. Prezidala je objekt v sedanji Samostanski ulici in ga priredila za telovadnico in društvene lokale. Višek v tem oziru je pa storila, ko je v novi palači zgradila — moderno opremljeno dvorano, ki služi za gledališke predstave in druge prireditve. Pa tudi na dobrodelnem polju je bila vedno na mestu. Omenimo naj, da je samo v zadnjih desetih letih darovala v dobrodelne namene 338.337 Din.

Državne finance v avgustu. V mesecu avgustu so se državni dohodki povečali na 535 milj., dočim so v juliju znašali samo 495 milj. To je sezijski pojav, ker vsako leto radi avgustovih plačilnih terminov donos neposrednih davkov naraste: leta 1931 julij neposredni davki 156 milj., avgust 259 milj., povečanje torej za nad 100 milj. Din. Poleg tega smo dobili tudi nove davščine v avgustu 1932.

Vloge vojvodinskih denarnih zavodov so znašale v juniju 1.135.7 milj. (1931 junija 1.458.7 milj.), v avgustu pa 1.112.4 milj. (lani julija 1.419.2 milj.).

Poravnalno postopanje je uvedeno o imovini Ciber Barbare, trgovke v Ljubljani, Komenskega ulica 26, narok za sklepanje poravnave 22. oktobra, oglasiti se je do 16. oktobra; nadalje o imovini Wachterja Matije, trgovca in urarja v Novem mestu, roka: 20. in 15. oktobra.

Tovarna dežnikov v Dolnji Lendavi izkazuje za l. 1931 na glavnico 1 milj. Din 0.23 milj. Din čistega dobička.

Vpisi v trgovinski register: M. Gregorič in Co., d. z o. z., Ljubljana (zastopstva tvornic, kapital 30.000 Din, poslov. Gregorič Milivoj in dr. Emil Gaj); Nogavice »Bemberg«, d. z o. z. v Ljubljani (10.000 Din, poslov. Böhmerwald Henrik); Stavb. in arh. Šušteršič in C., d. z o. z., Ljubljana (15.000 Din, poslov. Reje Ivan).

Konkurz je razglašen o imovini tvrdke: Keramični in gradbeni material L. Battelino in drug, d. z o. z. v Ljubljani (prvi zbor upnikov 19. okt., prijaviti je terjatve do 16. okt., ugotov. narok 23. oktobra). — **Odpravljeni** pa so konkurzi: Emerik Herlec, pletilec v Čirčičah pri Kranju (vsa masa razveljavljena), Albin Pečar, trgovina v Imenu, p. Podčetrtek* (vsa masa razdeljena) in Pražarna slada, d. z o. z. v Ljubljani v likv. (ni kritja za stroške postopanja).

Statistika insolvenc v avgustu. Po uradni statistiki je bilo v avgustu t. l. razglašenih v vsej državi 37 konkurzov in 96 prisilnih poravnav izven konkurza. V dravski banovini je bilo razglašenih 6 konkurzov in 28 poravnav (največ v državi).

Borza

Dne 13. sept.

Denar

Na današnjem deviznem tržišču je narastel edino Amsterdam. Neizpremenjena sta ostala Curih in Trst, dočim so ostale devize popustile.

Ljubljana. Amsterdam 2306.51—2317.87, Berlin 1362.64—1373.44, Bruselj 795.52—799.46, London 199.69—201.29, Curih 1108.35—1113.85, Newyork 5717.97—5746.23, Pariz 224.96—226.08, Praga 169.79 do 170.65, Trst 294.13—296.53.

Promet na zagrebški borzi je znašal brez kompenzacij 55.877 Din.

Curih. Pariz 20.2975, London 18.045, Newyork 518, Bruselj 71.80, Milan 26.58, Madrid 41.70, Amsterdam 208.10, Berlin 123.25, Stockholm 92.50, Oslo 90.90, Kopenhagen 93.60, Sofija 3.73, Praga 15.32, Varšava 58.05, Atene 3.19, Carigrad 2.50, Bukarešta 3.07, Helsingfors 7.75.

Dunaj. Dinar notira (valuta) 12.30.

Vrednostni papirji

Danes je bila tendenca za dinarske državne papirje slabejša. Nasprotno pa so dolarski papirji nadalje narasli. Zato je v Zagrebu tudi narastel promet vojne škode na 600 kom., dočim je promet v dolarskih papirjih padel, znašal pa je danes v 8% Bleru 3000 dol. in v 7% Bleru 2000 dol.

Ljubljana. Vojna škoda 196 bl., 8% Bler. pos. 44 bl., 7% Bler. pos. 42 bl., Stavbna 40 den., Ruše 125 den.

Zagreb. Narodna banka 4200 den., 7% inv. pos. 47 den., vojna škoda 196—197 (195, 196), 9. 196 bl., 10. 193—196, 8% Bler. pos. 46.50—46.75 (46.50), 7% Bler. pos. 44—44.25 (44).

Belgrad. Priv. agrarna banka 217—218 (218, 217.50), 7% inv. pos. 50.75 bl., agrarji 24.50 den., vojna škoda 194.50—195.50 (195.50, 194), 6% begl. obv. 34.50—34.75 (34.75), 8% Bler. pos. 45.75 den., 7% Bler. pos. zaklj. 43.50, 7% pos. DHB 48 bl.

Dunaj. Don. sav. jadr. 70.50, Živno 63, Alpine 11, Trboveljska 21.60.

Žitni trg

Novi Sad. Pšenica (vse 76 kg 2%): bč. okol. Novi Sad 124—126, bč. okol. Sombor 124—126, sred. bč. 124—126, gbč. 125—127½, bč. poliska 127—129, bč. l. Tisa 128—130, bč. l. Begej 126—128, gbn. 120—122½, bn. par. Vršac 120—122½, srem. 124 do 126. - Ostalo neizpremenjeno. Tendenca neizpremenjena. Promet: 38 vagonov.

Budimpešta. Tendenca: slabša. Promet: srednji. Pšenica: okt. 12.61—12.75, zaklj. 12.68—12.69; marec 14—14.20, zaklj. 14—14.07. Rž: okt. 7.98 do 8.05, zaklj. 7.89—8; marec 9.22—9.50, zaklj. 9.22 do 9.24. Koruza: maj 8.68—9.90, zaklj. 8.68—8.70.

Chicago. Pšenica: marec 64.50, decemb. 61.125. Koruza: marec 42.75, maj 35.50, december 40.50. Oves: marec 20.625, december 17.875. Rž: marec 29, december 34.

Winnipeg. Pšenica: oktober 64, december 69.

Živina

Živinski sejem v Kranju 12. septembra. Na trg so prignali: 1 kobilo, 86 volov, 3 bike, 19 krav, 1 telico in 112 prašičev. Cene: voli 4, 3.50 in 3 Din; krave 3, 2 in 1.50 Din; biki 2 Din; telice 2.50 Din; prašiči pitani 7 Din, za rejo par 200 Din.

Hmelj

Sav. dolina, 14. sept. Tekom današnjega dne je bilo zopet nekaj večje zanimanje in je povpraševanje postalo dokaj živahno. Cene so ostale sicer v glavnem neizpremenjene, vendar so se močno učvrstile. Do zaključka je prišlo le v redkih slučajih in se je nakupilo le malo blaga, ker se hmeljarji držijo zelo rezervirano v upravičenem pričakovanju, da se bo z ozirom na stalno čvrst položaj in neizpremenjene cene na vseh inozemskih tržiščih tudi pri nas v kratkem pričelo živahnejše nakupovanje po dnevni ceni. Ponujalci so večinoma že prodali ali pa se izpametovali; večje množine najlepšega blaga pa so v čvrstih rokah in izpod dnevne cene niso naprodaj.

Žatec, 14. sept. tg. Na deželi se kar naprej kupuje hmelj po neizpremenjenih cenah od 600 do 850 Kč, izbrano blago do 900 Kč.

Nürnberg, 14. sept. tg. Po železnici je bilo pripeljanih 60 bal hmelja, z vozom pa 20 bal. Prodanih je bilo 30 bal. Cene: tetnanški hmelj 160 mark, hallertauski 100—150 mark, spalterski 120—130 mark, gorski 70—135 mark. Tendenca je bila zelo mirna.

Sport

Razpis I. pohorskega gozdnega teka

Slovenski sportni klub »Maraton« in Mariborski smučarski klub priredita v nedeljo, dne 25. septembra 1932 prvi pohorski gozdni tek za lahkoatlete in zimske sportnike. Skupni start ob 10 pred Ruško kočo. Cilj »Pohorski dom«. Dolžina proge znaša 6 km. Ocenjuje se tekmovanje poedincev in istočasno klubskih moštev trojic.

Uprava Pohorskega doma pokloni prvaku poedincu kip zmagovalca, naslednjim trem spominske plakete, trem prvoplasiranim moštvom trojic pa diplome. Posebna darila: SPD, podružnica Ruše, pokloni darilo najboljšemu zimskosportniku. Oba prireditelja pa nagradita svoja dva najboljša tekača. Razdelitev nagrad takoj po teku pred Pohorskim domom. Prijave s prijavnino 5 Din za osebo se sprejemajo do 24. septembra 1932 pri Franju Vetrihu, urarna Stojec, Maribor, Jurčičeva ul. 8 in v trgovini Sport-Roglič, Maribor, Grajski trg.

Olimpijski zmagovalec v Evropi

Pri nas poznamo pač malo iger na zelenem polju. Nogomet, hazena, pa smo opravili. Ne poznamo hokeya, golfa, basket balla, rugbyja, rokometa in še precej podobnih iger z žogo na velikem ali majhnem zelenem polju. Medtem, ko smo pri nas z državnim prvenstvom v plavanju imeli višek sezone, imajo ravno sedaj v Nemčiji v gosteh sportnike, radi katerih je tamkaj sezona na višku. Indijsko hokey moštvo, ki se je ponovno priborilo olimpijsko prvenstvo, gostuje po Nemčiji, Češki, Avstriji in Madjarski. Največje zanimanje je seveda v Nemčiji, kjer imajo za Angleži najboljše igralce hokeya v Evropi. Hokey na travi in hokey na ledu, dve sorodni igri in v obeh so prvaki izven Evrope. V eni Indijci, v drugi Kanadčani; oba sporta so pa gojili najprej v Evropi. Predhodnike hokeya vidimo na starih egiptovskih reliefih, ki predstavljajo neko igro s krivimi palicami in žogo. Sport, ki so ga poznali stoletja pred Kristusom, vse dosedaj ni prodrl in navdušil široke mase ljudstva. V Angliji, kjer je prav za prav domovina hokeya v novejši dobi, so ga igrali bolj za zabavo. Angleži so to igro zanesli tudi v Indijo, kjer je pa hokey postal narodni sport. Skoro pet tisoč klubov ima v svojih vrstah dva milijona igralcev. Iz tako velikega števila igralcev potem ni čudno, da je izšla enajstorica, ki nima konkurence na svetu.

Na zadnji olimpijadi v Amsterdamu so se prvič pojavili Indijci — in zmagali. Takrat so bili ravno ti igralci največje presenečenje vse Olimpijade. Tako kakor eno olimpijado preje Uragvajci kot nogometaši. Po končani olimpijadi 1928 so sicer Indijci igrali par propagandnih tekem, toda za daljšo turnejo takrat teh čudovitih igralcev ni bilo mogoče pridobiti. Za udeležbo na amsterdamski olimpijadi so Indijci rabili samo »štiri mesece«. Kratka turneja po končani olimpijadi je pa stala več ko 700.000 Dn. Angleži in Nemci so se zaman trudili pridobiti eksotične igralce hokeya za igre v Evropi. Radi tega je močno presenetila vest iz Los Angelesa, da so Indijci pripravljeni igrati v Evropi. Kaj hitro je bil napravljen program. Najprej so pričeli s Holandci, potem pa po Nemčiji. Od vseh zmag, ki so jih dosegli prav povsod z lahkoto, je najpomembnejša ona v Monakovem prošlo nedeljo. Nasprotnik je bilo brez dvoma najboljše moštvo Evrope, izbrana enajstorica Nemčije, ki je podlegla s 6:0. Pri tem pa Indijci niso hoteli streljati na gol. Pri njih igri goli niso glavno, pokazati so hoteli, kako se hokey igra in to so tudi v polni meri pokazali. Po pariški in amsterdamski olimpijadi so povsod omenjali fenomenalno igro Andradea, igralca nogometne reprezentance Uraguaya. Isto usodo deli sedaj mali Dyan Chand, Ta igralec tako obvlada svoje telo, da mu je nemogoče slediti. Že samo tega igralca gledati je užitek. Na igrišču dela kar hoče. Vseh 11 igralcev je umetnikov v hokey igri. Zanimivo je pri Indijcih tudi kako izgleda igrišče po tekmi. Prav povsod se branijo hokeya na nogometnih »igriščih, češ, da pokonča travo. V Monakovem se po tekmi sploh poznalo ni, da so igrali hokey. S palicami ne delajo lukenj v zemljo, uporabljajo jih le za igro z žogo. Pri nas smo s plavalnimi tekmami dosegli višek sezone in bo gotovo še desetletja minulo, da bi višek predstavljali indijski hokey igralci. Še na Kanadske igralce hokeya bomo mogoče čakali več let!

Še malo statistike. Na celino so zanesli hokey, tako kot toliko drugih sportnih panog, iz Anglije. Na isti način, kakor danes, so igrali hokey Angleži že 1886. V Nemčiji so osnovali šele leta 1925 Brandenburško hokey Zvezo. Od tega časa naprej imajo tudi Nemci poleg Angležev vodilno vlogo. Nekaj časa so bili Nemcem nevarni konkurenti Holandci, ki so na amsterdamski olimpijadi zmagali nad Nemci z 2:1. Obe vrsti hokeya na ledu in travi pa zahtevata od svojih prijateljev izredne energije in tudi inteligence. Mogoče največ radi tega so rafinirani Azijati tako premočni nad Evropci, Kanadci največ radi izdržljivosti, ki je prav za prav pri hokeyu na travi ni treba v taki meri. Tu igra glavno vlogo duhovitost.

Trbovlje

Vedno več rožic. Zadnja leta se je veliko skrbelo, da se olepša zunanje lice Trbovelj in zboljša higijena stanovanj. Vzporedno s tem opažamo tudi vedno več cvetlic na hišnih oknih, po stanovanjih, vrtovih in gredah. Napredek v tej panogi se vidi tudi pri stalnem širjenju umetnega vrtnarstva. Vrtnar Herman Kuhar je sedaj še razširil svoje tople grede ob pokopališču, da bo lahko tudi po zimi gojil vse vrste cvetlic in tako pomogel, da bo naša prašna in sajasta dolina dobila prijaznejše lice.

Pevci. Začele so se redne pevske vaje ob ponedeljkih in četrtkih zvečer. Vsi, ki imajo veselje do petja, naj se zglasijo koj sedaj, ker bo tudi posebna ura za novince.

Smrt pobira. Umrl je v bolnišnici rudar Ocepek Ivan. V Bevškem si je postavil svojo hišico, sedaj pa mu je kruta železna bolezen uničila življenje. Star je bil šele 52 let. V Hrastniku je umrla Drnovšek Antonija, vdova po posestniku, na živčni bolezni, stara 56 let, v izolirnici pa občinska uboga Horvat Ana, stara 68 let. N. v m. p.!

Pomožni razred je dovoljen za dekliško šolo v Trbovljah posebej. Dosedaj je bil skupaj z deško šolo, zanaprej bosta vsak zase in bo s tem tudi na dekliški šoli 13 razredov. Kot učna moč je nastavljena gdč. Plavšak Marija, hčerka šol. upravitelja, domačinka. Na sosedni šoli na Vodah se svoj čas pomožni razred ni obnesel, ker ni bilo na razpolago strokovne učne moči, na trboveljski šoli pa je lansko leto imel prav dobre uspehe, da so ga letos razširili na obe šoli.

Radio

Programi Radio-Ljubljana:

Četrtek, 15. septembra: 12.15 Plošče 12.45 Dnevne vesti 13.00 Čas, plošče, borza 18.00 Salonski kvintet 19.00 Slike iz narave (tesarji, klicar dneva, po gladinah — Herfort) 19.30 Gospodarske krize in karteli (Fr. Pengov) 20.00 Plošče 20.30 Koncert godbe Sokola I. 22.30 Čas, poročila.

Petek, 16. septembra: 12.15 Plošče. — 12.45 Dnevne vesti. — 13 Čas, plošče, borza. — 18 Salonski kvintet. — 19 Problem fotoamaterske temnice (prof. Horvat). — 19.30 Traviata, prenos z Dunaja. — 22.30 Čas, poročila.

Drugi programi:

Petek, 16. septembra.

Zagreb: 19.25 Prenos z Dunaja — prenaša se opera »Traviata«. — **Milan:** 20.45 Koncert orkestra tehnične policijske šole v Rimu. — **Stuttgart:** 21.15 Mozartov večer. — 22.45 Koncert. — **Berlin:** 20 Prenos iz Amerike. Baletne suite. — 21.10 Veseloigra. — 0.30 Poročila, nato koncert. — **Belgrad:** 21.30 Plesna glasba. — 21.45 Ruske narodne pesmi. — 22.30 Ciganska glasba. — **Rim:** 20.45 Koncert orkestra tehnične policijske šole v Rimu. — **Langenberg:** 15.50 Otroška ura. — 20 Koncert. — 22.40 Plesna glasba. — **Praga:** 21 Kvartet v g-duru. — 22.20 Plošče. — **Dunaj:** 19.52 »Traviata«, opera v 4. dej. G. Verdi. — 22.05 Večerni koncert. — **Budimpešta:** 21 Koncert opernega orkestra. — 22.45 Ciganska glasba.

Lorna Doone

27

Roman iz Exmoora

Škandal za vso Anglijo! Vaša župnija mi je odgovorna za vse. Popraviti mi boste morali škodo, vi ničvredneži in tatovi, pa najsi pojdete vsi skupaj beračit. Pred vašimi očmi vam dam prodati še to vašo staro cerkev, kajti nazaj hočem svoj žamet, zlato uro, sedlo in konja z belim repom.«

Mati se je ozrla vame, a jaz sem pogledal soseda Snowea; vsem se nam je smilil gospod Huckaback, ki je tako krivo sodil našo župnijo. On je pa smatral naš molk za strah in je ogorčeno nadaljeval:

»Čuješ, nečak,« je pričel rohneti nad mano, ki nisem mogel najti primerne besede, »tepec si, kmetavs, gumpec; nič drugega ne dobiš od mene ko čevlje, da mi jih čistiš.«

»No, dobro, stric,« sem odvrnil naivno, »dokler boš naš gost, ti bom rad čistil čevlje.«

Mati se ni mogla več premagovati in se je vmešala v razgovor: »Pustimo župnijo pri miru, ona se bo že sama branila. Toda o mojem sinu ne govori tako. Ničesar ne pričakuje od tebe. Storil je pa ono noč zate več, nego bi bil storil kdorkoli drugi. Ne misli, da smo Riddovi taki podleži!«

»Tiho, tiho, Sara! Tvoji otroci so prav taki kakor drugi.«

Mati je potegnila robček iz žepa in se pričela jokati iz ljubezni do nas. Tudi sosed Snowe se je čutil razžaljenega zaradi stričeve opazke o naši župniji in je pripomnil: »Glede tega, kar si govoričil o naši župniji, ti pa ne pravim nič drugega, ko da si lažnivec.«

Za te besede smo mu bili pa prav malo hvaležni. Pitati z lažnivcem starega človeka, pa še celo mojega strica in našega gosta, se mi je zdelo vendarle malo preveč predrzno. Toda stric Ruben je bil, kakor je vse kazalo, vajen tudi takih sirovosti.

»Ne žalimo drug drugega z zbadljivkami,« je dejala mati, »stric Ruben naj nam rajši pove, kaj nam je storiti, da operemo to sramoto s sebe, pa kako dobiti nazaj oropano blago.«

»Kaj mi je mar blago, ženska,« je odvrnil Ruben tehtno, »četudi je bilo veliko vredno. O blagu ne govorim. Zahtevam samo, da naj se zlikovci po pravici kaznujejo.«

»Pamet, sosed, pamet!« je vzkliknil Miklavž, nikar tako govoriti o Doonih, preblizu smo Bagworthyškemu lesu.«

»Zaléga strahopetna!« je zrojil stric Ruben, »taki junaki ste torej v Exmooru. Kaj takega nisem pričakoval od tebe, mojster Snowe. Sleve ste vsi skupaj. Nobenega odgovora ne maram od vas. Poberite se, sicer —«

Sprevideli smo, da bi mu bilo brez pomena odgovarjati, ne da bi ga še bolj razburjali. Polagoma je pričel stric Ruben sam popuščati v svoji jezi, zlasti še, ko so prinesli na mizo sladkega zavretega vina. Pod konec večerje, ko so vsa dekleta odšla iz hiše, je pa gospod Huckaback slovesno vstal, se pomenljivo ozrl na mater in vse ostale ter izpregovoril:

»Še nekaj vam moram povedati, preden odidemo od mize. Nemara sem predaleč zašel v svojih besedah ali pa zagrešil celo kak prestopek zoper vljudnost in dobre navade. Toda nobene besede, kar sem jih tukaj izrekel, ne preklicujem; kaj takega nisem storil v svojem življenju; toda svoje opazke moram le nekoliko predrugačiti: v Exmooru res niste junaki v orožju in boju, pač pa v nečem drugem — jesti in piti znate ko nikjer na svetu.«

Po teh besedah je sédel nazaj na svoj stol, oči so se mu iskrile in naročil je še čašico zavretega vina. Tako se je končal naš veliki in nevarni pohod na razbojniške Doone iz Bagworthyja.

Petnajsto poglavje.

Ne išči pravice pri sodniji.

Drugo jutro je gospod Huckaback prosil z zagonetnim obrazom mojo mater za spremljevalca v nek nevaren kraj, kamor so ga klicali kupčijski posli. Mati mu je drage volje priporočila za to našega hlapca Johna Fryja, češ da je ta nedvomno dorastel taki nevarni poti. Toda dobrovoljni suknar se je nasmehljal in dejal, da bi bolj rabil nekega drugega Johna, ki je tudi zadosti krepak in katerega Dooni ne bi tako lahko odvedli s seboj, a ko bi ga, bi ves Exmoore skočil na noge in ga zahteval nazaj.

Mati je prebledela in ga je na vse mogoče načine poskušala odvrniti od tega, toda mojemu čutu samozavesti je nadvse prijalo, da bi ščitil tako bogatega moža na poti. Potemtakem sem brzo prepričal mater, ki mi je slonela z glavo na rami, da pot ni tako nevarna. Sele spotoma sem s presenečenjem zvedel, da kani ujec obiskati barona Wichehalsa, kraljevskega mirovnega sodnika v Leyu Manoru, da bi se pritožil zaradi sirovega napada Doonov.

V baronovi palači so naju prijazno sprejeli in nama postregli z božičnim kolačem in izbornim pivom, kajti baron je bil dolžan mojemu stricu neko vsotico za neporavnan račun. Ko sva se okrepčala, so naju pozvali v sodno dvorano. Tam je sedel poleg barona tudi njegov prisednik polkovnik Harding.

Barona Wichehalsa sem že od prej poznal, zato nisem bil v zadregi pred njim. Z njegovim sinom sva bila namreč sošolca, zato je bil zelo prijazen z menoj. Pa tudi z drugimi je vedno vljudno občeval, ker je bil odličnega rodu in dobro odgojen. Rodbina Wichehalsov se je priselila na Angleško z Nizozemskega in je tu s srečnimi zakoni zelo povečala svoje že itak ogromno premoženje. Zadnja leta je pa pričelo iti njihovo gospodarstvo rakovo pot in kar so predniki zbrali, so njihovi potomci zapravili.

Ko sva vstopila, se je baron, lep, sivolas mož žlahtnega vedenja, prijaznih modrih oči in pravilnega orlovskega nosu, dvignil s sedeža. Stric Ruben je kar najspretneje pripognil pred njim koleno in stopil k mizi. Po vsem videzu stric sodnikoma ni bil nepoznan, saj mu je bil, kakor sem pozneje zvedel, polkovnik Harding dolžan celo precej denarja, ki mu ga je bil ujec proti dobri jamščini pred leti posodil. Toda stric se ni prav nič menil zanj, temveč se je s svojo pritožbo obrnil naravnost do barona.

Baron se mu je prijazno nasmehnil in mu na njegovo ovadbo odvrnil mirno in premišljeno:

»Torej zaporni ukaz zoper Doone bi radi dosegli, gospod Huckaback? Zoper katere izmed Doonov, prosim; kako jim je ime?«

»Saj jim nisem bil krstni boter, gospod baron, in brškone tudi niso nobenega botra imeli. Poznamo pa starega Doona Ensora, potemtakem menda ne bo nikakih zaprek.«

»Sira Ensora in njegove sinove torej poznate. Koliko sinov ima in kako je vsakemu posameznemu ime?«

»Kako bi vam mogel navesti njih imena, pa najsi bi jih poznal dobro ko svoje trgovske pomočnike? Toda vendarle vem, da jih je bilo sedem; to bi bilo potemtakem v redu.«

Mali oglasi

V **malih oglasih** velja vsaka beseda **Din 1·—**; ženitovanjski oglasi **Din 2·—**. Najmanjši znesek za mali oglas **Din 10·—**. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih **reklamnega značaja** se računa enokolonska, 3 mm visoka petitna vrstica po **Din 2·50**. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Vsaka beseda 1 Din

Trgovski pomočnik

s šoferskim izpitom, star 29 let, manufakturne in mešane stroke, želi službo v mestu ali na deželi. Ponudbe na upravo »Slovenca« v Mariboru pod »Takoj« 13.420. (a)

Službo dobe

Vsaka beseda 1 Din

Zastopnika

za kolonijalno blago za Ljubljano, iščemo. Ponudbe z referencami na Wagner, Zagreb, Ilica 51. (b)

Prekajevalca

veščega vseh klobasarskih del, treznega in zanesljivega, sprejmem. Ponudbe pod »Prekajevalec« št. 13.403 na upravo »Slovenca«. (b)

Pouk

Vsaka beseda 1 Din

Ga. Orthaberjeva

zopet sprejema otroke za pouk nemščine. Vpisovanje od 15. dalje. Gosposvetska 12, dvorišče. Istotam tečaji francoščine, angleščine, nemščine in ruščine za odrasle. (u)

Pouk!

Klavir, teorijo, harmonijo, kontrapunkt, kompozicijo in inštrumentacijo poučuje privatno absolvent drž. konservatorija v Ljubljani in dunajske glasbene visoke šole. Učenci naj se priglasijo v Tavčarjevi ulici 2, soba 9. (u)

Instrukcije

prevzame učiteljica, letošnja absolventka. Dopisi oz. naslov v upravi »Slovenca« pod »Vestna« 13.241. (u)

Ne pozabite,

da je danes 15. septembra 1932 zadnji dan rednega vpisovanja v Dopisno trgovsko šolo za one, ki imajo meščansko šolo ali nižjo gimnazijo. Uradne ure od 8 do 12 in od 2 do 6. Pražakova 8/I. (u)

Dijaki

Vsaka beseda 1 Din

Dva dijaka

ali gospoda se sprejmeta poceni na stanovanje. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 13.435. (D)

Stanovanja

Vsaka beseda 1 Din

Dvosobno stanovanje

s kabinetom in vsemi pritiklinami se odda. Cesta P. št. 51, železniška kolonija, Ljubljana VII. (č)

Tri- in štirisobno

stanovanje s komfortom, v bližini sv. Jožefa — takoj oddam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13.409. (č)

Stanovanje

treh sob s pritiklinami se odda s 1. novembrom. Miklošičeva cesta. (č)

Opremljena soba

z elektriko se odda dvema gospodoma, najraje dijakoma. Florijanska ul. št. 21, desno. (s)

Opremljeno sobo

oddam v novi palači v bližini glavnega kolodvora. Naslov v upravi »Slovenca« pod 13.432. (s)

V obliki romančka.

ZELO uspešno sredstvo za stopnjevanje oglasnega učinka predstavlja besedilo v obliki enominutnega romančka. Tako je n. pr. neka tovarna, ki izdeluje jedilno olje »Crisco«, inserirala pod naslovom:

Skrivnostno pismo, ki je povzročilo, da so prišla okusnejša jedila na dva milijona miz.

Sledila je zgodovina pisma, ki ga je prejela tovarna od neznanca iz nekega podeželskega mesteca. V pismu je stalo, da je iznašel neprekosljivo jedilno olje. Tovarna je takoj angažirala izumitelja in je začela pod njegovim vodstvom izdelovati »Crisco«, povsem novo začimbo za kuhinjo, ki jo je doslej preizkusilo že nad dva milijona gospodinj.

Neka zavarovalnica je inserirala pod naslovom:

Sirotek, čigar oče je pozabil zavarovati svoje življenje.

Pod naslovom je bila slika 14 letnega dečka, ki je v revni sobici ses avljal oglas. Oglas se je glasil: »Močan deček, 14 let star, sirotek, brez praktične izobrazbe, ki prime za vsako delo, nujno išče zaposlitve.« Pod sliko so stale besede: »Ali naj se z Vašim sinom v nekaj letih isto zgodi? Ali ste tudi Vi pozabili, poskrbeti za njegovo bodočnost v slučaju Vaše smrti?

Inserat neke tvrdke, ki izdeluje sredstvo za lasno rast, je imel tale zanimiv napis:

Ivan je rekel Francetu: »Stavim 1000 Din, da ne uganeš, koliko je star Martin?

Sledila je povest nekega Martina, ki se je neverjetno pomladil. Star je bil 56 let, pa mu jih ne bi nihče prisodil več kot 35 let. Slika je prikazovala vse tri može v pogovoru.

„Denar izdam in denar prejmem?"

„Seveda, če ga izdaš za „Slovenčeve" male ali velike oglase! Prejel boš še več! Treba je le redno inserirati!"

Inseratni oddelek „Slovenca":

„V kratkem začne poslovati ‚Slovenčeva' posvetovalnica za oglase."

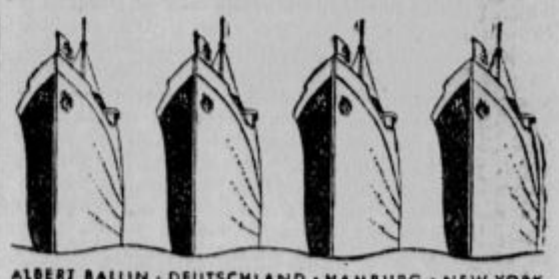

SVAKOG ČETVRTKA POLAZAK IZ HAMBURGA ZA NEW YORK

FERIJALNA PUTOVANJA U AMERIKU RM 610.– (3 nedelje)

UKLJUČIVO BORAVAK U AMERICI

Mnogobrojna naučna i zaštitna putovanja u Severnu, Južnu i Srednju Ameriku

Putovanje u Severne zemlje, Sredozemno more i Rusiju.

HAMBURG-AMERIKA LINIE

Prevoz putnika i robe u sve delove sveta. Sve informacije daje »PUTNIK« — i sve njegove biletarnice u zemlji.

Sobno slikarstvo

Albert Špeletič

Ljubljana, Emonska cesta št. 25

Vzorci na vpogled. - Cene konkurenčne.

Tehnična in trgovska visoka šola v Parizu

Ecole superieure technique et Commerciale de Paris (oblastveno dovoljena in registrirana). Inženirski študij v vseh tehničnih strokah in trgovski vedi. Diplomski izpit v nemščini in francoščini. Pripravljalni oddelek za neabiturijente. Dopisni oddelek v francoščini in nemščini. Programi in pojasnila se dobe zastonj pri Secretariat General de l'ESTOP Serv. D 11, Rue Perronet, Paris 7e.

Konfekcija — moda!

Najceneiši nakup. Anton Presker, Sv. Petra cesta št. 14. Ljubljana. (l)

Ia namizna jabolka

kg 1.50—2 Din, v vsaki množini naprodaj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13.402. (l)

Nogavice, rokavice,

robce, perilo, torbice, kravate

nizke cene, samo pri

PETELINC-u

Ljubljana, ob vodi blizu Prešernovega spomenika.

115 Din

1 m³ žaganih bukovih drv, prvovrstnih, franko hiša, nudi Velepič, Sv. Jerneja cesta 25. Telefon 27-08. (t

Volna, svila, bombaž

stalno v bogati izbiri v vseh vrstah za stroino pletenje in ročna dela po najnižjih cenah pri tvrdki Karl Prelog, Ljubljana — Židovska ul in Stari trg.

USNJE

čevljarske potrebščine najbolje in najcenejše pri

Viktor Legan

trgovina in tovarniška zaloga usnja

Ljubljana, Palača Dunav

Gomolje

hiacint, tulipanov, krokusov itd. nudi Sever & Komp., Ljubljana. (l)

Obrt

Vsaka beseda 1 Din

Moderniziranje

damskih klobukov po najnovejših modelih. Preoblikovanje 28 Din. Salon La Femme Chic, Anica Puhek, Selenburgova ul. 6/I. (t)

Soboslikarska,

pleskarska in vsa v to stroko spadajoča dela po najmoderneiših vzorcih — solidno in konkurenčno izvršuje Josip Marn, d. z o. z., Ljubljana, Dunajska cesta 9. Tel. 30-68. (t)

Mlinarji!

Rž, proso, ajdo in ječmen kupite najceneje pri

A. VOLK, LJUBLJANA

Resljeva cesta 24

Veletrgovina žita in moke.

Proda se večja množina - par vagonov - prvovrstnega

namiznega grozdja

(bela in rudeča žlahtnina). Cena in pakovanje po dogovoru.

Oskrbništvo Kleinoschekovih posestev v Zbigovcih

pošta in postaja Gornja Radgona.

Prazna soba

se odda. Sv. Petra cesta št. 71. (s)

Veliko sobo

opremljeno (tudi za dve osebi) in eno manjšo, tudi opremljeno, oddam v vili sredi vrta. - Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13.424. (s)

Vnajem

Vsaka beseda 1 Din

Dva lepa lokala

pripravna za vinotoč in trgovino, odda Prelesnik, Šiška, Janševa. (n)

Posestva

Vsaka beseda 1 Din

Droben oglas v »Slovencu« posestvo ti hitro proda; če že ne z gotovim denarjem pač kupca ti s knjižico da.

Več hiš

naprodaj. — Poizve se v Rožni dolini c. 4 št. 4. (p)

Kupim hišo

v dobrem stanju. Ponudbe: Ravnikar, Ljubljana, Poljanski nasip 32. (p)

Malo posestvo

s travniki, njivami in gozdom v Krasu, občina Selce, naprodaj za 20.000 Din. — Franca Bradeško, Kras p. Selce, Gorenj. (p)

Lekarno

s srednjim prometom, v Sloveniji, kupim ali vzamem večjo v zakup ali oskrbo. Resne in obširne ponudbe na upravo »Slovenca« pod št. 13.400. (p)

Stanovanjsko hišo

v mirnem kraju, v bližini tramvajske proge proti Št. Vidu, prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13.370. (p)

Hišico

z obsežnim vrtom v Ljubljani prodamo. — Voda, elektrika, telefon, avtobusna postaja. Informacije: »Dom«, stavbna zadruga drž. nameščencev, tajnik Klavora, Lavričeva 12. (p)

Posestvo v Pozirnu

občina Selce na Gorenjskem — 7 johov njiv, travnikov, krasen vrt, preko 400 sadnih dreves — naprodaj za 35.000 Din — ali v najem. Pismena pojasnila daje J. Bartoncelj, Nova vas — Sv. Jurij ob novi j. ž. (p)

Razno

Vsaka beseda 1 Din

Samo za hrano

gre pomagat v kuhinjo ženska srednjih let, od 9 do 2, najraje v gostilno ali menzo. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Hrana« št. 13.411. (r)

Auto-motor

Vsaka beseda 1 Din

Elektromotor

4—5 KS, vrtilni tok, kupim. Ponudbe pod »Motor« št. 13.404 na upravo »Slovenca«. (f)

Kupimo

Vsaka beseda 1 Din

Kotel

2—4 atmosfere — poceni kupi Grad Mirko, Dragomelj, p. Domžale. (k)

Vsakovrstno

zlato kupuje

po najvišjih cenah

ČERNE, juvelir Ljubljana Wolfova ulica št. 3.

Prodamo

Vsaka beseda 1 Din

Če avto svoj stari prodajaš al' motorja bi znebil se rad, hrž kupca v tem mnogo prižene Slovenčev najmanjš' inserat

Spošt. gospodinja!

Mastno in pitno mleko izpod planin dobite v mlekarni pri Jožici, Šmartinska cesta 8. Dostavlja se tudi na dom. Liter po 2·25 Din. (l)

Sporočamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da nas je za vedno zapustil najboljši soprog, oče, stari oče, brat in tast, gospod

Štefan Pečirer

stavbeni risar v pokoju in posestnik

v 68. letu starosti.

Pogreb dragega pokojnika bo iz hiše žalosti na pokopališče k sv. Križu v Idriji.

Idrija, dne 14. septembra 1932.

Žalujoče rodbine

PEČIRER, ERŽEN, DR. KRAVINA, MAVRIČ.

HRANILNICA IN POSOJILNICA V GORJAH PRI BLEDU naznanja žalostno vest, da je danes ob 4 popoldne umrl njen dolgoletni načelnik, gospod

Janez Poklukar

Pogreb bo v petek dopoldne na pokopališče v Gorjah.

Ohranimo ga v častnem spominu!

Gorje, dne 14. septembra 1932.

Moj ljubi soprog, naš dobri oče in brat, gospod

Fritz Skoberne

hotelir v Celju

je v torek 13. septembra ob 6 zvečer, previden s tolažili svete vere, po dolgih mučnih boleznih umrl v deželni bolnišnici v Gradcu, v starosti 45 let.

Blagega pokojnika bomo prepeljali po blagoslovitvi v Celje, kjer bo v petek 16. septembra ob pol 5 popoldne po ponovni blagoslovitvi trupla pogreb iz mestne mrtvaške veže na mestno pokopališče.

Sveta maša zadušnica se bo brala v soboto 17. septembra ob 7 zjutraj v Marijini cerkvi v Celju.

Celje-Sayn pri Koblencu, dne 13. septembra 1932.

Resi Skoberne roj. **Rebeuschegg**, soproga; **Fritz** in **Karl**, sinova; **dr. Georg Skoberne, Paul Skoberne** in **Helene Hünermann** roj. **Skoberne**, brata in sestra.

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Ceč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Franc Kremžar.

Kriza in slovenske organizacije v Ameriki

(Od našega stalnega dopisnika.)

Splošna svetovna gospodarska kriza je zadala tudi Združenim državam silen udarec. Poročila raznih uradov poročajo, da je okrog 12 milijonov delavcev brez dela in zaslužka. Več ko polovica teh ne dela že nad dve leti in več. Posebno so prizadete sledeče industrije: rudarska, jeklarska in stavbinska. V teh industrijah je služila večina slovenskih izseljencev v tej zemlji svoj kruh.

Mnoge rudarske naselbine po državah Pensylvanija, Ohio, Indiana, Michigan, Minnesota, Illinois, Kansas in Colorado so danes kar opuščene. Pred 30 ali 25 leti so v vsaki naselbini obratovali s polno paro. Našel si po teh naselbinah močna društva in močno razvito slovensko življenje. Danes so te naselbine mrtve. Večina stanovanj je praznih, ostali so v njih le še taki, ki drugam za delom ne morejo, ali so drugače privezani in primorani živeti v teh naselbinah. Ko je bil obrat normalen, so hiša posestva draga in gradbe hiš in poslopij jih je veliko stalo. Ko je prišel v zastoj, je seveda prišla v zastoj tudi veljava zemljišč in hiš. Danes po takih naselbinah ne more nihče prodati hiše ali zemljišča, tudi če bi dal zastonj.

Ker je starejša generacija po gospodarski depresiji tako silno prizadeta, je razumljivo, da so s tem zelo občutno prizadete tudi slovenske podporne organizacije, v katere je starejša generacija nosila svoje prispevke, kakor marljive čebelice. — Vsled slabih gospodarskih razmer in vsesplošne brezposelnosti premnogi naši rojaki ne morejo plačevati določenih prispevkov svojim jednotam in zvezam, v katerih so včlanjeni za razne bolniške in smrtne podpore. Pravila pa govore, da člani, ki ne morejo plačevati, kakor predpisujejo pravila, zapadejo suspendaciji, če si kako drugače ne pomagajo.

Nekatere organizacije so ustanovile poseben pasiven razred za take člane, ki ne morejo plačevati svojih prispevkov. Taki pasivni člani pa zgube tudi vse pravice do podpore, le to priložnost imajo, da kadar se priglasijo za pasivne, ostanejo v jednoti, toda brez pravic do podpore, razun pri par organizacijah dobijo le delno smrtno podporo, bolniške pa ne, ter da potem, ko zopet postanejo zmožni plačevati svoje prispevke, da ostanejo v istem starostnem razredu, kakor so bili pred pasivnostjo.

Iz podanih vzrokov pada zadnje čase število članstva pri vseh naših organizacijah. Tako n. pr. poroča Glasilo KSKJ v svoji 30 številki t. l., da je KSKJ nazadovala v prvi polovici leta 1932. za 668 udov v aktivnem oddelku in za 576 udov v mladinskem oddelku, kar znese skupaj 1244 udov. SNPJ pa je glasom poročila njenega tajnika pridobila v prvi polovici leta 1932. le 1119 novih udov, zgubila pa jih je 6324 udov v obeh, to je v aktivnem in mladinskem oddelku, kar znaša čiste zgube 5205 udov. Te dve organizaciji sta največji organizaciji med Slovenci v Ameriki. SNPJ šteje 53.262 udov in KSKJ 33.408 udov. Koliko zgubo trpijo druge organizacije na članstvu, njih poročila ne omenjajo.

Veliko občutno zgubo trpijo letos tudi vse organizacije pri svojih investicijah. Večina denarja slovenskih organizacij v Ameriki je investiranega v razne obveznice »bonde«. Te pa je gospodarska kriza pritisnila k tlom. Cene mestnih občinskih in drugih bondov so nekatere padle od 10 do 60%. Koliko natančno znašajo te zgube, se ne ve. Glasilo KSKJ v svoji 30. številki t. l. poroča, da ima jednota investiranega nad 2 milijona dolarjev v raznih bondih, ter se zadovoljivo izraža, da je razlika pri padli veljavi le 10.500 dolarjev. Kako stoje druge organizacije v tem oziru, se za enkrat ne ve, vsaj javno ne. — Tako je torej stanje slovenskih organizacij v Ameriki, katere so si ustanovili slovenski izseljenci z velikimi žrtvami za medsebojno bratsko pomoč.

Smrtna kosa. V Clewelandu je umrl te dni Jakob Skubic, star 52 let, rodom iz Škerjančega pri Zatični. — Umrla je v Clevelandu rojakinja Josipina Peterlin, stara 50 let, doma iz vasi Zavratel, fara Studenec pri Krškem. — V Greenboro, Pa., se je smrtno ponesrečil Mihael Lipovec, star 49 let, rodom iz vasi Podpeč, fara Preserje. — V Pittsburghu, Pa., je umrl [illegible]k Ant. Dekleva, ki je bolehal nad 12 let. — V Rock Sprigsu, Wyo., se je smrtno ponesrečil rojak Franc Rahune. Xx

Sestanek slovanskih žel. uradnikov

V Belgradu je predvčerajšnjim zborovala v čehoslovaškem domu v Belgradu liga slovanskih železniških uradnikov. Sestanku so prisostvovali čehoslovaški poslanik dr. **Flieder**, poljski poslanik **Günther-Schwarzburg**, pomočnik prometnega ministra **Senjanović**, zastopnik glavnega železniškega ravnatelja inž. **Jojić** in drugi. V ligi so včlanjeni železniški uradniki Poljske, Češkoslovaške, Jugoslavije in Bolgarije. Predsedstvo lige dobe za Čehoslovaki in Poljaki l. 1934. Jugoslovani, za tem pa Bolgari.

Sestanku je sedaj predsedoval poljski delegat Češnjovski. Pomočnik prometnega ministra Senjanović je želel sestanku uspešno delo, nato pa je poudarjal, da so železničarji že zaradi svojega poklica izbrani, da delajo za zbližanje narodov, odstranjujejo ovire in ustvarjajo zveze med ljudstvi. Seveda je treba najprej delati za zbližanje slovanskih narodov. Značilno je, da pionirji kulturnega napredka delajo med Slovani, ne da bi se obotavljali, temveč dajejo še drugim zgled. Slovanski železničarji ne delajo samo s srcem, temveč tudi z razumom. Zahvalil se je, ker so posvetili posebno pozornost Jadranu, ki je slovanski. Ko bo znano, da je Jadran prirastel k srcu vseh Slovanov in da pripada vsem Slovanom, potem se bodo omejile mnoge skomine drugih. S tem je bil dnevni red zaključen za dopoldne, nakar je predstavnike lige sprejel prometni minister.

Opoldne je bil v češkoslovaškem domu svečan banket, ki so mu prisostvovali tudi zastopniki naše vlade, češkoslovaškega in poljskega poslaništva. Po banketu so se delegati odpeljali na Avalo, kjer so položili na grob neznanega vojaka krasen venec z barvami Jugoslavije, Bolgarije, Češkoslovaške in Poljske.

Nato je kongres nadaljeval svoje strokovno delo.

Kaj nam priča en sam sejem

Šmartno pri Litiji, 14. septembra.

V torek, 13. t. m. se je vršil sejem v znamenju krize. Na sejmu je bilo 299 goved. Prodanega ni bilo veliko, pa še za to je bila slaba cena. Cena za vole je bila namreč 2—2.50 Din. Zato so pa tudi kramarji slabo prodajali, pa tudi trgovine in gostilne so bile kar prazne. Največ obiskovalcev si za kosilo kupi en hlebček za 1 Din; vsak pa še tega ne zmore več.

Pripeljala je neka žena od daleč češplje na prodaj, pa tudi ni nič prodala. Ponujala je na trgu in po hišah. Pripovedovala je: Vdova sem, imam tri otroke. Lahko bi češplje pojedli doma, pa sem jih kakih 50 kg pripeljala z 12 letnim sinom samotež, da bi kak dinar dobila za živež. Ob 4 sva šla od doma, tri ure je do sem. Spila sva malo kave. Prodala nisva niti za 1 dinar, pa je ura že 11. Saj radi slabosti niti domov ne bova prišla. Prosim, vsaj en dinar podarite, da bom lačnemu otroku kruha kupila.

Imela je res še polno košaro in je vsa utrujena in lačna komaj govorila in hodila. Tak slučaj, ki gotovo ni osamljen, vpije, v kakšnem pomanjkanju so danes ljudje že na kmetih. Kmetje ne bodo mogli na zimo družine obleči ne obuti, ker cene teh stvari ne padajo sorazmerno s pridelki.

Belokranjska letina

Metlika, 13. septembra.

Res so prišli slabi časi. Beda prihaja v deželo, leto za letom huje in kar nič se ne ustavi. Z nekako topo resignacijo hodijo ljudje na svoje delo in se vračajo zvečer domov, ne, kakor bi želeli, s polnimi vozovi. Skrb gleda gospodarju in gospodinji iz oči in takole se potolažijo: Bo že kako. Saj so že bili slabi časi, pa so tudi minili.

Krompir je glavna hrana našega ljudstva. Lani ga je bilo malo, letos ga imajo mnogi še manj. Nekateri pač povedo, da jim je še dosti lep in bogat, toda veliko, in več je takih, ki so dobili komaj eno četrtino pričakovanega pridelka ali pa še toliko ne. Za 10 košev v dobrem letu sta letos le dva. Strn, pa naj si bo pšenica ali rž, se tudi ni obnesla, tako da bodo kašče kar kmalu prazne. Ječmen tudi ne zaleže dosti, ovsa pa sploh ne sejejo toliko, da bi bilo imena vredno. Fižol je edini pridelek, ki je doprinesel pravi delež, pa tudi temu je mestoma škodila suša.

Koruza je pa, kakor pravijo, jalova. Res je prav veliko stebel, ki nimajo nobenega klasa. Če tudi koruza lepo zori, pa bo vendarle pridelek zmanjšan.

Grozdje sedaj lepo zori in nam lepa jesen vtegne dati prav dober pridelek, toda tudi ta bo precej skromen. Razne bolezni so veliko grozdja uničile, tembolj ker ljudje niso imeli denarja za galico. Ob zadnji nevihti je pa padala mestoma tudi toča in to je odprlo pot gnilobi. Koder ni bilo toče, je pa grozdje prav lepo in tudi lepo zori.

Po vsem tem bo na marsikatera vrata trkal glad, pa tudi mraz, ker ne bo s čim kupiti obleke.

Nevaren požar v Slovenjgradcu

Slovenjgradec, 13. septembra.

Gori! Gori! Gori! Tako se je davi zarana okrog pol 4 razlegal gasilski rog in udarjal plat zvona, ki sta budila mirne Slovenjgradčane iz jutranjega spanja ter naznanjala, da si je nenasitni ognjeni element zbral svojo žrtev v sredini mesta. Ljudje najprvo niso vedeli, kje prav za prav gori in so ugibali, kdo je tisti nesrečnež, ki ga je v tako nenavadni uri zadela bridka nesreča. Le ko so stopili na cesto in se bližali kraju nesreče, kjer je mogočni ognjeni zubelj sikal visoko v zrak ter razsvetljeval vse ozračje, so spoznali da gori sredi mesta precej veliko okrog 12 metrov dolgo in skoro ravno tako široko gospodarsko poslopje v Cankarjevi ulici, last posestnika in gostilničarja Ivana Debelaka v Kraljeviča Andreja cesti 13. Ogenj je izbruhnil na zadnji strani pod streho. Ker je bilo na skednju polno sena in slame, se je bliskovito razširil po vsem poslopju. Prva je ogenj opazila domača najstarejša hčerka, ki je zbudila starše in ti druge stanovalce, ki so hiteli reševat kar se je dalo, ter klicat na pomoč. Med tem je pa ogenj opazil gasilski trobentač, pekovski pomočnik pri sosednem peku, ki je takoj prijel za rog in alarmiral gasilce.

Domači gasilci so v petih minutah že bili na mestu nesreče z obema motornima brizgalnama ter tudi imeli cevi napeljane iz potoka Suhadolnica. Močni vodeni curki iz treh cevi so začeli krotiti uničujoči ogenj ter ga zajezili in lokalizirali tako, da se ni razširil na tik zraven stoječe gospodarsko poslopje trgovca Topolnika na eni strani, dvorišče stanovanjsko hišo klobučarja Debelaka na drugi strani in domačega stanovanjskega poslopja na tretji strani, katerih vseh treh zgradb se je ogenj že oprijemal. Takoj za mestnimi gasilci so prihiteli tudi gasilci iz Starega trga s svojo motorko, katero so postavili na trg k rezervarju, odkoder so potegnili cevi skozi lokal čevljarja Šmida na dvorišče ter tako zajezili ogenj od druge strani.

Tako se je po enournem trudapolnem delu posrečilo požar lokalizirati samo na eno poslopje. K sreči je prej močno deževalo in bilo mirno ozračje, kar je tudi mnogo pripomoglo, da je bilo mogoče ogenj hitro in uspešno omejiti. Živino in svinje so pravočasno rešili, tako tudi pohištvo in posteljnino iz dveh stanovanj pri gospodarskem poslopju. Zgorela pa je vsa krma, slama, slamoreznica in veliko drugega orodja. Zavarovano je bilo poslopje za zelo nizko ceno 12.000 Din, dočim znaša škoda nad 30 do 40 tisoč Din. Kako je ogenj nastal v tako nenavadni uri, je popolnoma neznano. Sklepa se, da je moral nekdo podtakniti ogenj iz sovraštva in zlobnega namena, ali pa da je kakšen potnik brez vednosti domačih zlezel odzadaj na skedenj, da bi prenočil, ponoči pa je prižigal mogoče cigareto ali kaj drugega in po neprevidnosti povzročil požar.

Fotoamaterji!
Povečave Vaših negativov Vam lepo in poceni napravi
fotooddelek Jugoslov. knjigarne Ljubljana Zahtevajte cenik!

Poklukar Janez - 80letnik umrl

Ko smo se dne 19. junija t. l. v »Slovencu« spominjali njegove 80 letnice in mu k izrednemu jubileju prav iskreno čestitali, želeč mu: »Naj ga Bog ohrani še mnogo let čilega in zdravega med nami.« pač ni nihče mogel niti slutiti, da bo ta krepka gorjanska korenina čez dva, tri mesece se morala vdati neizprosni kosi. Pa je, žal, res: včeraj 14. septembra je ob 16 umrl v Krnici pri Gorjah Poklukarjev Janez, pd. Žagarjev stric. Bil je gorenjska korenina častitljive rodbine Poklukarjev, ki je dala našemu narodu kanonika Janeza, strica umrlemu Janezu, drugi stric Jože je bil župnik v Št. Vidu na Dolenjskem, njegov brat Jože je bil pa znani politik in deželni glavar. Seveda je življenje v sredi takih sorodnikov vplivalo tudi na umrlega. Bil je izredno inteligenten. Čtivo mu je bilo vsakdanja potreba, od prvega dne je bil naročnik »Slovenca«, »Domoljuba« in skoraj vseh naših poljudno verskih listov in lističev, saj je bil do zadnjega njihov poverjenik in vnet agitator. Njegova vedoželjnost in verski čut ga je gnal na razna popotovanja: obiskal je sveto deželo, bil dvakrat v Lurdu, videl dvakrat večno mesto Rim, šel na Dunaj in kdove, kam še vse.

Svojih duševnih zakladov pa ni hranil zase, temveč je bil ves vnet za duševni, prosvetni in gospodarski napredek svojega kraja. Gorjanci mu ne bodo nikdar pozabili zaslug, ki si jih je pridobil pri Kmet. zadrugi, Hranilnici in posojilnici, Prosvetnem in gasilnem društvu.

Ob njegovi smrti se ga bodo hvaležno spomnili vsi oni neštevilni gostje, ki so bili vedno dobrodošli pod njegovo streho — bili sprejeti s čudovito iskrenostjo in gostoljubnostjo.

Pokopali ga bodo v petek 16. septembra ob 9 v Gornjih Gorjah pri Bledu.

Žalostne iz Ljutomera

Ljutomer, 14. septembra.

Smrtna kosa. Na Stari cesti je umrl ugledni posestnik, bivši župan g. Šoštarič. V soboto proti večeru se je z vozom in konji vračal proti domu. Najbrž je padel z voza naprej na tla, pri tej priliki pa ga je konj brcnil ravno v glavo, da je obležal na cesti mrtev. Rodbini naše sožalje!

Nesreča. Dragica, hči zobarja g. Reicha, učenka ljutomerske meščanske šole, si je pri igri na domačem dvorišču po nesreči zlomila roko nad zapestjem. Prepeljali so jo v ormoško bolnišnico.

Hudoben človek je v nedeljo ponoči zažgal motorno mlatilnico g. Mirka Babiča, posestnika na Podgradju. Mlatilnica se je nahajala na travniku pri Rakovcu, kjer je drugi dan hotel mlatiti proso. Mlatilnica je popolnoma zgorela. K sreči ni bilo nevarnosti za večji požar.

Tatovi so izropali celo sobo pri posestniku Babiču na G. Krapju. Izdrli so križe pri oknu in iz sobe odnesli vse perilo in opravo, pa jako previdno, da jih v sosednji sobi speči domači niso slišali. Ni pravega sledu.

Letalec Oskar Rebolj v grobu

Kranj, 14. septembra.

Zavihtela je smrt svojo koso in padlo je mlado življenje, katerega ne obudiš več in ne prikličeš več nazaj. Žalost in potrtost sta stisnili v nepojmljivem občutku tesnobe in črnega obupa srca staršev, bratov, sestra, prijateljev in znancev, katerim je bil Oskar drag in ljub. Zaplakali so, kot joče mati za sinom edincem, ki umira v tujini, in mu ne more stisniti roke v poslednji pozdrav, ne more ujeti poslednji pogled v očeh v slovo, ne more mu napraviti križa na hladno, belo čelo. Smrt v tujini, daleč od staršev in domačih sredi neznanih ljudi povečuje žalost domačim, ki mu niso mogli stati ob strani, ko je umiral.

Prostorna banaška ravan je bila Oskarju mrtvaška postelja. Da se izpolni želja, ki je bila draga pokojniku in staršem, je bilo določeno, da Oskarjevo truplo prepeljejo v Kranj, na domače pokopališče. Njegovo slovo od Novega Sada je bilo pravi triumf. Neštevilne množice Novosadčanov in vojakov z godbo na čelu so spremile pogrebni sprevod do kolodvora, odkoder ga je vlak

pripeljal v Kranj v torek opoldne. Prebivalstvo Novega Sada časti in spoštuje svoje junake pilote, ki se ponosno in drzno vzpenjajo vsak dan pod nebo, nad njihovim mestom.

V Kranju se je že v soboto zvečer raznesla vest, da se je Oskar Rebolj ponesrečil na letališču v Novem Sadu. Nesreča se je dogodila v soboto 10. septembra ob pol 8 zjutraj. Z Oskarjem se je ponesrečil tudi njegov tovariš. Ob težki uri nesreče je ves Kranj sočuvstvoval s težko prizadeto Reboljevo družino. Ko so truplo položili na mrtvaški oder v domači hiši, so krsto obsuli z venci in rožami, ljudje pa so prihajali kropit. Popoldne ob 5 pa se je vršil lep in velik pogrebni sprevod na domače pokopališče. Pokojni Oskar Rebolj je bil star 25 let in je pred 6 leti odšel k vojakom z najboljšimi nadami in upi. Bil je dober in priden mladenič, katerega bodo domači težko pozabili. Naj sniva v miru!

Vlom v farni cerkvi

Škofja Loka, 14. septembra.

Danes dopoldne med 9 in 10 je neznan tat vlomil v puščico (hranilnik) pri kipcu sv. Antona Padovanskega. Ko se je mestni cerkovnik g. Tone Okorn vrnil s pokopališča in stopil v cerkev, je dobil pri omenjenem kipu odprt in prazen hranilnik, zraven pa neko pripravo, s katero ga je vlomilec odprl. Obenem je poskušal tudi hranilnik pri Mali Tereziki, a ga najbrž ni bilo več časa odpreti. Cerkovnik je nesel pripravo orožnikom in jim tatvino naznanil. To je že druga tatvina na posvečenem kraju. Pred kratkim je bil sličen vlom izvršen na pokopališču v kapeli. Upajmo, da bodo orožniki imeli srečo in našli vlomilca ter ga izročili pravici.

Ljubljana

Regulacija Ljubljanice gre h koncu

Ljubljana, 14. septembra.

Zlasti prebivalci ob Ljubljaničini strugi si bodo brez dvoma globoko oddehnili, ko preneha že končno neznosen smrad iz Ljubljanice. To se bo tudi najbrž kmalu zgodilo, ker gredo glavna regulacijska dela v Ljubljaničini strugi že h koncu. Izkop struge je že skoraj končan. Večjih plasti zemlje in grušča v strugi ni več. Delavci sicer še kopljejo tu pa tam vzdolž cele struge, v malih skupinah natovarjajo lesene vozičke, s kompresorji še zmerom vrtajo in razbijajo večje skalnate gmote, vsak dan tudi še razstreljujejo v strugi, toda človek, ki gleda to delo v Ljubljanici, dobiva vendarle vtis, da so glavna dela končana in da je vse to, kar se še v strugi vrši, samo še nekako čiščenje, končno uravnavanje, olepšavanje.

Saj pa je tudi že čas! Vse poletje, v najlepših mesecih, ko bi morala v stanovanje prihajati le solnce in zrak — so bili ljudje, ki stanujejo ob strugi, čeprav sicer v sredini mesta, prikrajšani za zrak in solnce, ko so okna morala biti po cele dneve zaprta zaradi neznosnega smradu.

Zdaj izvaža iz Ljubljanice grušč ena sama lokomotiva. Druga počiva v baraki. Delavcev je v strugi zdaj veliko manj, kakor prejšnje tedne, ko je ljudi v strugi kar mrgolelo. Nasproti bolnišnice je levi breg popolnoma izravnan; tudi desni breg, ki so ga morali deloma še izravnati, je nedokončan samo še ob novem železnem mostu ob bolnišnici. Zdaj nametavajo grušč iz struge tudi tam in v par dneh bosta oba bregova popolnoma končana. Seveda pride potem na vrsto najzamudnejše delo, obkladanje levega bregu z obklesanim kamnom, toda to delo bodo lahko opravljali, čeprav bo Ljubljanica po strugi nekoliko tekla, vsaj po eni strani. Morda bi to delo že bolj napredovalo, pa kamnosekom v strugi vedno primanjkuje kamenja, čeprav ga dovažajo s Podpeči s čolni po Ljubljanici vsako jutro pa tudi po železnici. Zaposlenih pa je pri pokladanju kamenite škarpe veliko število kamnosekov. Škarpa je položena deloma že do železnega mostu ob bolnišnici, skozi ob bolnišnici pa jo bo treba še položiti.

Zanimivosti s trga

Pogled na ljubljanski živilski trg nam v marsičem podaja precej točno sliko življenjskih razmer, v katerih živimo. Na trgu lahko opazujemo tudi gibanje cen, ki nam precej točno napovedujejo življenjski standard povprečnega meščanskega človeka. Glavna dneva za ugotavljanje prometa na Vodnikovem trgu sta sobota in sreda. Ob sobotah je navadno trg popolnoma natrpan, ob sredah pa je večinoma bolj slabo založen. Včeraj je bilo na trgu izredno malo jajc in perutnine. Jajca so se podražila na 1 Din ter na 1.50 par. Piščanci pa so sploh že vse leto dragi. Zelo se je podražila tudi vsa zelenjava, kar spričo velike suše pač ni čudno. Strečji fižol, kolikor ga je na trgu sploh mogoče dobiti, je po 4, tudi 5 Din kilogram. Endivija ter druge solate so po 1 Din kos ali glavica. Malo perišče motovilca velja 1.50 Din. Karfijole je letos na trgu sploh malo, pridelek je bil slab, posamezne karfijolne glavice so od 4 Din navzgor. Zeljnatih glav je malo, prodajajo jih najceneje po dinarju.

Pač pa se je pocenilo sadje, ki ga prihaja vedno več na trg. Iz Tunjic nad Kamnikom pripeljejo cele koše lepih jabolk. Tožijo, da letos sploh ni kupcev, ki bi sadje pokupili že na drevju ali loma v večjih množinah, kakor druga leta. Zato morajo Tunjičani sadje sami voziti na trg v Ljubljano. Slabše vrste jabolk prodajajo celo po 1.50 Din kilogram, boljša jabolka so po 2—4 Din; fina štajerska jabolka so po 4.50 Din kilogram. Hrušk maslenk so prinesli včeraj na trg nekoliko več, dajali so jih po 4—4.50 Din. Sliv je bilo malo, bosanskih sploh nič. Zadnjič jih je bilo prišlo preveč v Ljubljano, da so jih morali trgovci na debelo razprodati po vsaki ceni. Zdaj so z večjimi pošiljatvami bolj previdni. Včeraj vagonskih pošiljk sadja sploh ni bilo v Ljubljano.

Močno se je pocenilo tudi že grozdje; šmederevsko so prodajali boljše po 5, slabše po 4 Din kilogram. Belokranjci in Hrvatje iz okolice Karlovca so prinesli slotine košar grozdja na trg, toda ceno so držali trdno na 4—5 Din kilogram. Celo ob 2 popoldne so stali že s polnimi košarami grozdja za Jugoslovansko knjigarno ter skušali razprodati blago po omenjenih cenah. Nihče skoraj ni hotel popustiti. — Toda znamenja so, ki kažejo, da bomo zobali letošnje grozdje že ceneje!

Po dolgih tednih, ko gob na trgu sploh nismo videli, je prinesla včeraj ženska z Gorenjskega zvrhano košaro jurčkov, ki jih je prodajala po 5 Din merico.

Koliko mesa sne Ljubljana

Ljubljana, 14. sept.

V prvi polovici tega leta je Ljubljana uvozila in konzumirala 3181 glav goveje živine, težke nad 350 kg. Telet je bilo v Ljubljani zaklanih, oziroma že zaklanih uvoženih 9747, konj je bilo zaklanih samo 75. (Konjski mesarji prodajo torej le malo konjskega mesa, kar ni čudno, ko je že goveje meso poceni.) Koštrunov je Ljubljana snedla 510, janjčkov in kozličkov 3088, prašičkov oddojkov 395, srednje velikih prešičev 2932, pitanih prešičev 11.113. Dalje pa je Ljubljana uvozila še 83.042 kg prekajenega in svežega mesa raznih vrst. Približno moremo računati, da je ljubljanski konzument plačal v prvi polovici leta kakšnih 15 do 20 milijonov dinarjev za meso.

*

⊙ **Otroški vrtec pri uršulinkah v Ljubljani.** Vpisane učenke in učenke naj blagovolijo pripeljati starši v soboto 17. septembra ob 9. Sicer se pa novi učenci lahko še do oktobra vpišejo.

⊙ **Začetek dramske sezone.** Sezona 1932/33 se začne v soboto dne 17. t. m. v dramskem gledališču s premijero Bratko Kreftove drame »Celjski grofje«. Zgodovina Celjanov je za naše dramatike izredno vabljiva snov, saj imamo v naši literaturi že lahko rečemo, vrsto dramatskih del, ki so napisana na osnovi zgodovine znamenitih Celjanov. Kreft je popolnoma na svoj način obdelal ta del slovenske zgodovine. Za vprizoritev se vrše intenzivne priprave in po skušnjah sodeč bo delo v vsakem pogledu izvrstno uspelo. Danes pa že opozarjamo na to otvoritveno predstavo. Druga premijera po tem bo v nedeljo zvečer. Vprizori se Barry-Connosova komedija »Roksy«. Obe predstavi sta izven abonmana in veljajo običajne dramske cene.

⊙ **Tečaj za amaterje fotografe.** V ponedeljek, dne 19. septembra se prične ob pol 9 zv. zopet brezplačni tečaj za fotografe amaterje, ki ga prireja drogerija Gregorič v Prešernovi ulici 5. Tečaj je po svojem učnem načrtu primeren zlasti za tiste, ki se bore z začetniškimi težavami v fotografiranju. Tečaj bo vodil g prof. Hrovat, ki je že lansko leto žel kar najlepše uspehe v prvem tečaju. Prepričani smo, da nam bodo ti tečaji vzgojili četo amaterjev, ki bodo s svojimi uspelimi fotografijami omogočili kar najbolj učinkovito tujsko-prometno propagando.

⊙ **Nalezljive bolezni v Ljubljani.** Uradni izkaz mestnega fizikata navaja za mesec avgust naslednje primere nalezljivih bolezni: 1 primer tifoznih bolezni, 1 primer griže, 4 primere škrlatinke, 3 primere davice in 1 primer šena.

⊙ **Rojstva in smrti v avgustu.** V mesecu avgustu je bilo v Ljubljani rojenih 179 otrok, od teh 92 fantkov in 87 punčk. Mrtvorojeni so bili: 1 deček in 4 deklice. Umrlo pa je skupno 99 ljudi, in sicer 55 moških in 44 žensk. Domačinov je bilo vmes 39 moških in 21 žensk, tujcev pa 25 moških in 23 žensk. V zavodih so umrli: 40 moških in 36 žensk. Smrtni vzroki so bili: jetika na sopilih 11 primerov, jetika možgan 1, rak 9, vnetje možganske mrene 6, bolezni srca 4, pljučnica 3, driska 4, vnetje slepiča 2, kila 2, krčenje jeter 2, prirojena slabost 6, starost 10, nezgode 6, samoumor 1, druge bolezni 31, neznana bolezen 1. V starosti do 20 let je umrlo 19 dečkov in mladeničev ter 17 deklic, v starosti 20 do 40 let je umrlo 22 moških in 9 žensk, v starosti 40 do 60 let je umrlo 9 moških in 7 žensk, v starosti 60 do 70 let sta umrla dva moška in 6 žensk, v starosti nad 70 let je umrlo 11 moških in 10 žensk.

⊙ **Nesreča v tovarni.** V nekdanji Samassovi tovarni, ki je sedaj last Strojnih tovarn in livarn, v Zvonarski ulici, se je pripetila včeraj pri delu resna nesreča. Okoli 10 dopoldne je brusil 72 letni delavec Henrik Plavec, stanujoč v Hrenovi ulici 5, težak medeninast izdelek, ki mu je naenkrat odletel v obraz. Plavec se je zgrudil z veliko rano na obrazu. Potolčena mu je nosna kost, močno poškodovana pa mu je tudi čelna kost. Malo je manjkalo, pa bi mu pokvarilo tudi oči, kar pa se k sreči ni zgodilo. Poklican je bil reševalni avto, ki je prepeljal Plavca v bolnišnico.

⊙ **Razni ponesrečenci.** Pri gradbenih delih v Ljubljanici se je ponesrečil 18 letni delavec Mumir Prizič. Eden izmed tovarišev ga je pri nabijanju skal udaril po roki z orodjem in mu jo poškodoval. — V Zgornji Šiški je padel 39 letni delavec Ivan Skof in si zlomil desno nogo. — V Zagorju ob Savi se je ponesrečila 70 letna steklarjeva žena Marija Lebanova. Padla je tako nesrečno, da si je zlomila levo nogo. — Pri gašenju gozdnega požara se je opekel po obrazu 55 letni posestnik Peter Smolnikar iz Raven 9. — Vsi ponesrečenci so poiskali pomoči v ljubljanski bolnišnici.

⊙ **Od doma pobegnil.** Ga. Ivana Ravnihar iz Verstovškove ulice 8 je prijavila policiji, da je pobegnil od doma njen 13 letni sin Ernst, učenec I. razreda meščanske šole. Ernst se je oblekel v svojo novo obleko, vzel s seboj svojo zlato uro in nekaj denarja ter odšel neznano kam. Mati je prosila, naj ji dečka, ki je za svoja leta močne postave, poiščejo in vrnejo domov. To bo pa težko, ker nihče ne ve, kam se je deček obrnil.

⊙ **Razne tatvine.** Uslužbenca cestne železnice Cirila Jenka je te dni pri kopanju na Gruberjevem prekopu okradel neznan tat. Vzel mu je iz obleke lepo nikelnasto uro znamke »Omega«, vredno 550 Din. — Ga. Franja Tratnikova v Zrinjskega ul. 5 je prijavila tatvino 400 Din vrednega novega suknjiča, ki ji je izginil iz predsobe. — Uradnica Olga Perhavc je bila okradena ter ji je izginila pletena jopica, vredna 400 Din.

⊙ **Mestna zastavljalnica** bo imela redni dražbi februarja zastavljenih predmetov, in sicer za dragocenosti 6., za efekte pa 12. oktobra t. l. od 15 dalje. Dne 20. septembra ob 15 pa se bo vršila dražba prostovoljno na dražbo danih predmetov (perilo, obleke in drugo).

⊙ **Dijaki! Podlage točnega konstruktivnega risanja so:** precizno, če tudi ceneno, risalno orodje, zanesljiva risalna deska, fin risalen papir, brezhibno priložno ravnilo, dober svinčnik, čista radirka in neizperljiv tuš. Kupujte pri tvrdki Iv. Bonač, Ljubljana, nasproti glavne pošte. Postrežba hitra in točna. Ne pozabite na točno računalo in na polnilno pero!

⊙ **Podla obrekovanja.** Ljubljanska policija je zadnje dni prejela več nepodpisanih pisem, v katerih je kar mrgolelo najgrših obdolžitev in sramotitev nekaterih poštenih deklet, zlasti natakaric in služkinj. Policija je te anonimno prijavljene primere preiskala, zakaj mislila si je: »Morda bo pa le nekaj resnice na tem.« Toda vse obdolžitve so bile tako podlo iz trte zvite, da je bila resnica prav nasprotna listemu, kar so anonimna pisma trdila o teh dekletih. Policija se je seveda opravičila pred dekleti, ki so tako dobila vsaj delno zadoščenje. Pač pa je policija uvedla preiskavo, kdo je ta pisma pisal. V enem primeru je že izsledila anonimnega obrekovalca. Izkazalo se je, da je šlo v tem primeru za užaljenega in zavrnjenega mladeniča, ki si je iz maščevanja izmislil tako podlo laž. Najbrže gre tudi v drugih primerih anonimnih pisem za take podobne slučaje. Sodišče pa v takih primerih obrekovanja ne pozna šale in jo bo prijeti obrekovalec pošteno skupil, prav tako tudi drugi, če jih policija le izsledi.

Nočno službo imata lekarni: dr. Piccoli, Dunajska cesta 6 in mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9.

⊙ **Bluze, damsko perilo, torbice, rokavice in nogavice, ima v krasni izbiri tvrdka Miloš Karničnik, Stari trg 8.**

⊙ **Pumparce, obleke, trenchcoat najceneje A. Presker,** Sv. Petra cesta 14.

Maribor

☐ **Slomškova proslava** bo dne 24. septembra v spomin 70 letnice smrti A. M. Slomška v tukajšnjem Narodnem gledališču. Spored akademije je sledeč: Godba (Kat. mladina); S. Sardenko, Slomšek (recitacija, Ljudski oder); Slomšek, Preljubo veselje (poje »Maribor«, igra Ljudski oder); spominski govor; godba; Slomšek, Predice (poje in igra zbor mladenk); S. Sardenko, Slomšek, Lepa smrt (recitacija, Ljudski oder); godba; Slomšek, Večerna idila (deklamuje in igra zbor otrok); godba; Slomšek, Večernica (poje »Maribor«, igra Ljudski oder).

☐ **Mariborski strelci** so se postavili ob priliki državnih tekem v Ljubljani. Mariborska ekipa je odnesla tretje mesto pred Zagrebom in Ljubljano. Pri streljanju na srnjakovo tarčo je na primer odnesel največ točk primarij dr. Robič, takoj za njim pa Vukmanič, tudi Mariborčan.

☐ **Krasen pokal »Slovenskega gospodarja«** so si priborili fantje od Sv. Tomaža pri nedeljskih lahkoatletskih tekmah. Toliko k zadevnemu poročilu v torkovi številki.

☐ **V zakonski pristan...** V zadnjem času so se poročili v Mariboru: hotelski sluga Franc Spingler in sobarica Elizabeta Rošker; krojaški pomočnik Ivan Kacjan in posestniška hči Ljudmila Stern, krojaški pomočnik Leopold Hönigman in šivilja Antonija Vranetič, ključavničar drž. žel. Karol Neubauer in gospodinja Antonija Tacer. Bilo srečno!

☐ **Svojega tasta ubil.** V Obrežu se je zgodila letos 11. julija rodbinska žaloigra, katere zadnje dejanje se je zaključilo včeraj pred okrožnim sodiščem. Zagovarjal se je posestnik Anton Ribič iz Obreža, ker je usmrtil lastnega tasta Alojza Škrinjarja. Obtoženec se je k Škrinjarjevim priženil. Upal je, da mu bo tast, ki je bil star in betežen, prepustil posestvo, da bo lahko sam gospodaril po mili volji. Starec, ki je dosegel že 70 let, pa se je trdno oklepal svoje zemlje ter ni mislil na to, da bi jo prepustil zetu. Nastali so radi tega prepiri, ki so se čimdalje bolj stopnjevali in končno je prišlo že tako daleč, da je zet odkrilo grozil tastu z zločinom. Dne 11. julija so bili pri Škrinjarjevih vsi na polju, le sivolasi gospodar je ostal doma. Vlegel se je v shrambi za orodje, da se nekoliko odpočije. Takrat je prišel zet, ki je delal pri sosedu, ter vdrl v shrambo, v katero se je stari Škrinjar zaprl. Nastalo je med obema prerekanje, v katerem je tast udaril zeta. Ta mu je vrnil s kolom; zamahnil je trikrat. Prvi udarec je padel na roko, drugi čez prsi s tako silo, da so počila rebra, tretji pa je priletel na glavo, da je počila lobanja. Škrinjar je umrl, ko so ga sosedje prenesli v hišo. Zet se je nato sam javil orožnikom. Pri zaslišanju je izpovedal, da je udaril tasta v silobranu, ker ga je ogrožal z bajonetom. Razpravo je vodil v. s. s. Lenart, prisedniki dr. Tombak, Zemljič, dr. Čemer in Košiek. Obtožbo je zastopal državni tožilec dr. Hojnik. Obtoženi Ribič je bil obsojen na dvanajst let robije in trajno izgubo častnih pravic. Obsojenec kazni ni sprejel.

☐ **Pol dlani v cirkularki.** Strašna nesreča se je dogodila v Tomšičevi ulici. Pri žaganju drv je bil zaposlen 66 letni tesar Anton Terš. V neprevidnosti je zadel z roko v cirkularko, ki je bila v pogonu; posledice so bile strašne. V hipu mu je odrezalo celo polovico dlani s štirimi prsti, da je ostal na okrnjeni roki le palec. Ponesrečenca so prepeljali v bolnišnico.

☐ **Mariborski rezervni častniki** imajo danes ob pol 11 na Trgu svobode svojo krstno slavo v spomin na padle vojake ter v spomin na obletnico prebitja solunske fronte. — Tukajšnji pododbor ima na razpolago štiri legitimacije za brezplačno vožnjo k svečanostim na Mačkovem kamnu. Člani-interesenti naj se takoj javijo pri predsedniku Perhavcu, Gosposka ulica.

☐ **Za dinar: 60 sliv ali 20 jabolk!** Z dinarjem v žepu greš na trg, pa dobiš sadja, da ga komaj nosiš. Včeraj so dajali kmetje na sadnem trgu za dinar 60—90 sliv in 20 jabolk. Pripeljali so raznega sadja in grozdja nad trideset voz, skupili pa so zanj bore malo.

☐ **Gospodarski krogi proti zadolževanju mestne občine.** Kakor smo svoječasno poročali, je sklenil mariborski občinski svet na zadnji seji, da zaprosi za najetje posojila v iznosu 4,500.000 Din, ki se naj porabi za kritje prekoračenih investicij, za modernizacijo plinskega omrežja, povečanje mestnega vodovoda in nove avtobuse. Sklep je naletel med mariborskimi gospodarskimi krogi na odklonilno stališče, ki so odločno proti novemu zadolževanju. Kakor doznavamo, bo v kratkem sklicano javno zborovanje, na katerem bodo predstavniki društva hišnih posestnikov in drugih gospodarskih institucij protestirali proti najetju novega posojila.

☐ **Za možem v smrt.** V jetnišnici mariborskega okrožnega sodišča je vladalo predvčerajšnjim veliko razburjenje. V celici preiskovalnega zapora je poskušala izvršiti samoumor jetnica Antonija Raner, žena na Pobrežju ubitega posestnika Ranerja. Pobreški zločin, katerega je osumljena Antonija Ranerjeva, je vsem še dobro v spominu. Poskušala je sedaj še sama na isti način v smrt, kakor je zadel njenega moža. Odlomila je kos od svoje železne jetniške žlice ter ga zbrusila na cementnem podu. Nato si je skušala s to ostrino prerezati vrat. Zadala si je že globoko rano, ko so opazili njeno početje ter preprečili, da si ni prerezala še žile. Ranjenko so spravili v bolniško sobo jetnišnice, kjer ji je zdravnik obvezal rano.

☐ **Preložene seje.** Radi odsotnosti mestnega načelnika sta odpadli v torek zvečer seji mestnega sveta in upravnega odbora. Seji se vršita v petek zvečer na mestnem načelstvu.

☐ **Motherjeva ulica naj se zapre za promet** — tako predlagajo tekstilna podjetja v Melju. Ulico je zgradila svoječasno občina, da olajša promet obeh tekstilnih tovarn, ki sta nastali ob bregu Drave v Melju. Tovarni pa sta sedaj razširili svoje obrate tudi na drugo stran ceste, tako da predstavlja zasebni promet, ki je radi obremenjene Meljske ceste mnogokrat zelo živahen, veliko oviro za nemoteno tovarniško obratovanje. Sedaj predlagata tovarni, naj se zapre Motherjeva ulica za zasebni promet od Hutterjeve tovarne pa do Meljske ceste. O predlogu bo odločal upravni odbor na svoji prihodnji seji.

☐ **Mauj ponočnjaštva?** Baje stopi v Mariboru v kratkem v veljavo odlok banske uprave, po katerem bodo smele obratovati samo tri največje mariborske kavarne do 3 po polnoči, drugi obrati pa bodo odprli samo do 2. Za nekatere kavarnarje in za mariborske ponočnjake bo to hud udarec.

☐ **Tatinske kolesarje imajo.** V roke pravice sta padla dva drzna tatova, ki sta napravila mariborskim kolesarjem nemalo škode in jeze. Franc in Vinko iz Ruš sta se posvetila posebnemu sportu — kradla sta po Mariboru kolesa, ki so čakala pred lokali na lastnike, ter jih prodajala na deželo. Izdalo je oba ukradeno kolo, katero so našli pri Francetu. Dosedaj so jima dokazali že tri take tatvine. Vinko se je hitro skesal ter je priznal dokazane mu pregrehe, dočim je ostal Franc trdovraten ter taji kljub dokazom.

☐ **Čeljust si je razbil.** Hudo se je ponesrečil v Praprotnikovi ulici v Krčevini Henrik Telsar. Padel je s šupe ter priletel na obraz s tako silo, da si je razbil spodnjo čeljust. Prepeljali so ga v bolnišnico.

☐ **Na bikovih rogovih.** Dva nenavadna slučaja nesreče sta se pripetila skoraj istočasno v mariborski okolici. V Spodnji Senarski je gnal 25 letni hlapec Erih Mendaš bika na vodo. Naenkrat je popadla žival jeza ter je nabodla hlapca na rogove. Dobil je hude notranje poškodbe. — Slična nesreča je doletela 11 letnega Tončka Habnerja, ki je pasel v predmestju domačo kravo. Žival ga je stisnila z rogovi k plotu ter mu prizadela več občutljivih ran. Oba se zdravita v bolnišnici.

Naznanila

Krekova družina Sv. Peter v Ljubljani. Naša družina priredi v petek, dne 16. t. m. v svojih društvenih prostorih zanimivo skioptično predavanje o sodobni Franciji. Predavanje bo pojasnjevalo nad 90 krasnih slik. Začetek ob 8 zvečer. Vabljeni člani in prijatelji naše delavske mladine. — Odbor.

Kulturni obzornik

Monografija Božidara Jakca

Knjigo je uredil in napisal uvod dr. Karl Dobida. — Tretje izdanje Umetniške Matice — Ljubljana, 1932.

Za kiparjem Tinetom Kosom ter slikarjema Dragom in Nandetom Vidmarjem je dobil po prizadevanju Umetniške Matice v Ljubljani svojo monografijo Božidar Jakac. Prvi dve monografiji zlasti po obsegu in razkošju daleč zaostajata za to novo publikacijo Umetniške Matice. Skrb za ureditev in za tolmačenje slikarjeve osebnosti je bila poverjena priznanemu strokovnjaku dr. Kariu Dobidi, ki je izvršil svojo nalogo z njemu lastno vestnostjo in veščino, tako, da pomeni Jakčeva monografija ne le kot taka, marveč tudi kot vzorec za izdajanje monografij živečih likovnih umetnikov sploh naravnost presenetljivo in razveseljivo obogatenje naših umetnostnih edicij.

Med našimi likovnimi umetniki »povojne« generacije zavzema Božidar Jakac čisto samosvoje mesto. Že po svoji naturi se močno razlikuje od njih. Vcepljena mu je neka divja strast popotovanja po svetu, medtem ko drugi naši umetniki ostajajo doma in napravijo od časa do časa kakšen izlet — najdalje v Pariz. Jakac pa je prepotoval Evropo že v prvih povojnih letih in zgodaj ga je gnalo, da bi doživel druge kontinente. Kakor je pač znal in mogel, se je prebil v Afriko, a kmalu za tem je odpotoval v Združene države Severne Amerike, po katerih je križem romal skoraj dve leti. Prav o tem popotovanju po Ameriki izide v kratkem obširen njegov potopis v zbirki »Kosmos« Jugoslovanske knjigarne. — Tej strasti popotniški primerno je tudi njegovo umetniško oblikovanje življenja ljudi in krajev. Po večini bežna skica, vmes pastel in — grafika, grafika. Nedvomno je Jakac najmočnejši grafik, kar smo jih kdaj imeli. Redkokdaj postaja pri oljnati sliki, navadno ob portretu. — Odlične kvalitete je njegovo delo, njegovo obzorje, ki se vedno bolj širi, je veliko in — zaprt je vplivom. Samoraslost njegova, ki se živi od nepopisne njegove dolenjske nežnosti, je morda kdaj šibkejša po tehtnosti za splošnost, nikdar pa ni opustila kontrole nad njegovim delom. Tako je Jakac pri nas edini, ki prav za prav ne pripada nobeni struji, nobeni šoli in ne prisega na nobene programe. Iz njega vre in vre — kakor iz kakšnega Verdija neizčrpna invencioznost melodije — neizčrpna invencioznost linij in barev.

Monografija, ki vsebuje poleg Dobidovega uvoda zares bogato število reprodukcij, je mišljena kot nekak kažipot po umetnostnih pokrajinah, ki jih je Jakac do danes prehodil. Iz ogromne njegove produkcije so izbrane najznačilnejše podobe in grafike, ki naj pregledno prikažejo njegov dosedanji razvoj. S te strani — to je treba reči — se je knjiga izredno posrečila. Reprodukcije na umetniškem papirju so dosti dobro izvršene, zlasti njegova grafična dela. Odločno slabša je pa trobarvna reprodukcija njegovega pastela »Novo Mesto«, ki niti približno ne podaja barvnega nastroja originala.

V svojem uvodu je dr. Dobida napisal poleg lepo nanizanih biografskih podatkov še tolmačenje Jakčevega umetniškega razvoja v zgoščenih, zadetih stavkih.

Lepa knjiga je vredna pozornosti. Umetniška Matica je z njo zopet dokumentirala svojo življenjsko upravičenost. s. š.

Knut Hamsun: Potepuhi

Roman. — 1932. Založba Modra Ptica, Ljubljana. — Poslovenil Oton Župančič. — Načrt za platnice izdelal Ivo Spinčič. — 408 strani. —

Četrta Hamsunova knjiga v slovenskem prevodu. Najprej smo čitali »Glad« (v Splošni knjižnici), nato veliki roman »Blagoslov zemlje« in kratko povest »Pan« (oboje v založbi Modre ptice). »Potepuhi« je Hamsunov predzadnji roman — zadnji, »Avgust«, je nadaljevanje »Potepuhov« — torej bi bilo pričakovati, da imamo v roki prvi del najzrelejšega Hamsunovega dela. V resnici je tako, čeprav se rado dogaja, da sloviti pisatelji v starosti pešajo. — V »Potepuhih« enotnega dejanja ali fabule v tradicionalnem pomenu besede ni. Zato pa je v tem romanu prišlo do najprečiščenejše oblike, kar je utemeljitelj naturalizma, Emil Zola, položil v organizem slovstva: čim vernejše opazovanje in opisovanje od zunaj dojemljivih stvari, dejanj, ljudi. Ta način je ohranil tudi Hamsun v svojem delu, toda oplodil ga je s tisto magijo, ki je skrivnostno, a nezgrešljivo znamenje prave in pristne umetnosti. V kritiko Hamsunovega dela s slovstvenega vidika se ni moči spuščati, zakaj njegova tvorba je nedvomno vrhunec pripovedne umetnosti na osnovi naturalizma, težko, da bi kdo Hamsuna presegel. Obzorje in lastnosti ljudi, ki jih postavlja v svoj roman, so tako jasno in popolno narisane, da se dejanje zmerom izcimi iz organične nujnosti. Ogromna koncepcija romana, katero avtor suvereno obvlada, je brezhibna in popolna. Treba je pa imeti pred očmi avtorjevo stališče do življenja. Hamsunu življenje ni ne dobro ne slabo, marveč dobro in slabo, kakor pač nanese. To — kakor pač nanese, je osnova umetniškega čara, v čigar toploti se greje Hamsunovo pripovedovanje. On sam stoji ob strani in opazuje, hladno in neosebno. Morda je zato nešteto prizorov zabavnih, a nobenega resnično veselega, nešteto žalostnih, a nobenega resnično tragičnega. Zmeraj so nekje še odprta vratca, da avtorju ni treba izreči kakšne sodbe, marveč se odstrani, ko je konec zanimivega procesa, ki ga je spremljal zvesto od prvega zametka pa do razpleta. — Po vsakem Hamsunovem romanu ostane čitatelju še težka naloga, da mu določi smisel. Tista naloga pač, ki čaka vsakega opazovavca življenja: da pride temu in takemu življenju v okom. Avtor sam ti ga prikaže, tolmači v toliko, v kolikor moraš poznati njegovo organično in splošno strukturo vobče, zapusti te pa, ko ga vprašaš o drugih stvareh. — Na Norveškem, kjer je Hamsun doma, živi pisateljica Sigrid Undset. Njena umetnost v pripovedovanju, kolikor je do zdaj dozorela, ima marsikatero podobno potezo s Hamsunom, v pogledu mojstrstva se danes že resno meri ž njim. Undsetova se pa ne zadovolji z opisovanjem, marveč skuša tudi tolmačiti smisel življenja — in to gotovo ne v škodo svojemu delu. Ob Undsetovi je Hamsun še zmeraj velikan, ampak — kako bi dejal? — podoben kakšnemu Polifemu, z enim samim očesom. — Slovenski prevod »Potepuhov« je Župančičev. Odveč bi bilo hvaliti Župančičev jezik — občudovati moramo le, da je znal obvladati tudi Hamsuna, ki je sicer iz čisto drugega sveta nego Župančič. s. š.

Dnevna kronika

Žalostna usoda

Ljubljana, 13. septembra.

»Živčno sem popolnoma razruvan. Mislim, da nisem prišel pred sodnike, ki delajo le po suhih paragrafih, marveč pred sodnike, ki socijalno čutijo.« Tako je koncem razprave pripomnil 53 letni oženjeni Janko. Obtožen je bil, da je lani in letos osleparil najprej vinarsko zadrugo na Krku za okoli 11.800 Din in pozneje mnogo ljubljanskih, zagrebških in drugih veletrgovcev za približno 45.000 Din. Izmislil si je pri svojih trgovskih manipulacijah poseben trik. Nabavil si je veliko trgovsko štampiljko z naslovom »F. M. Homan«. Tvrdka s tem imenom ima svoj sedež v Radovljici in slovi v trgovskem svetu kot ena najsolidnejših trgovin. Pred malim senatom se je moral danes Janko zagovarjati zaradi teh sleparij, ker je to izvajal »obrtoma«, kakor to označuje kazenski zakon. Naročil je pri trgovcih najrazličnejše kolonijalno in drugo blago, moko, kavo, koruzo, sadje, vino, mast, makarone itd. Osleparil je 25 trgovcev za večje in manjše zneske. Blago je potem naprej prodajal. Skrival ga je pri dveh posestnikih, ki se bosta morala pred sodniki zagovarjati zaradi soudeležbe. Janko se je zagovarjal, da je bil brez posla, da je nesrečen, ker mu je zgorel avto in se je sam ponesrečil. Na ta način si je hotel nekoliko pomagati.

Janko je bil obsojen zaradi omenjenih sleparij na 19 mesecev robije in v izgubo častnih državljanskih pravic za 3 leta.

Otročička neso v Slovensko Krajino

Ljubljana, 14. sept.

Trinajst mesecev je že tega, kar je prinesla v ljubljansko bolnišnico mlada služkinja svojega komaj rojenega otroka. Mlada mati je povedala svoje ime in da je pristojna v Dokležovje v Slovenski Krajini. Mati je odšla iz bolnišnice in se ni potem več zglasila, mislila si je pač, da je otrok na varnem, sama pa nima dovolj sredstev, da bi otroka preživljala, saj komaj še sebe. Vsa poizvedovanja za materjo so bila zaman, nihče ni vedel, kje životari, kje si služi bridki kruh razočarane služkinje.

Otrok pa je med tem okreval in v bolnišnici, kjer ni dovolj prostora niti za bolne otroke, so pričeli premišljevati, kam z ozdravljenim otročičkom? Pisali so v Dokležovje na županstvo, vendar odtam ni bilo nobenega odgovora. Končno se je bolnišnica obrnila na mestni socialni urad s prošnjo, naj odpravijo otročička v pristojno občino. Mestni socialni urad je sedaj najel zanesljivo žensko, ki je v bolnišnici prevzela otročička in se z njim odpeljala v Slovensko Krajino.

Kako so gg. župan in občinski očetje v Dokležovju sprejeli žensko z otročičkom, seveda ni znano, najbrže pa novega bremena niso bili preveč veseli. Ubogi otročiček pa je vreden usmiljenja in dolžnost družbe je, da zanj skrbi. V takih primerih pride ta dolžnost na pristojno občino.

Po preteku dolgih let stric v Ljubljani bil je spet, Zdaj navdušen pravi nam: „Jutri v „Daj-Dam" vse peljam"!

Koledar

Četrtek, 15. septembra: Marija Devica sedem žalosti. — Nikomed, mučenec.

Novi grobovi

† V Idriji je umrl, v starosti 68 let, g. Stefan Pečirer, stavbni risar v pokoju in posestnik. Blagemu pokojniku naj sveti večna luč! Žalujočim svojcem in sorodnikom izrekamo svoje sožalje!

Visoko aktivno podjetje sprejme

kompanjona

z večjo vsoto. Posredovalci in spekulantje izključeni. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod značko »Zelo rentabilno« št. 13.392.

Ostale vesti

— **Za proslavo 70 letnice Slomškove smrti.** Nabožni list »Kraljestvo božje« je letos posebno širil zanimanje za proslavo škofa Slomška in za pospeševanje njegove beatifikacije. Prelat dr. Kovačič, najboljši sedanji poznavalec Slomškovega življenje in delovanja, je v njem objavil vrsto člankov, ki obsegajo toliko važnega in novega, da bi jih moral čitati vsak zaveden Slovenec. Ti članki so: 1. Priprave za Slomškovo beatifikacijo (1. štev.); 2. Slomšek v sluhu svetosti (2. štev.); 3. Pridiga na Slomškovi novi maši (3. štev.); 4. Slomšek kot novomašnik (7—8 štev.); 6. Slavnostni članek ob 70 letnici (10. štev.). Slovensko javnost opozarjamo na to dragoceno gradivo.

— **Vsem veroučiteljem!** »Podrobni učni in vzgojni načrt« nam glede maše naroča, »naj se mladina usposobi, da z mašnikom daruje, da mašo moli«; v ta namen je izšla z dovoljenjem preč. kn. šk. lavantinskega ordinarijata »Sveta maša šolske mladine (s skupno molitvijo in petjem)«. Vsem veroučiteljem priporočamo, da to zborno mašo uvedejo pri skupnih mašah šolske mladine. Cena izvodu 3 Din. Naročila sprejema župnijski urad Sv. Urban pri Ptuju.

— **Gostje v Rogaški Slatini.** Statistika tujskega prometa zdravilišča Rogaška Slatina nam pove, da je posetilo zdravilišče tekom avgusta 1932 novih gostov z 31.009 prenočninami. Največ gostov je dala Savska banovina z Zagrebom na čelu. Od inozemcev je največ Avstrijcev, dočim so Madžari precej nazadovali. Znatno je zaostal dotok gostov tudi iz severnih krajev, pa tudi iz Grčije in Italije. Obisk zdravilišča je narastel ob 200 letnici strokovnega zajetja vrelcev mineralne vode vsled istočasnega znižanja cen zdravilnim sredstvom in taksi. Novo nadaljnje znižanje cen se je izvršilo — uvažuje sedanje težke gospodarske razmere — s 1. septembrom, ko prične posezona. — Zdravljenje ali bivanje v Rogaški Slatini jeseni prekaša po svoji udobnosti, cenosti in prijetnosti vse druge periode sezone.

— **Obletnica koče na Mrzlici (1119 m)** bo v nedeljo 18. t. m. Neumorna trboveljska podružnica SPD se je potrudila, da ustreže vsem planincem in izletnikom ter privabi na savinjski Triglav tudi one naše »gorolazce«, ki poznajo vse vrhove po Slovenji — le Mrzlica jim je predaleč. — Pripelješ se do Trbovelj, oziroma Hrastnika in si v 2½ na vrhu. Razume se, da so poti dobro markirana in ne prestrma. (Plezalnih variant žal ni!) Od kolodvorov vozijo udobni avtobusi do pod hriba. V nedeljo bodo vozili še celo do Sv. Katarine nad Trbovljami, odkoder je le še 1½ do vrha. Povrneš se lahko skozi Smohor na Laško ali skozi Griže v Zalec. Na predvečer slavnosti bo zažarel daleč v Zasavju in po Savinjski dolini velik kres. V nedeljo ob 10 dopoldne bo na prostem sv. maša, katero spremlja polnoštevilna delavska godba iz Trbovelj. Popoldne koncert te godbe. Nadležen nahrbtnik pusti doma, ker sta klet in kuhinja založeni do vrha — vse pa dobiš po zmernih, dolinskih cenah! V slučaju slabega vremena se vrši vsa slovesnost prihodnjo nedeljo 25. t. m.

— **5 letnica orgnizacije praktičnih elektro- in strojnih tehnikov (Opest) v Ljubljani.** Ustanovitelji raznih strokovnih šol niso videli samo posameznih drobcev naroda, ampak jim je bil pred očmi ves narod. Če imamo absolventi strokovnih šol to pred očmi potem bo naša pot v življenje že določena, naše smernice in ideje enotne. Člani Opest so se že pred leti zavedali svojega poslanstva in ustanovili stanovsko organizacijo, katera naj združuje absolvente delovodskih šol elektro- in strojne stroke.

Minulo je pet let, kar se je ustanovila naša sedanja skupna organizacija. Opest se je odločila, da ob svojem petletnem jubileju postavi nekak mejnik v svojem delovanju, kjer bomo postali, pogledali nazaj in pretehtali svoje delo ter pogledali v bodočnost. Za to je potrebno sodelovanje prav vseh članov in naših prijateljev. Ta naš mejnik pa ne sme interesirati samo članov Opest, ampak naj bo to mejnik dosedanjega postopanja vseh absolventov elektro in strojne delovodske šole v Ljubljani in njej enako vrednih šol. V zadnjih letih se je za našo stroko napravilo toliko in tako važnih stvari, da ne smemo mimo njih. Opest je skušala pri raznih zakonih doseči pravo upoštevanje absolventov, kar se ji je deloma posrečilo. Je pa treba že marsikaj popraviti, kar je delo naše bodočnosti. Da bo pa uspeh popoln, je treba sodelovanja vseh absolventov, radi tega je dolžnost vsakega, da se našega zborovanja 2. oktobra t. l. v Celju udeleži. Priglasiti se je do 20. t. m. na naslov Opest, Borštnikov trg 1, kjer se dobe tudi potrebne informacije.

— **Razpisane zdravniške službe.** Razpisana služba primarija ali pa služba šefa oddelka s kvalifikacijo v javni bolnišnici v Murski Soboti. V javni bolnišnic v Slovenjgradcu služba prmarija (internista). V splošni bolnišnici v Mariboru služba zdravnika uradniškega pripravnika z mesečno plačo 1275 Din. — Prošnje s predpisanimi prilogami je poslati kr. banski upravi dravske banovine v Ljubljani do 25. septembra 1932.

Lutz peči kopirane a ne dosežene!

— **Prošnje akademikov za sprejem v Oražnov dijaški dom in za podelitev brezplačne hrane.** Po sklepu upravnega odbora Oražnovega dijaškega doma v Ljubljani dobi tudi v zimskem semestru šol. leta 1932-33 večje število revnih akademikov tukajšnje univerze brezplačno prehrano (kosilo in večerjo) v Akademskem kolegiju. V prvi vrsti bi prišli pri tem oni akademiki v poštev, ki bi zaradi pomanjkanja prostorov ne mogli biti sprejeti v dom, vendar pa prosto stanovanje ne izključuje brezplačne hrane v Akademskem kolegiju, če so gmotne razmere dotičnega akademika zelo neugodne. Prednost imajo v vsem medicinci in nezakonski-rojeni. Za obe ugodnosti (brezplačno stanovanje in prehrano) se prosi v eni prošnji, podčrtati pa je treba ugodnost, ki jo prosilec v prvi vrsti želi. Prošnje morajo biti opremlj. s spričevali o položenih poslednjih izpitih (kolokvijih), pri začetnikih z izpričevalom o višjem tečajnem izpitu, pri vseh z ne nad eno leto starim in po pristojni davčni upravi potrjenim ubožnim izpričevalom (premoženjskim izkazom) ter s krstnim in rojstnim listom. Oziralo se bo le na ubožna spričevala (premoženjske izkaze), ki vsebujejo vse za presojo siromašnosti potrebne podatke. Pomanjkljivo opremljenih prošenj uprava ne bo uvaževala. Zaradi lažje preglednosti naj bodo sestavljene prošnje po enotnem obrazcu. V levem robu prošnje naj označi prosilec svoj priimek in ime, pod tem fakulteto in dovršeni semester, v desnem robu pa ugodnosti, ki jih je užival v preteklem semestru. Poudariti je treba okolnosti, ki sprejem posebno priporočajo, n. pr.: nezakonski sin, izredna ubožnost, odličen uspeh v studiju itd., navesti pa tudi event. podpore (stipendije), ki jih uživa prosilec bodisi od kake druge ustanove, bodisi od države ali samouprave. Nekolkovane prošnje naj bodo naslovljene na: Upravni odbor Oražnovega dijaškega doma v Ljubljani (univerza), ki jih bo sprejemal do 1. okt. t. l. (in ne od 1. oktobra, kakor smo po pomoti poročali). Nezadostno kolkovanih prošenj uprava ne bo sprejemala.

— **Esperanto in katoliciizem.** Esperanto je imel v začetku precej nasprotnikov v katoliških krogih. Danes jih nima več. Esperanto v službi katoliške cerkve lahko veliko pripomore k razširjenju katoliške vere. To so uvideli katoliški škofje, zato toplo priporočajo esperanto ter ga podpirajo. Katoliški esperantisti so si že pred desetletji ustanovili mednarodno ligo, ki ima člane malone v vseh delih sveta. Jugoslavija pa je zelo slabo zastopana, čeprav je esperanto tudi pri nas že precej razširjen. Zato vabim vse, ki se zanimajo za esperanto, da se temu jeziku priuče in potem pridružijo Mednarodni ligi katoliških esperantistov (IKUE). Vsa tozadevna pojasnila dobite pri: Golobič Peter, šol. uprav., Jesenice-Fužine, Gorenjsko. Priložite znamko za odgovor!

— **Pri išiasu sledi na kozarec naravne »Franz-Josef«-grenčice,** zavžite na tešče, izdatno izpraznjenje črevesa brez vseh težav, pridruži pa se navadno prijetno ugodje olajšanja. Zdravniški strokovni listi omenjajo, da učinkuje zanesljivo in prijetno **»Franz-Josef«-voda** tudi pri pritisku na jetra in debelo črevo kakor tudi pri zabreklih žilah, haemorrhoidah, prostatalnih boleznih in katarju v mehurju. **»Franz-Josef«-grenčica** se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

— **Pet vlomov v Rajhenburgu.** V Rajhenburgu in v Senovem je bilo včeraj izvršenih pet drznih vlomov. V Delavskem domu v Senovem so odnesli vlomilci 8000 Din gotovine. Štirje vlomi so ostali brezuspešni, ker so bili vlomilci pravočasno prepodeni. Storilce zasleduje orožništvo.

— **V Službenem listu** kraljevske banske uprave dravske banovine št. 73 od 14. t. m. je objavljena »Uredba o ocenjevanju sodnikov rednih sodišč in šerijatskih sodnikov« in »Pravilnik o povračilu stroškov za prenos in prevoz državnih stvari (instrumentov) uslužbencem po stroki kontrole mer«.

— **Pridelovalce sadnega vina opozarjamo** na Humekovo knjigo: »Sadno vino ali sadjevec«. Potrebna je ta knjiga vsakemu, kdor prideluje sadno vino. Obsega bogata navodila in nasvete, kako je ravnati s sadjevcem, da ostane okusen, stanoviten in zdrav. Knjiga se peča tudi z izdelavo kisa in uporabo sadnih tropin, da pridejo nam v prid. Opremljena je z 42 podobami in velja 10 Din. — Dobi se v Jugoslov. knjigarni v Ljubljani.

— **Prvi vtis ustane** — in ta zavisi od nege Vaših zob. Samo negovani zobje Vas store simpatične in samo čist vonj Vaših ust omogoča prijetno občevanje z Vami. Za nego Vaših zob rabite Odol. Le Odol vsebuje dvojni učinek: on olajša prijeten vonj in desinficira usta in zobe.

Celje

⊙ **V Gradcu je umrl** v bolnišnici daleč na okrog znani celjski hotelir Friderik Skoberne v najlepši moški dobi 45 let. Pokojni je že dalje časa bolehal, iskal utehe svoji bolezni v Gradcu, kjer je pa ni našel. Bil je v Celju in okolici znan mož poštenjak, značaj, ki je živel z vsemi v najlepšem miru. Sicer nemškega mišljenja, je bil vedno koneiljanten do Slovencev. Posebno priljubljen je bil med kmečkim prebivalstvom. Na glasu je bil izvrsten konjerejec in posebno še dirkač. Njegov hotel slovi daleč na okrog za solidno podjetje, kjer se posebno radi ustavljajo kmetje. Bil je z eno besedo povedano, kavalir. Truplo pokojnega prepeljejo iz Gradca v Celje, kjer se vrši pogreb na mestno pokopališče v petek, dne 16. t. m. ob pol 5 popoldne. Pokojniku želimo, da bi se v domači zemlji mirno odpočil, svojcem pa izrekamo naše najglobje sožalje.

⊙ **Žrtev materinstva.** V celjski javni bolnišnici je umrla kot žrtev materinstva 34 letna posestnikova žena Cebular Terezija iz Gabrovlja, v konjiški okolici. Naj počiva v miru!

⊙ **Nesreče.** V celjsko javno bolnišnico so pripeljali 45 letno posestnico Rozo Hohnjec iz Žahenberca pri Rogatcu. V torek 13. t. m. je padla z voza in si zlomila levo nogo.

⊙ **Društvo jugoslovanskih obrtnikov** za Dravsko banovino v Ljubljani, podružnica v Celju bo imelo v soboto, dne 17. t. m. ob 8 zvečer v zgornjih prostorih Narodnega doma ustanovni občni zbor.

⊙ **Ukraden denar.** V noči od ponedeljka na torek je popivala neka družba v gostilni v Gubčevi ulici. V isti gostilni se je nahajal tudi rudar Zdolšek Franc, ki je prišel pred kratkim iz inozemstva. Imel je pri sebi okrog 600 Din. Kmalu sta se mu pridružila 24 letni Alojzij iz Podplata in 21 letni Leopold iz Podčetrtka. Iz gostilne so odšli v kavarno. Ker pa je Zdolšek malo zadremal, mu je že večkrat predkaznovani Alojzij izmaknil iz žepa listnico. Trojica se je podala nato še v neko drugo kavarno, kjer je družba naročila šampanjca in na bahaški način trosila denar. Nato je eden iz te družbe pozval natakarja, da pokliče policijo, kar se je takoj zgodilo. Družba je že precej denarja zapravila, Alojzija in tovariša je celjska policija spravila na varno. Tako je ubogi rudar zaradi svoje neprevidnosti prišel ob velik del zaslužka.

Ptuj

Igra narave. Zanimiv prirodni pojav se nudi v sadonosnikih v Mestnem vrhu in Janežovcih. Češnje in mlajše jablane so v polnem cvetu kakor spomladi. Ta čuden pojav si ljudstvo tolmači tako, da je toča pri zadnjem neurju načela popke, ki so pripravljeni že za prihodnje leto. Pobiti oziroma načeti popki so se zaradi tega razvili, da so sedaj v polnem cvetu. Žal, da zaradi bližajoče se nizke temperature ne bo cvetje uspelo.

S smrtnonevarnimi poškodbami po vsem telesu so prepeljali v tukajšnjo bolnišnico Janeza Njivarja, posestniškega sina iz Oblačka pri Sakušku. Janez Njivar ima pljuča čisto razmesarjena in je njegovo stanje obupno. Zadeva je prijavljena oblastvu.

Denar in les. Posestniku Francu Vojsku iz Muretincev so ukradli 400 Din izpod zglavja. V gozdovih v Doleni, ki so last mariborskega bankovnega društva, pa so kradli večje količine lesa. Za krivci poizvedujejo orožniki.

Krani

Osebna vest. Na tukajšnjo realno gimnazijo sta bila dodeljena suplenta Gorše Miroslav (franc. in slov.) in Ognjanović Andjelina (srbohrv.). Sedaj pa je Gorše prestavljen na I. real. gimnazijo v Ljubljani, Ognjanović pa službe radi bolezenskega dopusta še ni nastopila. — Kranjska gimnazija rabi minimalno še 4 učne moči.

Sejem bil je živ. V ponedeljkih se v Kranju trguje vsepovsod. Na Glavnem trgu, na živinskem, po trgovinah. Konjski mešetarji so se v ponedeljek spravili v ozko ulico, ki med Ručigajevo in Nackovo hišo vodi v šolo v času, ko so otroci šli iz šole. Poleg tega je bila ulica polna voz in konj. Možakarji zaverovani v »kšeft« se niso umaknili, da so otroci morali lezti trdo mimo konj. — Čeprav je to stara navada, vendar povzroča nevarnost, ker šolska ulica prav za prav ni kraj za kupčije, konje in voze.

Kočevje

Koncert. Kakor smo že poročali, se je v soboto zvečer vršil koncert, ki sta nam ga priredila koncertna pevka ga. dr. **Räthlova** in dunajski operni pevec g. **H. Schuster.** Moramo reči, da nam je bil ta večer solo in dvospevov, poln užitka. Spored je bil nadvse pester in vse točke prav srečno izbrane. Slišali smo odlomke iz najlepših oper: iz Tosce, Madame Butterfly, Treh mladenk, kompozicije od Strausa, Puccinija, Leharja, Schuberta in dr. Obema pevcema se pozna dolgoletna in prvovrstna pevsak izobrazba in sta s svojima glasovoma namah osvojita poslušalstvo. Za ta krasen pevski večer smo jima nadvse hvaležni. Čudimo se, da je bil koncert primeroma slabo obiskan, dasi sta oba pevca znana in je šel čisti dobiček v korist pogorelcem iz vasi Onek.

Cankarjevi »Hlapci«. Neumorno kočevsko akademsko društvo se nam bo v letošnji gledališki sezoni predstavilo z najboljšim Cankarjevim dramatskih delom: Hlapci. Predstava se bo vršila v petek zvečer ob 8 v dvorani hotela »Trst«. Cene običajne.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

Sobota, 17. septembra: CELJSKI GROFJE. Premijera. Izven.

Nedelja, 18. septembra: ROKSY. Premijera. Izven.

Tri zadnje Slomškove poti

Pot na Ptujsko goro.

Z romarsko palico v roki sicer, vendar ne peš, marveč z izmučenim telesom na vozu se je Slomšek napotil na Ptujsko goro. Ptujska gora je bila takrat in je še danes zelo čislano Marijino svetišče. Podoba v oltarju je ena izmed najznačilnejših in najprikupljivejših Marijinih podob, h katerim se zatekajo verna romarska srca, ko pojo: »Usmiljena Mati, usmili se nas, in s svojim plaščem pokrivaj ti nas!« Marija na Ptujski gori v podobi in v resnici široko razgrinja svoj plašč nad mnogovrstnimi in mnogoštevilnimi varovanci. Kdor se je kakor Slomšek še kot deček zagledal v Črnogorsko Marijo, je ne bo nikoli pozabil; če bo le mogel, bo še zadnjikrat v življenju poromal k njej po slovo.

Neumno in predrzno bi bilo misliti, da bodo kdaj vstali novi rodovi, ki bodo našli nove nadnaravne studence višjega in večnega življenja. »Kdor mene najde, najde življenje in prejme zveličanje od Gospoda,« tako šumi izrek Modrosti o Mariji skozi tisočletja in bo šumel kakor neusahljiv mogočen slap na veke.

Slomšek je zgodaj našel Marijo. Sprejel jo je kot dete po svoji materi, ki ji je bilo ime Marija, kar za verno žensko srce ni brez ozira in brez pomena. »Anton, na tem svetu nimaš več matere!« je sporočil Prašnikar svojemu 16 letnemu gojencu Slomšku žalostno vest o rani smrti njegove matere, ki je zapustila Slom v 36. letu svoje starosti. Slomšek se je takoj ozrl po Materi na onem svetu. Povsod jo je nosil v mislih s seboj. Stopil je v bogoslovje in vneto proučaval spise cerkvenih očetov, ki so največ pisali o Mariji od sv. Avguština do sv. Bernarda. Na Marijin praznik, dne 8. septembra, je bil Slomšek posvečen v mašnika. Pred Marijinim oltarjem v Olimju je daroval svojo prvo daritev sv. maše. Sloveč Marijin govornik Jakob Prašnikar je bil njegov novomašni pridigar. Po njem se je navzel Slomšek svoje zgovornosti o Mariji. Govoril je o njej ganljivo, stvarno in domače, ne v nanešenih oblikah, besedah in sklepih, ki komaj trenutno dvignejo kakšen sestanek in shod, ali širših ljudskih krogov ne zajamejo nikoli, ker niso iz ljudstva za ljudstvo. Množice so rekle o Slomškovem nepozabnem govoru 1835 v cerkvi Sv. Križa nad Celovcem: »Tukaj še ni bilo nikdar slišati tako lepo pridigovati.« Govoril jim je o Žalostni Materi božji. Povsod ob potih je srečaval njegov pogled Dolorozo pod križem. Taka so večinoma še danes sveta razpela na potih v šmarskem in rogaškem okraju.

Marija je spremljala in sprejela Slomška tudi na njegovem zadnjem potu, ko je romal na Ptujsko goro. Povsod po holmih ga je pozdravljala Marijina cerkev. Ali naj jih naštejemo? Marija na Tržišču, Marija na Ložnem, Marija na Taboru, Marija v Žetalah! Ni mogoče, da bi mimo Sv. Križa pri Rogaški Slatini romal na Ptujsko goro in se ne bi vsak čas spomnil Marije.

Kdaj je stal slovenski romar z večjo ljubeznijo do Marije in njega ljudstva pred Gospodovim oltarjem ko Slomšek v svetišču na Ptujski gori? Tisti dan je bila sobota. Sobote so v slovenskem ljudstvu že od nekdaj posvečene Mariji. Tista sobota na Ptujski gori je bila za nas Slovence velika sobota, ko je Slomšek naš apostol položil žrtev svojega življenja na Marijin oltar. Prav je, da prebivalci Ptujske gore Slomšku v spomin in zahvalo poromajo vsako leto s svojim župnikom k Poljski Mariji v Kostrivnico, kamor je s Ptujske gore odšel Slomšek na svojo zadnjo pastirsko pot. Vidimo, da se tudi sedaj, ko so gospodarske stiske najsilnejše, ta romanja po svojih udeležencih ne zmanjšajo, marveč prav zato še povečajo. Pomožnica kristjanov jih vabi.

Tudi Slomška je privabila k sebi na Ptujsko goro. Zaslišal je mili glas romarskih zvonov. Zadnjikrat so mu zazvonili v pozdrav. »Tri reči se« po Slomšku »Slovencem najbolj prikupijo: zvona glas, orglavca mili glas in mašnikova zgovornost.« Kolikokrat je segel po podobi zvonov, da bi pojasnil, kar mu je bilo na srcu! »Kar je krščanski občini zvona mili glas, to je narodu materin jezik. Kakor se povzdiga po lepših zvonovih čast in hvala svete matere cerkve, naj se povzdiga tudi slava našega jezika, za katero nam je toliko skrbeti kakor za čast svoje predrage neveste.«

Dvojno ljubezen naj podeduje vsak Slovenec po svoji materi: ljubezen do Marije in do materine besede. Katere pesmi se še kje tako zaupno zatekajo k Mariji kakor slovenske romarske pesmi? Kdo je kdaj med Slovenci mladini pripovedoval o prijateljstvu lepše in prepričevalneje ko Slomšek mladeniču v knjigi »Življenja srečen pot« o prijateljici nebeški: o Mariji? Slomška bi smeli imenovati: slovenskega Bernarda. Celo njegova pisana beseda še sedaj pridobiva dušo za Marijo. Berite v Drobtinicah 1857 njegove Marijine govore! Kako je mogla vneti šele živa beseda?

Slomšek ni bil nikoli toliko onostranski, da bi prezrl in pozabil tostranske vrednote. Dobro je videl in vedel, da so Marijine cerkve po naših gričih, kakor v narodnih taborih, ohranile slovenski rod in jezik. Brez tega varstva bi bila slovenska knjiga izginila z belega dne.

Slomškova molitev na Ptujski gori ne bi bila Slomškova, če se ne bi v svojih prošnjah spomnil slovenskega rodu in jezika, naj ga Devica mogočna očuva pred nevarnostjo vsakršnih napadov in odpadov. Ob misli na ljubljeno ljudstvo ni bilo časa in prostora za malenkostno razmišljanje lastnih križev. Pred Marijo se mu je vnemala nova ljubezen do njegovega ljudstva. Vedno ljubeznivejši in milejši je bil z njim v svojih sodbah in nastopih. »Ravnam se po izreku sv. Frančiška Saleškega, da bo na sodnji dan lažje dajati račun o preveliki dobrotljivosti kakor pa o preveliki strogosti.«

Pogled na bogovdano in dobrotljivo obličje Doloroze pod križem je Slomška dvigal in ožarjal v zadnjih dneh njegovega življenja. Ali se je šel za ta dar priporočit ali zahvalit Mariji na Ptujski gori? Zadnja romarska pot apostola Slomška naj stori, da ohranijo Slovenci svoj dom in rod na Marijinih potih!

(Dalje.)

Kako je v srcu zemlje?

Ena najbolj obravnavanih zagonetk v naravi je — notranjost zemlje. Z več strani so se že poskušali učenjaki temu problemu približati. Delovanje potresnih in radio-valov nudi že marsikako interesantno pojasnitev; še zanimivejši pa je velikopotezni eksperiment, ki ga je nemški profesor Simon preizkusil, da bi dognal, ali je sodobno mnenje o trdem jedru v zemeljski sredini resnično.

Predstavimo si najprej, da iz lastnih izkustev o notranjosti zemlje ne vemo ničesar. Saj vendar sežejo udori, ki jih je tehnika izsekala, komaj v trikilometrsko globino. Sicer se je znanstvenikom posrečilo marsikaj dognati potom spektroanalize o drugih ozvezdjih, ki so bilijone kilometrov v prostorju oddaljeni od nas, a za raziskavanje sredine našega lastnega planeta pa ne najdejo nikake metode, ki bi bila trdna. — Pot od zemljinega površja do njenega centra je dolga 6372 km. Debelina ohlajene skorje, na kateri živimo mi, pa znaša komaj 60 km. Kaj je pod to trdo skorjo, pa se križajo razne bolj ali manj duhovite domneve; nekateri učenjaki trdijo, da je vse v plinovitem stanju, drugi, da je v tekočem, tretji, da je v trdem. Eno pa je gotovo: vrtanja so pokazala, da se za vsakih triintrideset metrov v globino zveča temperatura za eno stopinjo Celzija. Če bi se pa temperatura v enakomernem stopnjevanju dvigala, bi bila že pri sto kilometrih strašna vročina z nad 3000° C. Pri dvesto kilometrih že 6000° C, torej približno ista temperatura kot na površini sončne krogle.

Da bi tako fantastično visoke vročine ne mogel vzdržati noben zemeljski predmet v prvotnem stanju, je jasno; moremo torej domnevati, da vladajo v centru zemlje le kuhajoči, žareči plini...

Ta domneva pa se zruši ob sledečem premisleku:

Z rastočo globino ne raste le temperatura, marveč se viša radi neizmernih kamenitih skladov tudi pritisk. In čim silnejši je pritisk, tem višja mora biti tudi temperatura, da more kovine in kamenita skalovja raztopiti. Na poti s površine do srca zemlje mora divjati potemtakem gigantska borba med dvema enakima nasprotnikoma: med pritiskom in temperaturo.

Ako je pritisk dovolj močan, potem ohrani kljub fantastični temperaturi metale v sredini zemlje v trdem stanju. Tu pa se začne eksperiment berlinskega profesorja Franca Simona. Rešitev vprašanja — ali je jedro zemlje v žarečem plinu ali lavi ali trdem stanju — ne morejo rešiti le gole domneve. Edina gotova pot je eksperiment! Profesor Simon si je izbral za svoj poskus helij, ki je za podobne reči posebno pripraven radi izredne vzdržljivosti napram temperaturi. In dognal je, da zavisi samo od višine pritiska, da se helij ob vsaki temperaturi pretvori v trdo stanje in da se potemtakem tudi kovine v središču zemlje pri temperaturi 4000° C pod gigantskim pritiskom ne raztope in izhlape...

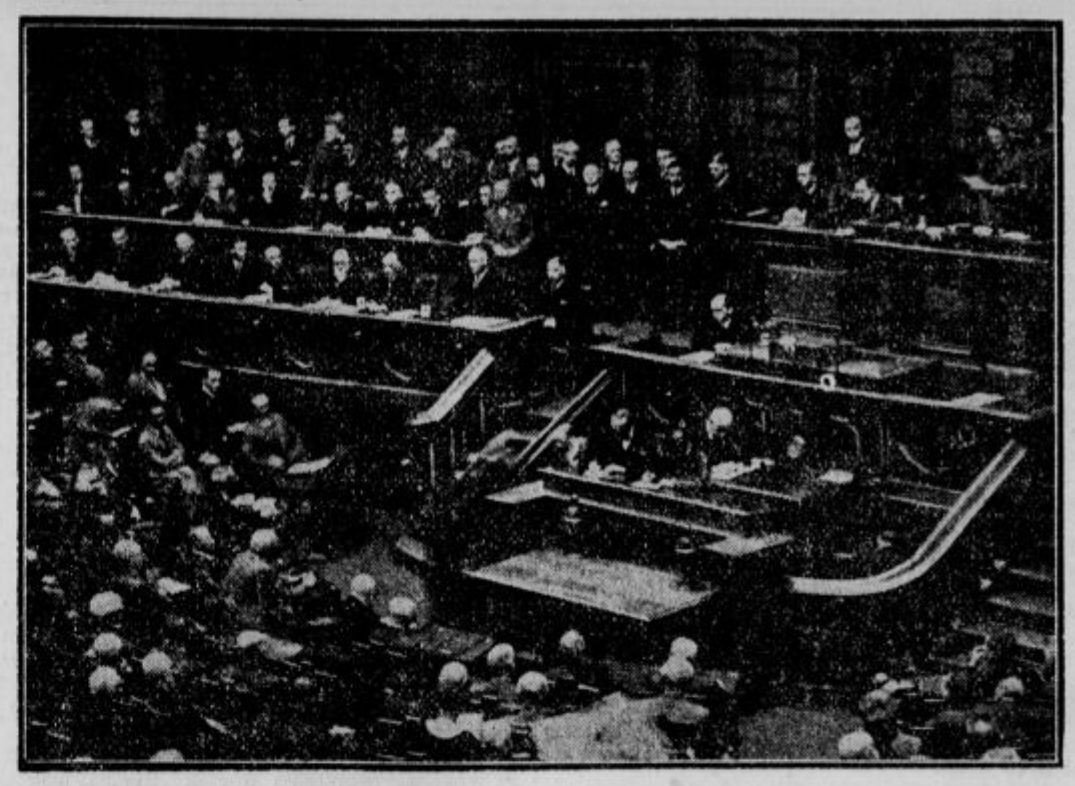

Nemški državni zbor razpuščen. Pogled na zadnje zasedanje državnega zbora — na predsedniškem mestu državnozborni predsednik Goering, ki je zaman skušal preprečiti razpust. Zadaj popolnoma zasedena klop ministrov, prav zunaj na desni državni kancler von Pappen, ki je dosegel podpis Hindenburgov za razpust državnega zbora.

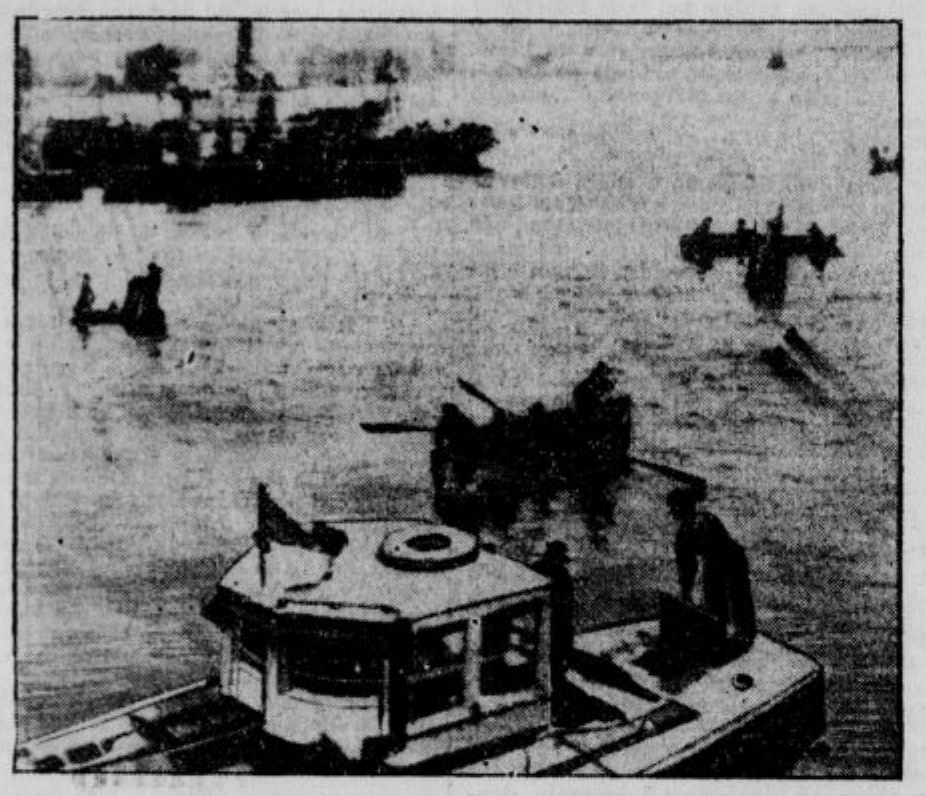

Radio-slika eksplozije v Newyorku. Čolni zaman iščejo ponesrečencev z ladje »Observation«, ki je radi eksplozije zletela v zrak in se na mestu potopila.

Zavod za zajedavce

Od leta 1880. so ameriška sadna drevesa in iglovci v nevarnosti. Takrat je namreč Amerika prejela za revanš za trtno in rdečo uš evropskega gobovca. Ta se je naravnost gigantsko pomnožil, saj je svoje naravne nasprotnike, parazite, daleč prehitel. Iz Amerike so bili poslani strokovnjaki v Evropo in tu so odkrili zajedavce, ki so v kratkem bolje pokončali odrejene gobovce kakor vsa moderna kemija. — Za rejo teh zajedavcev je bil ustanovljen v Gradišču velik laboratorij. Tu gojijo za pot sposobne zajedavce po vseh pravilih znanosti. Trenutno je sezona gobovcev, zato pošiljajo prav zdaj na debelo v Ameriko zajedavce. Zanimivo je, kako se spravi dva centimetra dolga tičinka na gobovca pa ga požre s kožo vred. To leto je Amerika naročila 76.000 zajedavcev proti svojim gobovcem, ki jih je laboratorij v Gradiški odposlal. Dajejo jih navadno v škatlje, prevlečene s prozorno tkanino, in vsak dan jim nastlo po en voz hrastovega lubja.

7 letalcev strmoglavilo

Sovjetska zrakoplovna družba je prejela radio-sporočilo, da so člani ekspedicije na severni tečaj strmoglavili v Karsko morje. Trije vodniki in dva spremljevalca so bili na mestu mrtvi, dva ostala člana ekspedicije pa so pobrali smrtno ranjena.

»Leteča rodbina« rešena. Davi je iz Angsmasalika (vzhodna Grönlandija) dospel radiogram, da je ladja »Talbot« ob dveh po polnoči našla na obali ne daleč od Iternsaka vseh osem oseb s ponesrečenega vodnega letala. Letalo je popolnoma uničeno, dočim so vsi člani leteče rodbine in njihovi sopotniki živi in zdravi. Ladja »Talbot« je vkrcala Hutschinsonove, da jih prepelje v Fungbo, kamor dospe v kratkem.

Brezsrčna mati

V Bretagni so zaprli žensko, moritko sedmerih otrok. Nečloveška mati je priznala, da je zadnja leta sedemkrat povila, a slehernega otroka takoj po rojstvu zadavila in zagrebla. Vsa trupelca so že odkopali.

Tragična smrt slavnega poljskega letalca Zwirka. Na poletu v Prago, kjer se je nameraval udeležiti letalskega dneva, se je nepričakovano slavni poljski letalec Fr. Zwirko, ki ima za seboj celo vrsto prvih nagrad (med drugimi je tudi prvak v krožnem poletu nad Evropo) v družbi z inženirjem Wiguro smrtno ponesrečil. Na sliki stoji na levi Zwirko, ki ima komaj 35 let in zapušča vdovo in sinčka, na desni pa njegov konstrukter Wigura, ki so ga komaj spoznali, tako strašno ga je razmesarilo. — Vzrok je bilo vihrovito vreme, v katero sta zašla

Gusarji na Črnem morju

Po skrivališčih ob Črnem morju so se zadnje čase razpasli morski roparji, ki v nočeh preže na ladje, ki vozijo tod. Zaman pa so do danes romunske oblasti skušale dognati njih poreklo in skrivališča. — Te dni je bil oplenjen znani nizozemski parnik, založen z dragocenostmi. Tiho so priveslali na lahnih čolnih sredi noči, zvezali stražo, zaprli v kabine vse moštvo (seveda z napetimi samokresi), pobrali vse zaboje in omare, jih zmetali s svoje čolne in zopet zginili v gluho noč...

Proga zaprta

V bližini Harbina so znova navalili kitajski banditi na osebni vlak, kjer je prišlo do silovitega boja. Mnogo potnikov je ubitih, mnogo težko ranjenih, še več pa so jih banditi odvlekli s seboj. Radi podobnih napadov so železniške proge v Mandžuriji do nadaljnega zaprte.

Riba v nočeh

Da bi razrešil že mnogokrati načeto vprašanje, če ribe ponoči spe kakor druga živa bitja, se je spravil voditelj londonskega živalskega vrta nad akvarij in začel s poizkusi. V ta namen je sredi noči nenadno užgal luč ob posodah, da bi videl, če bodo v hipu osvetlitve ribe mirovale ali se pregibale. Tu je odkril, da nekatere ribe počivajo, druge pa švigajo po vodi kakor podnevi.

Pri naslednjih eksperimentih je dognal, da so tudi med ribami dnevne in nočne živali; živali, ki čez dan ždijo, a šele proti večeru oživijo in take, ki ponoči spe. Pa še je odkril, da si ribe nikakor ne poiščejo kjerkoli prostora za počitek, marveč smukajo tako dolgo po ribniku, dokler si ne najdejo primernega mesta, ki jim je kot nekak podzglavnik, sicer trd, toda po njihovem okusu izbran. Tudi je videl, da imajo tudi ribe kakor ostale živali svoj izvestni življenjski red; zakaj tudi v takih urah, ko je bil akvarij za obiskovalce odprt in potemtakem razsvetljen, so se odpravile ribe kakor navadno v »posteljico« — in sicer na isto mesto kot zmerom: položile so glavice na »podzglavnik« in zaspale, ne da bi jih luč ali obiskovalci motili.

*

»Povejte mi, kaj berete in povem vam, kdo ste!«

»Berem Ovida, Vergila, Demostena in Homerja...«

»Vi ste velik lažnik...«

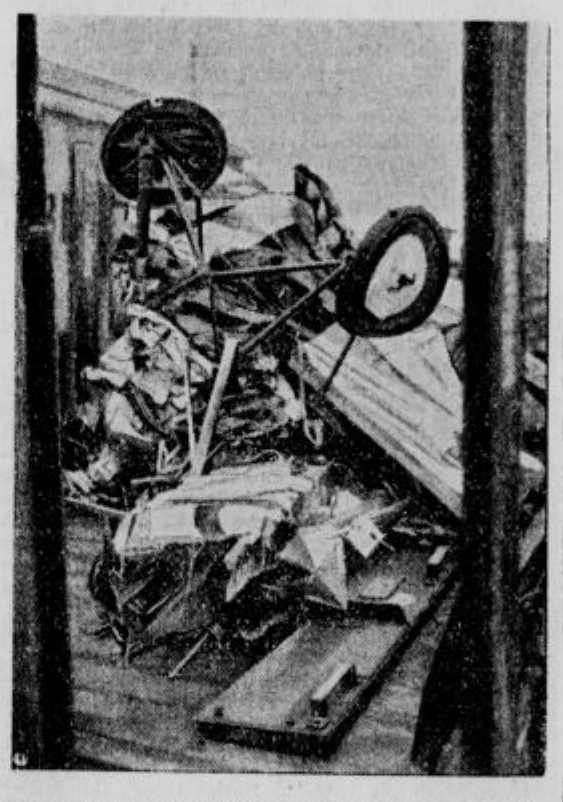

Strašna letalska nesreča v Berlinu. V bližini postaje Tempelhof v Berlinu je strmoglavilo letalo berlinskega trgovca. Padlo je sredi ceste na tir cestne električne železnice. Izpod razbitega dvokrovnika so potegnili težko ranjenega trgovca in njegovo ženo, ki je kmalu nato umrla.

Tudi tostran velike luže

Neki budapeštanski bančni ravnatelj je prejel pismo s podpisom: »Budapeštanski zastopnik Al Capone-ja«. V pismu preti ravnatelju s smrtjo, ako mu izvestne vsote denarja na dogovorjeno mesto ne nastavi. Ker so podobna pisma prejele tudi druge osebe, je policija uvedla preiskavo.

Kipec iz kamene dobe

V Čehoslovaški so odkrili moško figurico, le 62 mm visoko, ki jo je predpotopni človek iz mamutovih kosti z ostrim kamenom izklesal. Datira baje iz petindvajsettisočih let pred Kristusom. Ima dolgo brado. Arheolog Čupik je ugotovil, da je figurica iz mlade paleolitne dobe in kot moški predstavlja edino najdbo iz te dobe. Pristnost so dognali potom ultravijoličnih žarkov. Je pa za enkrat lastnina nekega privatnika.

Anekdota

Mark Twain je je bil nekaj časa Kotičkov striček pri nekem amerikanskem časopisu. Nekoč dobi sledeče vprašanje: »Čul sem, da je ribje meso radi svoje fosforne sestave primerno za okrepitev možganov. Koliko rib naj pojem?«

»V vaše namene bi zadostoval srednjevelik kit...«

»Pa so res čudne te presnete kokoši! Sedaj, ko so jajca najdražja, se nobena ne spomni, da bi legla jajca!«

»Ali ne veste, da se moja ordinacijska ura ob štirih konča?«

»Da, gospod doktor... toda pes, ki me je ob pol petih ugriznil, ne ve.«

*

»Praviš, da se ti je prikazal Beethoven? Kaj pa ti je povedal?«

»Prosil je mojo ženo, naj nikar več njegovih sonat ne igra.«

Prvi mednarodni ženski turnir na konjih, ki se vrši v Düsseldorfu, bo obsegal razne jahalne in skakalne vaje. Sodelujejo Holandija, Avstrija, Mad-jarska in Nemčija. Slika nam kaže vpravi vstop udeleženk v stadion, ko jih pozdravlja v imenu mesta düsseldorfski nadžupan. — Kak smisel ima tovrsten šport za žensko, je kajpa drugo vprašanje.